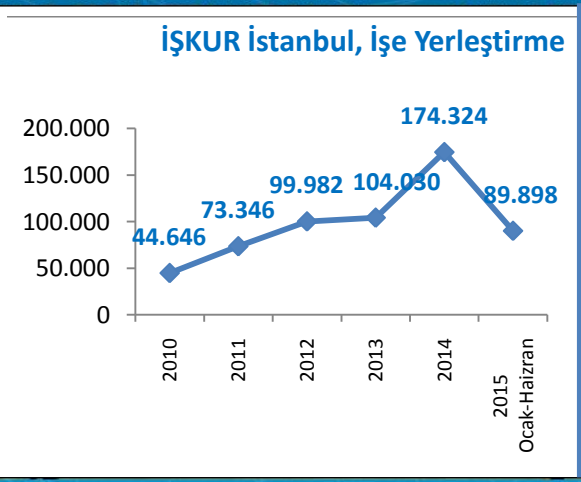

2015

İSTANBUL

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

İŞKUR

İŞKUR

T.C.

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

YAZARLAR

Saliha ZURNACI ÖNEN (İstatistikçi)

Umut AYAR (İstatistikçi)

SUNUŞ

İstanbul, stratejik konumunun verdiği güçle ülkemizin amaçlarına ulaşmasında sahip olduğu en önemli güçlerden biridir. Türkiye'nin ekonomik, finansal, ticari, sosyal ve kültürel yaşamın her daim merkezinde yer almakta ve dünyanın ve ülkemizin yaşadığı hızlı teknolojik değişim ve dönüşüm sürecini en iyi şekilde yansıtmaktadır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizin ve ilimizin en öncelikli sorunlarının başında işsizlik ve istihdam gelmektedir. İşsizlik oranlarının yüksek olmasına rağmen, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışacak işgücü temininde ciddi sorunların yaşanmaktadır.

Ülkemizde ve ilimizde işsizlik sorununu çözmeyi ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak için öncelikle sorunun doğru tespit edilmesi, işsizlik ve mesleksizliği hedef alan aktif istihdam politikalarının belirlenmesi amacıyla işgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması yapılmıştır.

Bu araştırmayla, işverenlerimizin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duyduklarını, ihtiyaç duyduğu elemanda aradığı nitelikler, bulmakta güçlük çektikleri mesleklerin hangi mesleklerden oluştuğunu belirlemek amacıyla İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzce işveren temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu araştırma ve çalışmanın başarıyla tamamlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyor, çalışmanın ilimize ve tüm ilgililere faydalı olmasını diliyorum.

Saygılarımla.

Vasip ŞAHİN

İstanbul Valisi

ÖNSÖZ

Üç Büyük imparatorluğa ev sahipliği yapmış, medeniyetler şehri olan İstanbul, jeopolitik konumuyla, ekonomik, finansal, ticari, sosyal ve kültürel ve demografik yapısıyla yaşamın her daim merkezinde yer almış, Dünya'nın ve Türkiye'nin en büyük metropollerinden biridir.

Türkiye nüfusunun %19'unun, SGK kayıtlı çalışanların %26'sının yaşadığı, genç ve dinamik bir işgücüne sahip olan İstanbul'un, Dünyada ve ülkemizde olduğu gibi en öncelikli sorunlarının başında işsizlik ve istihdam gelmektedir. Kırdan kente göçün hızla artması, tarıma dayalı işgücünün her geçen gün azalması, göçle gelenlerin eğitim seviyesinin düşük olması ve en önemlisi mesleki eğitim almamış olması, işsizliği artırırken, işyerleri de yetişmiş, deneyimli nitelikli işgücünü bulmakta zorlanmaktadır.

İstihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması ve toplumsal huzur ve refahın sağlanması için öncelikle sorunun doğru tespit edilmesi gerekmektedir. İŞKUR; Uygulamış olduğu "Aktif İstihdam Politikalarıyla" İşsizlik ve mesleksizlikle mücadeleyi kendisine hedef olarak almıştır. Belirlemiş olduğu hedeflere ulaşmak için, öncelikle; Ülke çapında on ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran özel sektör işyerleriyle yüz yüze görüşerek kısa, orta ve uzun vadede ihtiyaç duyulan işgücünün hangi mesleklerden olduğunu ve temininde güçlük çekilen mesleklerin belirlenmesi için her yıl "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yapmaktadır.

İstanbul'da 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında örnekleme yöntemi ile tespit edilen 8 bin 493 işyeri ile yüz yüze görüşme yapılarak "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yapılmıştır. Yapılan bu çalışmayla ilimizdeki işyerlerinin ihtiyaç duymuş olduğu nitelikli işgücü açığı ve bu ihtiyacı gidermede karşılaştıkları sıkıntı ve sorunlar belirlenmiş olup uyguladığımız "Aktif İstihdam Politikalarıyla" nitelikli işgücü açığının giderilmesine katkıda bulunacaktır.

Yapılan bu çalışmanın İstanbul'a ve Türkiye'ye hayırlı olmasını diler, raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm personelimize ve araştırmamıza destek veren saygıdeğer işverenlerimize teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Muammer COŞKUN

İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
GRAFİKLER LİSTESİ viii
KISALTMALAR ix
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 7
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 7
İŞKUR GÖSTERGELERİ 9
KAYITLI İŞSİZ 9
AÇIK İŞLER 10
İŞE YERLEŞTİRMELER 12
MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ 13
İŞSİZLİK ÖDENEĞİ 14
İKİNCİ BÖLÜM 17
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 17
AMAÇ VE YÖNTEM 17
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 19
İŞYERİ VERİLERİ 19
AÇIK İŞLER 34
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM) 61
İSTİHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTİSİ 77
SONUÇ 85
KAYNAKÇA 88
EKLER 89
Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu 89
Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 96
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 98
Ek 4- Ek Tablolar 107
EK:5- 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri (İSTANBUL) 108

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 7
Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı 10
Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 11
Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı 13
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*) 13
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran ve Hak Eden Sayısı (2015*) 14
Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*) 15
Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı 19
Tablo 9: İstanbul'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 20
Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 23
Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 24
Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları 25
Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar 26
Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler 27
Tablo 15: En Fazla Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerleri 28
Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler 29
Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 30
Tablo 18: İşyeri Yaşına Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 31
Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 33
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları 35
Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları 37
Tablo 22: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı 38
Tablo 23: Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 39
Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 40
Tablo 25: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 41
Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 42
Tablo 27: Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 43
Tablo 28: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 45
Tablo 29: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 46
Tablo 30: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları 47
Tablo 31: İşyeri Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 47
Tablo 32. Açık İşlerin Aranma Süresine Göre Arama Kanalları 48
Tablo 33: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 48
Tablo 34: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Dağılımı 49
Tablo 35: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Dağılımı 50
Tablo 36: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 50
Tablo 37: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre 51
Tablo 38: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi 55
Tablo 39: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 56

Tablo 40: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi..... 57
Tablo 41: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 57
Tablo 42: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 58
Tablo 43: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi..... 59
Tablo 44: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 59
Tablo 45: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi..... 60
Tablo 46: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı..... 62
Tablo 47: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı..... 63
Tablo 48: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler 65
Tablo 49: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*..... 69
Tablo 50: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 70
Tablo 51: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 71
Tablo 52: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 73
Tablo 53: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 75
Tablo 54 : İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları (NİDO) 77
Tablo 55: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları..... 78
Tablo 56: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları 79
Tablo 57: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 20 Meslek..... 80
Tablo 58: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler 81
Tablo 59: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi..... 82
Tablo 60: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi..... 83

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 8
Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı 9
Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş 11
Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme 12
Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 21
Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı 22
Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar 24
Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları 30
Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı 31
Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı 32
Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri 34
Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları 36
Grafik 13: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı 44
Grafik 14. Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler 52
Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi 54
Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 61
Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı 64
Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri 66
Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri 67
Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri* 68
Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 72
Grafik 22: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 74
Grafik 23: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 76

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk.: Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İEP: İşbaşı Eğitim Programı

İO: İşsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

KÇÖ: Kısa Çalışma Ödeneği

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP: Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında, İstanbul'da dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının Türkiye ortalamasına (yüzde 9,9) göre yüksek olmasıdır. 2014 yılı verilerine göre İstanbul işsizlik oranı yüzde 11,9'dur. İşgücüne katılım oranı yüzde 52,1, İstihdam oranı yüzde 46,4 ile Türkiye ortalamasına yakındır.

2014 yılında İstanbul İŞKUR' a 495 bin 528 açık talebi verilmiştir, bu taleplere 174 bin 324 kişi işe yerleştirilmiştir.

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere yapılan Aktif İşgücü Hizmetleri kapsamında İstanbul'da 2014 yılında 19 bin 821 kişiye mesleki eğitim verilmiştir.

İstanbul'da araştırma kapsamına giren 8 bin 493 işyeri ziyaret edilerek işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamında 62 bin 171 işyerine ilişkin bilgi toplanmıştır. En fazla işyeri sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde bulunmaktadır.

İşyerlerinin yüzde 33,4'ü İstanbul'da faaliyet göstermektedir. İstanbul'da ki işverenlerin yüzde 31,6'sı, Türkiye genelinde yüzde 41,9'u İŞKUR faaliyetlerinden yararlanmaktadır. İstanbul'da ki işverenlerin yüzde 28,3'ü, Türkiye genelinde yüzde 35'7'si İŞKUR'dan eleman talep etmektedir. İstanbul'da ki işyerlerin yüzde 24,5'i, Türkiye genelinde yüzde 17,4'ü ihracat yapmaktadır. İstanbul'da ki işyerlerin yüzde 10,4'ünde, Türkiye genelinde yüzde 8,6'sında kısmi çalışma (part time) vardır.

Araştırma sonuçlarına göre, 62 bin 171 işyerinde 2 milyon 481 bin 591 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 65,8'i, erkeklerden, yüzde 34,2'si kadınlardan oluşmaktadır. Kadınlarda ve erkeklerde en fazla İmalat sektöründe çalışılmaktadır. Daha sonra kadın ve erkeklerde en fazla çalışma Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe görülmektedir.

İstanbul'da kadın çalışanlar yüzde 34,2 oranı ile yüzde 27,5 olan Türkiye ortalamasının üzerinde yer alırken, İstanbul'da erkeklerin yüzde 65,8 oranının, yüzde 72,5 olan Türkiye ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarına bakıldığında, en fazla çalışan yüzde 17,0 oranı ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 16,5 oranı ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve yüzde 14,1 ile "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek gruplarında görülmektedir.

Sektörlere göre açık iş talebinde bulunan işyerlerinin dağılımına bakıldığında İstanbul'da bulunan 62 bin 171 işyerinin yüzde 14,5'inin eleman ihtiyacı duyduğu bilgisi alınmıştır. Bir başka deyişle her 100 işyerinden 15'inde eleman ihtiyacı vardır. Türkiye'de de her 100 işyerinden 14'ünde eleman ihtiyacı bulunmaktadır.

Sektörlere göre açık işlerin dağılımın da en fazla açık iş yüzde 41,3 oranı ile İmalat sektöründe görülmektedir. İmalat sektörünü sırasıyla yüzde 17,5 oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 10,7 oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 6,6 oran ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İnşaat sektörleri takip etmektedir.

İstanbul genelinde 36 bin 882 açık iş bulunmakta olup, açık iş oranı yüzde 1,5 olarak görülmektedir.

Sektörler itibari ile açık iş oranı en fazla sırasıyla yüzde 4,5 oranı ile Diğer hizmet faaliyetleri, yüzde 2,3 oranı ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve yüzde 2,2 oran ile Gayrimenkul faaliyetlerinde görülmektedir.

Meslek gruplarına göre açık iş oranına bakıldığında ise, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunun yüzde 4,1 açık iş oranı ile ilk sırada yer aldığı, yüzde 2,4 açık iş oranı ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu, yüzde 1,7 oranı ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarının takip ettiği görülmektedir.

Açık işlerin yüzde 21,4'ünü Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, yüzde 16,7'sini "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" ve yüzde 15,1'ini "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek gruplarından alınan açık işler oluşturmaktadır.

Mesleklere göre açık işlere bakıldığında; İstanbul'da 36 bin 882 açık iş bulunurken, Türkiye'de 112 bin 422 açık iş bulunmaktadır. Açık işlerin yüzde 32,8'i İstanbul'dadır. İstanbul'da 2 bin 388 kişi ve Türkiye'de 6 bin 240 kişi ile en fazla açık işin Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. İstanbul'da Makineci (Dikiş) mesleğinde sonra en fazla açık iş Satış danışmanı ve Beden işçisi mesleklerinde görülmektedir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre açık işlerin yüzde 30,3'ünde işverenler istihdam etmeyi düşündükleri kişilerde, "Farketmez" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir eğitim düzeyinin önemli olmadığını ifade etmişlerdir. En fazla tercih edilen bir diğer seçenek ise yüzde 18,7 oranı ile "Lise altı" eğitim düzeyidir.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin[1] genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında açık işlerinde en çok yüzde 59,3 Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, yüzde 54,9 Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerileri talep etmektedir.

İstanbul' da ve Türkiye'de Akraba-Eş Dost aracılığıyla eleman ihtiyacını karşılamanın en önemli arama kanalı olduğu görülmektedir.

İstanbul'da 62 bin 171 işyerinden yüzde 24'ü (14.879) eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmiştir. Yani İstanbul'daki her 100 işyerinden 24'ü eleman temininde zorluk çekmektedir. İstanbul'da eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında, en fazla eleman temininde güçlüğü yüzde 43,0 oranı ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinde görülmektedir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörünü yüzde 36,7 oranı ile Diğer hizmet faaliyetleri, yüzde 33,2 oranı ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve yüzde 28,6 oranı ile İmalat sektörlerinin takip ettiği görülmektedir.

İstanbul ve Türkiye'de en fazla güçlük çekilen mesleklerin bulunduğu ilk dört sektör sıralamaları farklı olsa da aynıdır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe İstanbul yüzde 43,0 oranı ile yüzde 42,7 olan Türkiye ortalamasının üstünde görülürken, Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe yüzde 36,7'lik oranı ile yüzde 27,5 olan Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen meslek gruplarının dağılımında İstanbul'da en fazla güçlük "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Satış Danışmanı mesleği bulunmaktadır. Bunu sırasıyla Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi meslekleri izlemektedir.

İstanbul'da işverenler tarafından teminde güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada yüzde 66,7 oranı ile "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" belirtilmiştir.

Daha sonra sırasıyla yüzde 56,1 oranı ile "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması", yüzde 51,2 oranı ile "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması", yüzde 32,0 oran ile "Önerilen Ücretin Az Bulunması", yüzde 22,9 oranı ile "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" ve yüzde 11,4 oran ile "Vardiyalı Çalışma Olması" teminde güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmiştir.

İşyerleri önümüzdeki yıl istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle yaklaşık 66 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın yüzde 2,7 oranında artacağı tahmin edilmiştir.

[1] İşverenler bu soruda birden fazla şıkkı işaretleyebildiklerinden dağılımın toplamı 100'den büyüktür.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda en fazla istihdam artışı İnşaat sektöründe beklenmektedir.

30 Nisan 2016 itibariyle en fazla istihdam artışı Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda beklenmektedir.

30 Nisan 2016 tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak Temizlik Görevlisi mesleği ilk sırada görülmektedir. Bunu sırasıyla İnşaat Ustası, Şoför (Yolcu Taşıma) ve Satış Danışmanı takip etmektedir. Bu mesleklerin istihdamında artış beklentisi öngörülmektedir.

GİRİŞ

İstanbul işgücü piyasası araştırma raporunun nihai hedefi illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda İstanbul ili için 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek İstanbul işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS'ye göre **TR10** olarak sınıflandırılan bölge sadece istanbul ilidir.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle İstanbul'un işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1'de İstanbul'a ait temel işgücü göstergeleri mevcuttur. 2008 yılından 2014 yılına kadar olan; işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında oransal değerler ile İstanbul'un işgücü piyasası yorumlanmaya çalışılacaktır.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	46,5	11,2	41,3
2009	46,7	16,8	38,8
2010	47,8	14,3	41,0
2011	48,8	11,8	43,1
2012	51,1	11,3	45,3
2013	52,2	11,2	46,4
2014	**52,1**	**11,9**	**46,4**

Kaynak: TÜİK

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

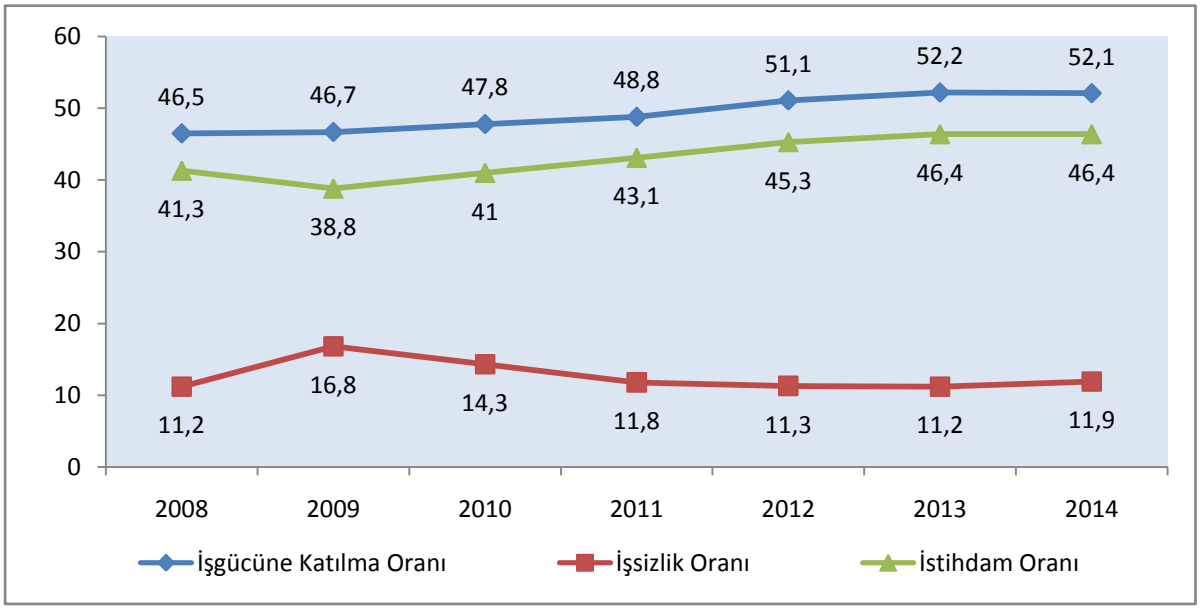

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2014 yılına kadar sürekli artış göstermiştir. İşgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun sürekli arttığını göstermektedir.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranı ise 2008-2009 yıllarında azalma gösterse de 2008-2014 yılları arasında yükseliş trendinde olduğu görülmektedir. İstihdam oranları eğrisi, İşgücüne katılım oranları eğrisine benzerlik göstermektedir.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranı bazı yıllarda, bir önceki yıla göre artış gösterse de genel eğilim işsizlik oranının azalışı yönündedir.

İstanbul' un işsizlik oranlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında 2008 yılında yüzde 11,2 olan işsizlik oranı küresel kriz esas etkisini göstermesiyle 2009 yılında yüzde 16,8 oranına yükselmiştir. İşsizlik oranındaki bu artışa neden olan küresel krizin etkilerini azaltmak adına yürütülen aktif

istihdam politikaları etkisini göstermiş ve işsizlik 2010 yılında yüzde 14,3 oranına, 2011 yılında yüzde 11,8 ve 2013 yılında yüzde 11,2 oranına gerilemiştir. 2014 yılında artarak yüzde 11,9 olarak gerçekleşmiştir.

Bu olumlu gelişmelere rağmen istihdam ve işgücüne katılma oranları Türkiye ortalamasının altında işsizlik oranı ise Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Bunun sebebi İstanbul işgücü piyasasında "Tarım" sektörü payının binde 5 olmasıdır. Türkiye tarım dışı işsizlik oranları İstanbul işsizlik oranlarına yakındır.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR verileri işgücü piyasasının nabzının tutulması için önemli göstergelerdendir. Kuruma kayıtlı olanlar ile ilgili veriler olup oldukça detaylıdırlar.

KAYITLI İŞSİZ

Kayıtlı işsizler İŞKUR'a kayıt olup işsiz olduğunu bildiren kişilerdir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de yıllar itibariyle İstanbul ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

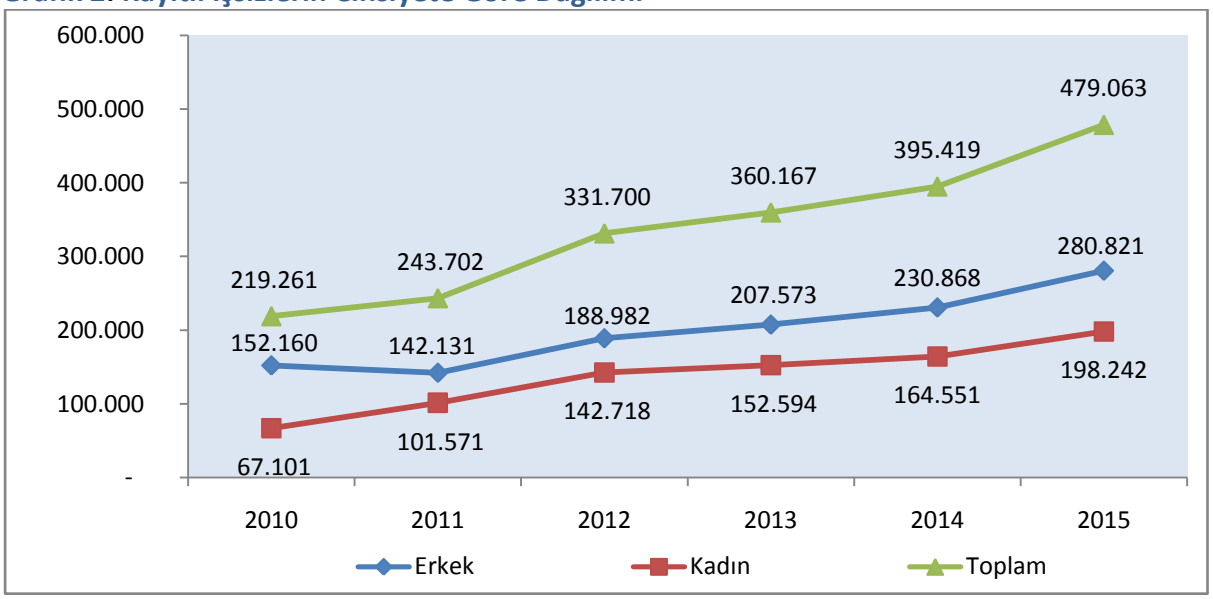

Kaynak: İŞKUR *2015 yılı HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

2010 yılında İstanbul'da 219 bin 261 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı iki kattan fazla artarak 479 bin 63'e yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un

tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkeklerin sayısında yaklaşık iki kat artış gözlemlenirken kadınlarda ise 2010 yılında 67 bin 101 kişi kayıtlı iken, 2015 yılında bu sayı yaklaşık üç kat artarak 198 bin 242 kişiye çıkmıştır. Kadın istihdamını artırmaya yönelik politika, verilen prim teşvikleri ve kadınların işgücü piyasasında daha fazla yer almak istemeleri kayıtlı kadın sayısında belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir.

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz**
Beden İşçisi (Genel)	36.549
Büro Memuru (Genel)	17.117
Satış Danışmanı	15.339
Temizlik Görevlisi	14.732
Ön Muhasebeci	11.665
Makineci (Dikiş)	10.716
Muhasebeci	10.568
Sekreter	9.569
Çaycı	9.339
Şoför-Yük Taşıma	9.109
Diğer Meslekler	334.360
Toplam	**479.063**

Kaynak: İŞKUR *HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 479 bin 63'dür. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında yer alan ilk meslek nitelik gerektirmeyen bir meslek iken devamında büro memuru, satış danışmanı, temizlik görevlisi, ön muhasebeci, makineci (dikiş) ve muhasebeci mesleklerinin sıralandığı görülmektedir.

AÇIK İŞLER

İşverenlerin İŞKUR'dan eleman talepleri açık iş olarak adlandırılmaktadır. Grafik 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 118 bin 686 kişi olan açık iş sayısı yıllar itibari ile katlanarak artmış ve 2014 yılında toplam 495 bin 528 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile de açık iş sayısı 242 bin 318 olarak gerçekleşmiş ve bu artış seyri devam ettiği takdirde 2014 yılında yakalanan açık iş sayısından daha büyük bir sayıya ulaşılacağı tahmin edilmektedir. İŞKUR'un tanınırlığının ve personel sayısının artması ve bununla birlikte hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile irtibatları giderek artmış ve işverenler eleman taleplerini İŞKUR'a iletmeye başlamıştır.

Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş

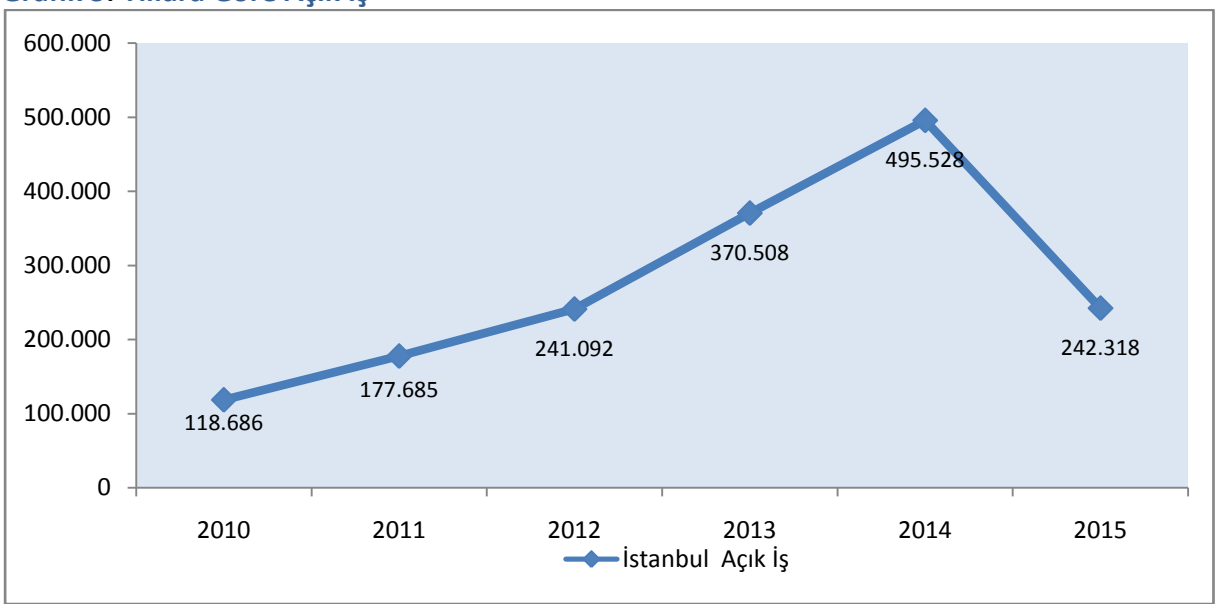

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-Haziran dönemini içermektedir.

2015 Yılı Haziran ayı sonu itibari ile açık işlerde ilk dört sırayı kayıtlı işsizler de olduğu gibi Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı ve Büro Memuru(Genel) meslekleri almış, bu meslekleri sırasıyla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Güvenlik Görevlisi, Reyon Görevlisi, Kasiyer, Garson (Servis Elemanı) izlemiştir. Açık işlerdeki meslekler değerlendirildiğinde hizmet sektörü alanında çalışan meslekler olduğu görülmüştür. İstanbul' da istihdamın yüzde 63'ünün hizmetler sektörünün yoğun olmasından kaynaklı olarak talep edilen mesleklerin buna göre şekillendiği söylemek mümkündür.

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Açık İş**
Beden İşçisi (Genel)	65.974
Temizlik Görevlisi	16.703
Satış Danışmanı	12.669
Büro Memuru (Genel)	11.342
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	9.010
Güvenlik Görevlisi	8.571
Reyon Görevlisi	6.698
Kasiyer	5.525
Garson (Servis Elemanı)	5.390
Beden İşçisi (Temizlik)	4.200
Diğer Meslekler	96.236
Toplam	**242.318**

Kaynak: İŞKUR, *Ocak-Haziran dönemi

İŞE YERLEŞTİRMELER

Açık işlerin yıllar itibariye sayısal artışına bakacak olursak, İŞKUR son yıllardaki değişime ve gelişime ayak uydurması, işverenlere daha iyi hizmet sunma çalışmaları, işyeri ziyaretleriyle işverenlere daha fazla hizmet ve kaliteli götürmesi ve özel sektörde eleman ihtiyacını karşılama çabası bu artışta önemli etken olmuştur. Açık işlerdeki artış oranı işe yerleştirmede de etkisini göstermiş ve işe yerleştirme sayılarında da artış olmuştur.

Grafik 4'te yer alan yıllar itibariyle işe yerleştirme sayıları karşılaştırıldığında, 2010 yılında 44 bin 646 olan işe yerleştirme sayısı dört kattan fazla artarak 2014 yılında 174 bin 324'e çıkmıştır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde ise işe yerleştirme sayısı 89 bin 898 olarak gerçekleşmiş olup yıl sonunda 2014 yılı işe yerleştirme rakamının aşılacağı tahmin edilmektedir.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

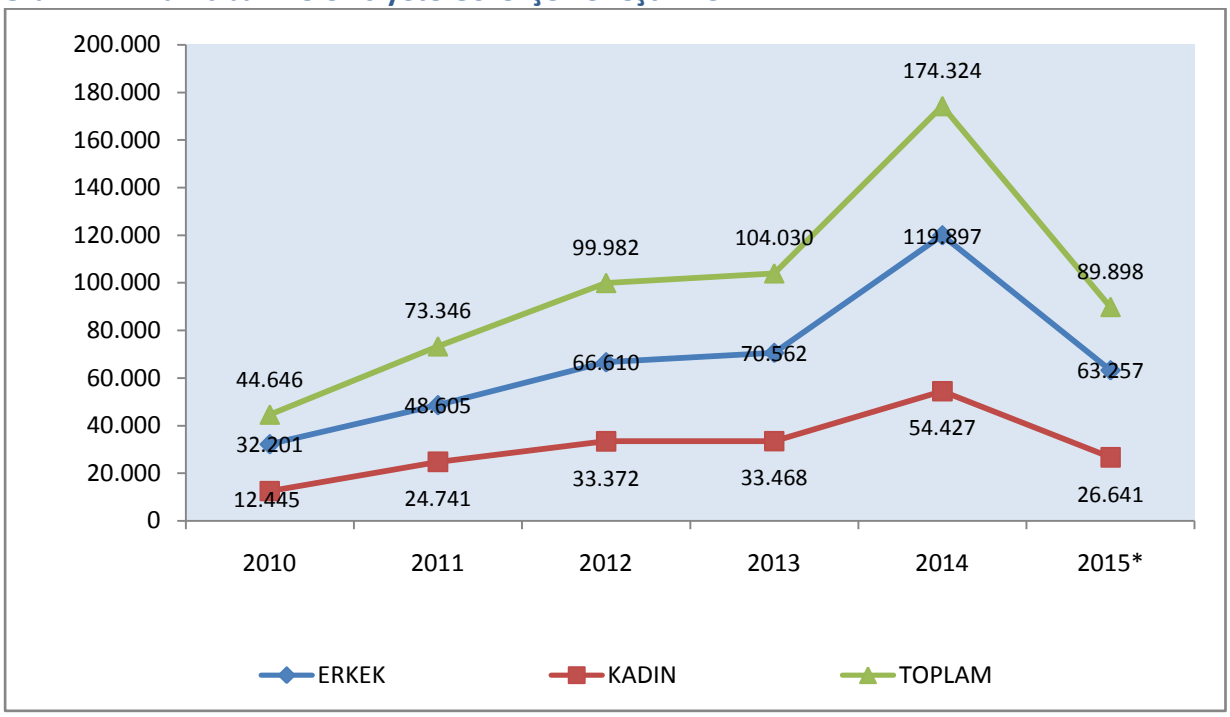

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı OCAK-HAZİRAN Dönemi

2015 yılının ilk altı ayında gerçekleşen işe yerleştirmelere meslek bazında bakıldığında; Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı ve Büro Memuru(Genel) meslekleri yer almaktadır. Bu meslekleri sırasıyla; Beden işçisi (Temizlik), Güvenlik Görevlisi, Reyon Görevlisi, Beden işçisi (İnşaat), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Kasiyer meslekleri takip etmektedir.

Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Beden İşçisi (Genel)	24.723
Temizlik Görevlisi	9.787
Satış Danışmanı	5.547
Büro Memuru (Genel)	4.907
Beden İşçisi (Temizlik)	4.730
Güvenlik Görevlisi	4.269
Reyon Görevlisi	3.343
Beden İşçisi (İnşaat)	3.304
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2.220
Kasiyer	2.181
Diğer Meslekler	24.887
Toplam	**89.898**

Kaynak: İŞKUR * HAZİRAN ayı sonu itibariyle

Kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme göstergelerinde yer alan mesleklere baktığımızda, işgücü piyasası tarafından talep edilen mesleklerle kayıtlı işsizlerin meslekler bazında örtüştüğü görülmektedir. Söz konusu durum işe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında da kendisini göstermektedir.

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

2015 yılının ilk altı aylık bölümünde aktif işgücü programları kapsamında 2 bin 126 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam 19 bin 324 kişi katılmıştır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015*	354	6.730	1.522	5.155	188	4.617	2.064	16.502	62	2.822
2014	507	10.005	1.462	3.829	259	5.987	2.228	19.821	111	2.456
2013	574	11.761	1.222	3.818	129	3.175	1.925	18.754	58	1.757
2012	1.304	26.095	715	2.453	222	5.441	2.241	33.989	105	4.642
2011	879	15.061	539	1.615	141	3.350	1.559	20.026	82	2.538
2010	1.148	21.221	175	528	64	1.514	1.387	23.263	72	5.792

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

Toplum Yararına Program (TYP) dâhilinde ise ilk altı ayda 62 programda 2 bin 822 kişi programdan yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarında ise 354 adet kurs düzenlenmiş olup 6 bin 730 kişi bu kurslardan faydalanmıştır.

İşbaşı Eğitim Programı (İEP) ise piyasa tarafından oldukça rağbet gören, işe alımlarda ve meslekte tecrübe edinme noktasında en anlamlı geri dönüşlerin olduğu ve en fazla istihdamın sağlandığı programdır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde bin 522 İEP düzenlenmiş olup 5 bin 155 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgisini artırmakla kalmayıp hem kişilere meslek kazandırmakta, hem de kişilerin işgücü piyasasına girişinde aracı rol oynamaktadır.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. İstanbul' da, 2015 yılının ilk altı ayında toplam 176 bin 958 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 83 bin 465'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran ve Hak Eden Sayısı (2015*)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	176.958	83.465
2014	246.562	142.104
2013	210.790	123.026
2012	183.893	108.301
2011	143.604	100.232
2010	134.362	101.205

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İŞKUR'un işgücü piyasasındaki etkinliğinin ve tanınırlığının artması, işsizlik sigortasından yararlanma bilincinin artması birlikte değerlendirildiğinde işsizliği ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır.

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Meslekler	İşsizlik Ödeneğini Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	3.917
Makineci (Dikiş)	3.421
Muhasebeci	2.459
Satış Danışmanı	2.381
Ön Muhasebeci	1.980
Temizlik Görevlisi	1.708
Şoför-Yük Taşıma	1.630
Büro Memuru (Genel)	1.491
Sekreter	1.368
Çaycı	1.293
Diğer Meslekler	61.817
Genel Toplam	**83.465**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

Tablo 7 incelendiğinde mesleklere göre işsizlik ödeneğini hak edenler ile kayıtlı işsizlerin ve açık işlerde aranan mesleklerin benzerliği görülmektedir. Bu durumda, bu mesleklerde işe giriş çıkış sirkülâsyonunun yüksek olduğu düşünülebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İstanbul'da 8.493, Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" [2] kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[2] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde İstanbul'da gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir.

Çalışma kapsamında İstanbul'da 62 bin 171 işyeri için, Türkiye genelinde ise 186.037 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde İstanbul'da 2 milyon 481 bin 591 çalışan, Türkiye'de 6.470.126 çalışan tespit edilmiştir. Türkiye'deki işyerlerinin yüzde 33,4'ü İstanbul'da bulunmaktadır, çalışanların ise yüzde 38,4'ü İstanbul'da istihdam edilmektedir.

İŞYERİ VERİLERİ

İstanbul' da 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 62 bin 171 işyeri için veri üretilmiştir. Araştırma kapsamındaki 17 sektörden 17 sinde de işyeri bulunmaktadır. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İmalat	18.638
Toptan ve Perakende Ticaret	14.651
İnşaat	8.105
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3.961
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3.885
Ulaştırma ve Depolama	3.314
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.474
Bilgi ve İletişim	1.538
Eğitim	1.211
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.186
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.074
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	668
Gayrimenkul Faaliyetleri	625
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	308
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	216
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	177
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	140
Toplam	**62.171**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'daki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 3 işyerinden biri "İmalat" sektöründedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile "Toptan ve perakende ticaret" (yüzde 23,6) ile "İnşaat" (yüzde 13) sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yüzde 67'sini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de bu 3 sektörün ağırlığı yüzde 67'ler civarındadır. Türkiye genelinde de en fazla işyeri "İmalat" sektöründe daha sonra sırası ile "Toptan ve Perakende Ticaret" ile "İnşaat" sektörü gelmektedir. Bu açıdan İstanbul'un Türkiye geneli ile benzeştiği görülmektedir.

İstanbul'da en az işyeri "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" ile "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörlerindedir. Türkiye genelinde en az işyeri "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" sektöründedir.

Türkiye genelindeki işyerlerinin dağılımı ile İstanbul'un sektörel dağılımı farklılık göstermektedir.

Tablo 9: İstanbul'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
İmalat	529.916	213.338	743.255
Toptan ve Perakende Ticaret	279.625	125.421	405.046
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	165.265	103.296	268.560
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	119.485	112.056	231.541
İnşaat	162.638	24.034	186.672
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	102.088	82.019	184.107
Ulaştırma ve Depolama	83.037	30.401	113.437
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	55.526	40.996	96.522
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	29.141	46.606	75.748
Bilgi ve İletişim	38.542	24.947	63.489
Eğitim	19.798	24.915	44.713
Diğer Hizmet Faaliyetleri	13.959	9.324	23.283
Gayrimenkul Faaliyetleri	13.964	5.030	18.994
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	9.317	553	9.871
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	5.902	2.631	8.533
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3.400	783	4.183
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2.374	1.263	3.637
Toplam	**1.633.977**	**847.615**	**2.481.591**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 2 milyon 481 bin 591 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 65,8'i erkek, yüzde 34,2'si kadındır. Türkiye genelinde ise 10 ve daha

fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların yüzde 72,5'i erkek, yüzde 27,5'i kadındır. İstanbul'da kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşük olsa da, bu durum 2014 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi Bölgesel sonuçlarına göre İstanbul'da kadınların istihdam oranına göre yaklaşık olarak 8 puan daha üstündedir.

İstanbul'da en fazla çalışan "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ve "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektörlerindedir. Çalışanların yüzde 57'si bu sektörlerdedir. İşyerlerinin yüzde 60'ı bu sektörlerde iken çalışanlarda 3 puanlık bir düşüş söz konusudur. Erkeklerde en fazla çalışılan ilk üç sektörün sıralaması aynı iken kadınlarda en fazla "İmalat" ve "Toptan ve Perakende Ticaret"den sonra "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektörleri gelmektedir. İstanbul'da kadın çalışan sayısının erkekten fazla olduğu sektörler İnsan sağlığı ve sosyal hizmetler ve Eğitim sektörleri iken, Türkiye'de benzer bir durum söz konusudur.

En az çalışanı olan sektörler ise işyeri sayısı ile bağlantılıdır. İşyeri sayısı en az olan sektörlerde genel olarak çalışan sayısı da azdır.

Sektörlerdeki işyeri sayısı ve çalışan sayılarından ortalama bir işyerinin büyüklüğü bulunabilmektedir. Grafik 5'te sektörlerde bir işyerinde ortalama çalışan sayısına yer verilmiştir.

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

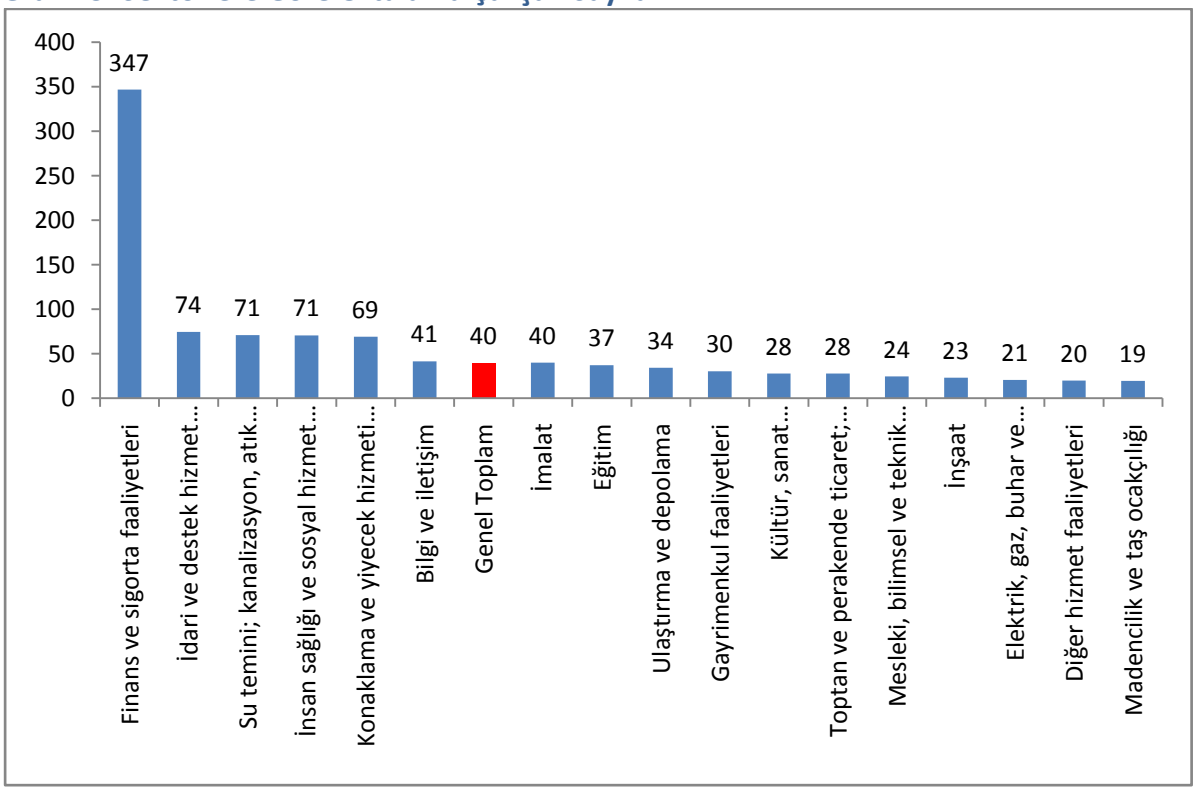

Kaynak: İPA 2015

İstanbul ile Türkiye geneli arasında çalışan sayıları birbirine yakındır. İstanbul'da 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 40'dır. Türkiye genelinde ise bu sayı 35'tir.

Türkiye genelinde en fazla işyeri ve çalışan olan ilk üç sektörden "İmalat" sektörü ortalamanın üzerinde iken "Toptan ve Perakende Ticaret" ile "İnşaat" sektörleri ortalamanın altındadır. İstanbul'da da "İmalat" sektörü ortalamayı yakalarken "Toptan ve Perakende Ticaret" ile "İnşaat" sektörleri ortalamanın altındadır. Özellikle "İmalat" sektöründe Türkiye genelinde ortalama çalışan sayısı 50 kişi iken İstanbul'da bu sayı 40'dır. İstanbul'da ortalama çalışan sayısı ortalamanın üstündeki sektörler "Finans ve Sigorta Faaliyetleri", "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri", "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri", "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri", "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri", "Bilgi ve iletişim" ve "İmalat" sektörleridir.

İstanbul'da 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yaklaşık 4'te biri "5-9" yıldır faaliyet gösteren işyerleridir. Daha sonra ise 5 yılını doldurmamış yeni işyerleri gelmektedir. İşyerlerinin yaklaşık yüzde 45'i bu iki gruba aittir.

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

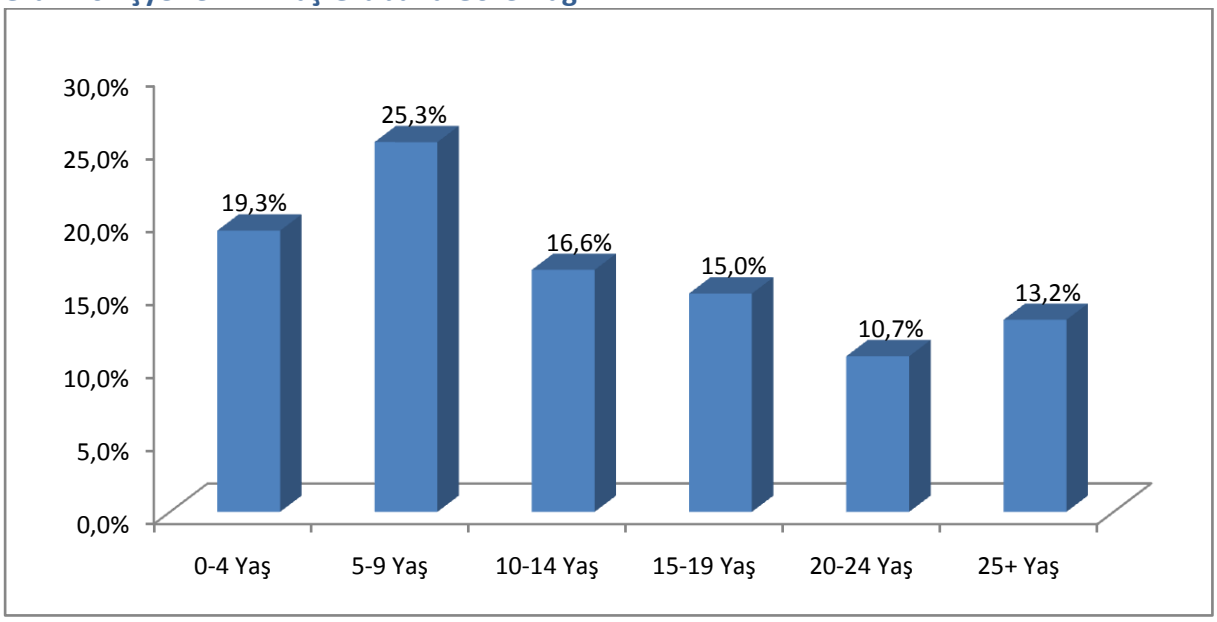

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde her yaş grubuna işyerlerinin dengeli dağıldığı ve en fazla işyerinin yüzde 27 ile "5-9" yaş grubunda olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde 25 ve üzeri yaştaki işyerlerinin oranı yüzde 13'tür. Türkiye geneli işyerlerinin yaş grupları ile İstanbul'daki işyerlerinin yaş grupları dağılımları benzemektedir.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla çalışan "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" dedir. Çalışanların yüzde 17'si bu meslek grubundadır. Hem işyeri hem de çalışanların en fazla" İmalat" sektöründe olması bu meslek grubunu ön plana çıkarmıştır.

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	245.173	176.894	422.067
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	205.467	204.259	409.725
Hizmet ve Satış Elemanları	232.077	117.103	349.180
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	250.972	65.034	316.007
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	258.058	49.114	307.171
Profesyonel Meslek Mensupları	167.928	137.585	305.513
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	186.905	60.525	247.430
Yöneticiler	83.735	36.809	120.545
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	3.662	291	3.953
Toplam	**1.633.977**	**847.615**	**2.481.591**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da çalışanların yüzde 17'si Nitelik Gerektirmeyen İşlerde çalışmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 16,7'dir. İstanbul'da mesleki nitelik ve beceri gerektirmeyen işlerde çalışma oranı Türkiye geneline oldukça yakındır. İstanbul'da erkeklerin yüzde 15,0'i, kadınların ise 20,9'u nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır.

Türkiye genelinde bu oranlar erkekler için yüzde 15,4, kadınlar için ise yüzde 20,2'dir. Kadınlarda niteliksiz işlerde çalışma oranı erkeklere göre daha yüksektir. Diğer yandan genellikle lisans mezunlarının çalıştıkları "Profesyonel Meslek Mensupları" meslek grubu incelediğinde İstanbul'da kadınların yüzde 16,2'sinin, erkeklerin ise yüzde 10,3'ünün bu meslek grubunda çalıştığını görülmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların o meslek grubunda daha yoğun çalıştığı görülmektedir.

İstanbul'da meslek grupları içinde erkekler en fazla "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise " Büro Hizmetlerinde Çalışan elemanlar" ile "Profesyonel Meslek Mensupları" meslek grubunda çalışmaktadırlar.

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

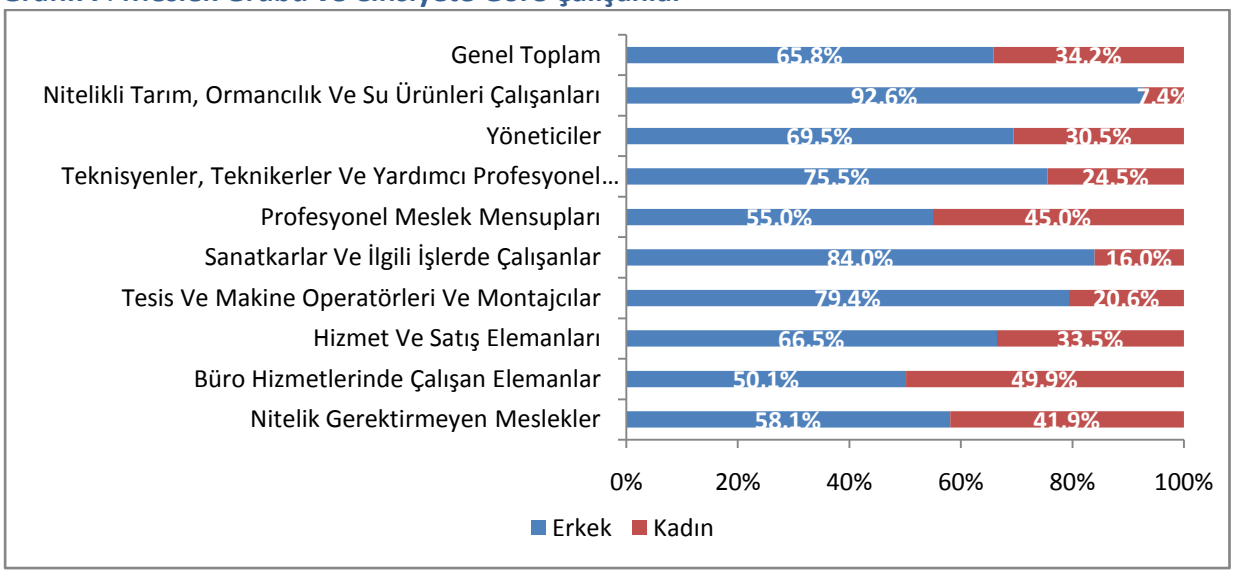

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da ve Türkiye genelinde kadınların erkeklerden fazla çalıştığı bir meslek grubu bulunmamaktadır. İstanbul'da kadınlar özellikle İmalat sektöründe makine veya mesleki beceri gerektiren mesleklerden ziyade büro işlerinde çalışmaktadır.

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Toplam
Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı	Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı	Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Aşçı	Bulaşıkçı (Stevard)	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Muhasebeci	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Aşçı
Şoför-Yük Taşıma	Makineci (Dikiş)	Bulaşıkçı (Stevard)
Beden İşçisi (İnşaat)	Satış Danışmanı	Muhasebeci
Beden İşçisi (Genel)	Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı
Satış Danışmanı	Sekreter	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Aşçı	Beden İşçisi (Genel)

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da en fazla çalışanı olan mesleklere baktığımızda ilk sırada "Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı" mesleği görülmektedir. Finans ve Sigorta firmalarının genel müdürlüklerinin İstanbul'da olması, "Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı" mesleğini ilk sıraya taşımıştır. En fazla çalışılan ilk on meslek dikkate alındığında kadınların erkeklere göre daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren işlerde çalıştığı görülmektedir.

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı
İmalat	39,4%	37,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	27,1%	20,2%
İnşaat	24,9%	10,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	34,3%	6,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	40,3%	5,1%
Ulaştırma ve Depolama	28,2%	4,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	21,6%	4,3%
Bilgi ve İletişim	31,8%	2,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38,0%	2,1%
Eğitim	26,1%	1,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	24,8%	1,5%
Gayrimenkul Faaliyetleri	36,8%	1,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	30,0%	1,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	36,9%	0,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faal.	41,4%	0,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	25,8%	0,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	17,7%	0,2%
Toplam	**31,6%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtmiş iken bu oran İstanbul'da yüzde 31,6'dır. İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İstanbul'daki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden yaklaşık her üç işyerinden birine hizmet sunma imkanı bulmuştur.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranlarında sektörler arasında farklılıklar gözükmektedir. İstanbul'da işyeri sayısı ile bağlantılı olarak en fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektörler "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ve "İnşaat" sektörleridir. "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı", "Madencilik ve taş ocakçılığı", "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranları oldukça düşüktür.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı İstanbul'daki işyerleri için Türkiye genelinden düşüktür. Sektörel olarak hizmet planlaması ile oranı düşük olan sektörlerdeki oranlar arttırılmalıdır.

İstanbul'da işyerlerinin yüzde 10,4'ü part-time çalışana sahiptir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 8,6'dır. İstanbul'da part-time çalışanı olan işyeri oranı daha yüksektir.

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Sektör	Oran	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38,8%	22.429	13.434	35.863
Eğitim	30,6%	11.888	10.622	22.510
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	25,8%	59.616	51.309	110.925
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	24,3%	873	1.139	2.012
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	17,8%	16.252	19.942	36.194
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	17,0%	79.099	89.233	168.332
Bilgi ve İletişim	14,7%	5.939	10.053	15.991
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	13,8%	91.498	96.406	187.904
Ulaştırma ve Depolama	10,0%	11.314	20.609	31.922
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	9,9%	142	5.116	5.258
Gayrimenkul Faaliyetleri	8,4%	639	1.488	2.127
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7,3%	609	664	1.273
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	7,3%	221	374	595
İmalat	7,0%	32.285	70.972	103.257
Toptan ve Perakende Ticaret	6,9%	21.511	40.064	61.575
İnşaat	5,5%	1.624	10.409	12.034
Madencilik ve taş ocakçılığı	3,2%	26	33	58
Toplam	**10,4%**	**355.964**	**441.866**	**797.830**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da araştırma kapsamına giren 17 sektörde işyeri bulunurken, bütün sektörlerde part-time çalışan bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise bütün sektörlerde part-time çalışma yapıldığı görülmektedir. İlde en fazla part-time çalışanı olan işyeri sayısı "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründedir. Finans ve Sigorta firmalarının genel müdürlükleri İstanbul'da olduğu için part-time çalışanı olan işyeri sayısında da ilk sıradaki sektör olarak dikkat çekmiştir. Ancak daha sağlıklı bir analiz için sektör içerisinde part-time çalışanı olan işyerlerine bakmak daha doğru olacaktır. Sağlık sektöründeki her 10 işyerinden dördünün part-time çalışanı bulunmaktadır. Türkiye genelinde de en yüksek orana Sağlık sektörü sahiptir. En düşük oran ise İstanbul'da de en düşük orana sahip olan "Madencilik" sektöründedir.

İstanbul'da çalışanların yüzde 32'si part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 20,8'dir. İstanbul genelinde Türkiye geneline göre part-time çalışma daha yaygındır.

İstanbul'da part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 44,6'sı kadındır. Part-time çalışma yapılan yerlerde kadın istihdamının part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İstanbul'da part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu görülmektedir. Aynı durum Türkiye genelinde de söz konusudur. Part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdamda olanların yüzde 39'u kadındır.

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı	Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı	Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Bulaşıkçı (Stevard)	Aşçı	Bulaşıkçı (Stevard)
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Aşçı
Aşçı	Bulaşıkçı (Stevard)	Garson (Servis Elemanı)
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Meslek Elemanı	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Aşçıbaşı	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Meslek Elemanı
Satış Danışmanı	Bilgisayar Mühendisi	Satış Danışmanı
Proje Yöneticisi	Pazarlama Uzmanı	Proje Yöneticisi
Paketleme İşçisi (El İle)	Satış Danışmanı	Paketleme İşçisi (El İle)

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışanın olduğu "Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı", "Temizlik Görevlisi" ve "Bulaşıkçı (Stevard)" olmuştur. Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklerdeki "Proje Yöneticisi", "Bilgisayar Mühendisi" gibi mesleklerin olması dikkat çekicidir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 14'te gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların part-time çalışmıyor olabilecekleri de dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

İstanbul'da araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 15'i vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu oran Türkiye'de yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul'da vardiyalı çalışma yapan işyeri oranı genel olarak Türkiye ortalamasına yakındır.

Tablo 15: En Fazla Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerleri

Sektör	İşyeri	Çalışan Sayısı		
	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	48,0%	30.605	66.656	97.261
Gayrimenkul faaliyetleri	33,7%	2.350	8.302	10.652
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	31,4%	26.469	15.583	42.051
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	25,2%	840	1.546	2.386
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	22,0%	20.863	52.973	73.836
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	19,8%	246	7.494	7.741
İmalat	18,0%	76.516	205.096	281.613
Madencilik ve taş ocakçılığı	17,2%	95	908	1.003
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	16,7%	72	494	565
Toptan ve perakende ticaret	11,7%	29.210	65.737	94.946
Diğer hizmet faaliyetleri	10,1%	1.110	1.469	2.579
Finans ve sigorta faaliyetleri	10,0%	8.798	30.408	39.205
Ulaştırma ve depolama	9,5%	10.470	26.137	36.607
Bilgi ve iletişim	7,8%	4.090	4.746	8.836
İnşaat	5,5%	3.663	15.432	19.095
Eğitim	3,0%	1.338	1.049	2.387
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,7%	2.238	5.372	7.611
Toplam	15,1%	218.972	509.402	728.374

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapan sektörler; "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" ile "Gayrimenkul faaliyetleri"dir. Türkiye genelinde ise sektörel olarak en fazla vardiyalı çalışma yapan sektör yüzde 47,2 ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü olmuştur. "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörü Türkiye genelinde ikinci sırada yer alırken, "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" sektörü ise sekizinci sırada yer almaktadır. İstanbul'da bütün sektörlerde vardiyalı çalışma yapılmaktadır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanlara cinsiyet yönüyle baktığımızda, İstanbul'da sektörel bazda oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapılan ilk iki sektördeki erkeklerin oranı yüzde 70'ler civarındadır.

İstanbul'da araştırma kapsamındaki işyerlerinde çalışan kadınların yüzde 25,8'i vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 16'da gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların vardiyalı çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır.

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Bulaşıkçı (Stevard)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Garson (Servis Elemanı)	Güvenlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Ambalajcı (El İle)	Aşçı	Aşçı
Makineci (Dikiş)	Satış Elemanı (Perakende)	Bulaşıkçı (Stevard)
Büro Memuru (Genel)	Şoför-Yük Taşıma	Büro Memuru (Genel)
Muhasebeci	Büro Memuru (Genel)	Satış Elemanı (Perakende)
Büro Memuru (İdari İşler)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Büro Memuru (İdari İşler)
Satış Danışmanı	Pazarlama Uzmanı	Makineci (Dikiş)

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı meslek bazında cinsiyete göre sıralandığında; kadınlarda ilk üç sırayı "Temizlik Görevlisi", "Bulaşıkçı (Stevard)" ile "Beden İşçisi (Genel)" almaktadır. Türkiye'de ise bu sıralama "Temizlik Görevlisi", "Beden İşçisi (Genel)" ve "Makineci (Dikiş)" olarak sıralanmaktadır. İstanbul'da erkeklerde "Temizlik Görevlisi", "Garson (Servis Elemanı)" ve "Beden İşçisi (Genel)" iken, Türkiye'de "Beden İşçisi (Genel)", "Güvenlik Görevlisi" ve "Temizlik Görevlisi" olarak sıralanmaktadır.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yüzde 24,5'i ihracat yapmaktadır. İlde 16 sektörde ihracat yapılmaktadır. Çalışanların yüzde 28,2'si ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin ise yüzde 17,4'ü ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyeri oranı İstanbul genelinde Türkiye'ye göre daha yüksektir.

İhracat yapan işyeri oranı en yüksek ilk üç sektör karşılaştırıldığında Türkiye ve İstanbul'da benzerlik olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye'de ihracat yapan firma sıralamasında ilk üç sırayı "İmalat", "Madencilik ve Taş ocakçılığı", "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleri alırken, İstanbul ili için bakıldığında, en fazla ihracat yapılan sektörün yüzde 48,1 ile "İmalat", sektörü olduğu görülmektedir. İkinci sırada yüzde 37,6 ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 29,7 ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörü yer almaktadır. İstanbul'da İhracat yapan işyerlerinde çalışanların yaklaşık yüzde yetmişi erkeklerden oluşmaktadır.

İhracat yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere baktığımızda "Makineci (Dikiş)", "Beden İşçisi (genel)", "Muhasebeci" gibi meslekler öne çıkmaktadır.

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci
Satış Danışmanı	Pazarlamacı	Satış Danışmanı
Ambalajcı (El İle)	Satış Danışmanı	Pazarlamacı
Sekreter	Ütücü	Şoför-Yük Taşıma
Konfeksiyon İşçisi	Muhasebeci	Ambalajcı (El İle)
Kalite Kontrolcü	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Ütücü
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Depo Hamalı	Konfeksiyon İşçisi
Büro Memuru (Genel)	Depo Sorumlusu	Kalite Kontrolcü

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı en çok olan mesleklere bakıldığında kadınlarda ilk üç sırayı "Makineci (Dikiş)", "Beden İşçisi (Genel)"ve" Muhasebeci" alırken, erkeklerde ise "Makineci (Dikiş)", "Beden İşçisi (Genel)" ve "Şoför-Yük Taşıma" olarak sıralanmaktadır. Bir önceki tablodaki en çok ihracat yapılan sektör ve çalışanların cinsiyete göre dağılımı ile bu tabloyu birleştirildiğinde sıralamanın uyumlu olduğu görülmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumu incelendiğinde; İstanbul'daki işyerlerinin yüzde 31,6'sı, Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin ise yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Hangi hizmetlerden ağırlıklı olarak yararlanıldığına ilişkin veriler grafik 8'de sunulmuştur.

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

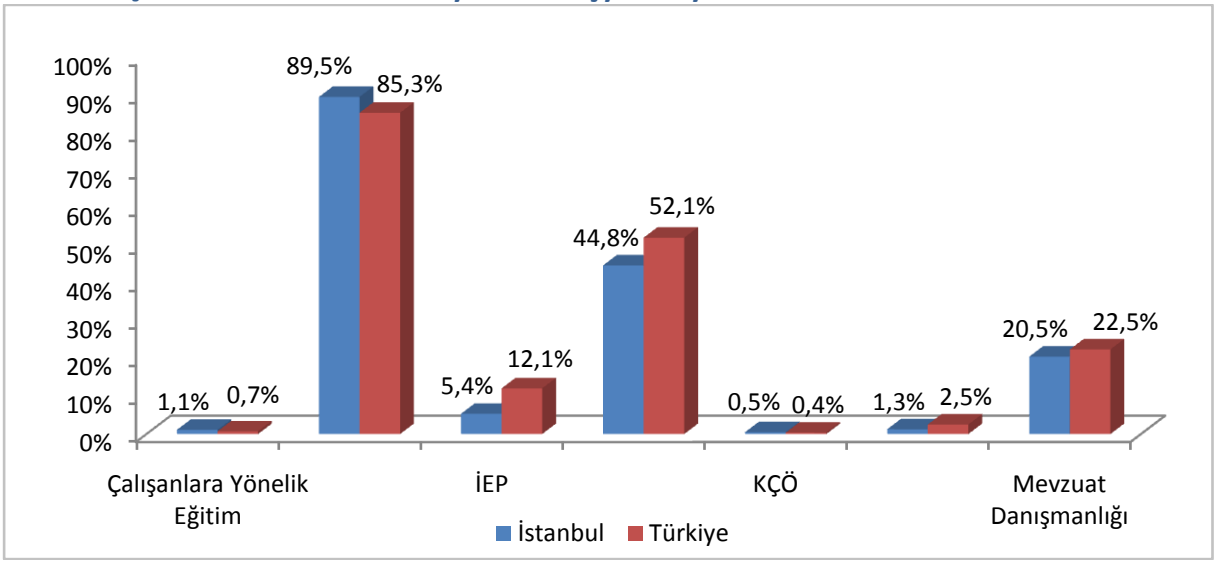

Kaynak: İPA 2015

İstanbul' da İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 89,5 ile en fazla "eleman talebi"nde bulunmuşlardır. Bunu sırasıyla yüzde 44,8 ile "işveren danışmanlığı", yüzde 20,5 ile "mevzuat danışmanlığı", yüzde 5,4 ile "işbaşı eğitim programları", yüzde 1,3 ile "kurs hizmetleri", yüzde 1,1 ile "çalışanlara yönelik eğitim" ve yüzde 0,5 ile "kısa çalışma ödeneği" takip etmiştir. Türkiye genelinde ise benzer bir sıralama ile "eleman talebi", "işveren danışmanlığı", "mevzuat danışmanlığı", "işbaşı eğitim programı" olarak sıralanmıştır. İstanbul'da hizmetler Türkiye geneliyle yakın seyrederken, işveren danışmanlığı ve işbaşı eğitim programında biraz fark oluşmuştur.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

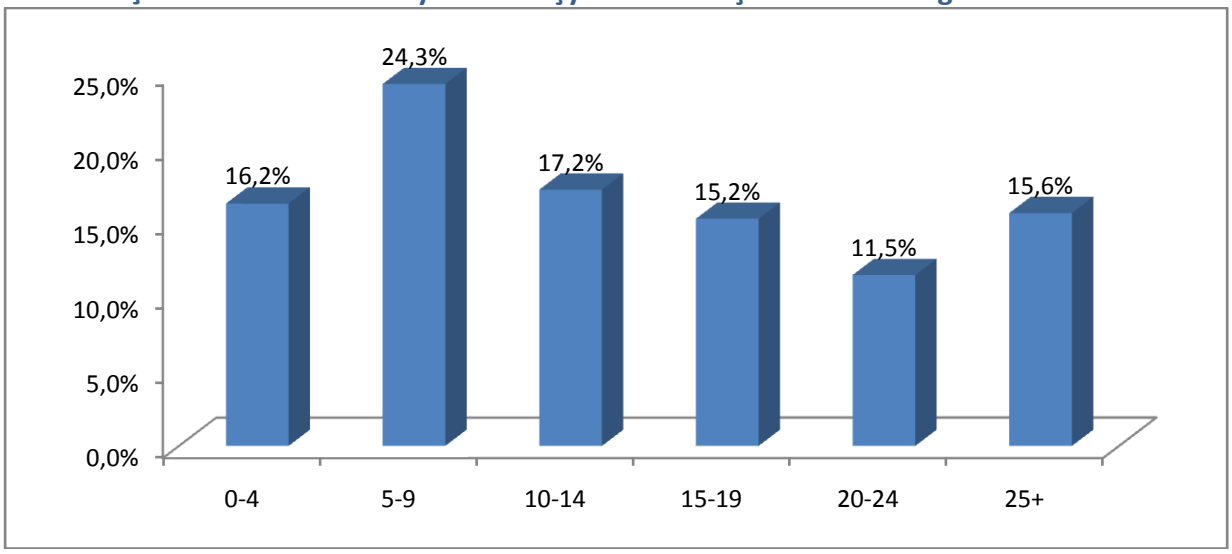

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da İŞKUR hizmetlerinden en fazla "5-9" yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır. Daha sonra sırasıyla "10-14" yaş, "0-4" yaş ve "25+" ve "15-19" yaş arasında faaliyet gösteren işyerlerinin oransal dağılımı birbirine yakındır. İŞKUR Hizmetlerinden en az "20-24" yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır.

Tablo 18: İşyeri Yaşına Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

İşyeri Yaşı	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
0-4	39	2.911	92	1.420	12	42	771
5-9	33	4.196	281	2.091	15	43	1.043
10-14	44	3.075	209	1.368	-	30	582
15-19	20	2.521	192	1.401	9	51	522
20-24	1	2.075	124	1.021	20	50	473
25+	81	2.803	159	1.495	43	33	647
Toplam	**217**	**17.581**	**1.057**	**8.795**	**98**	**249**	**4.038**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da bütün yaş aralıklarındaki firmalar İŞKUR'dan oransal olarak en fazla eleman talebinde bulunmuşlardır. Bu hizmetten oransal olarak en fazla 5-9 yaş aralığındaki firmalar faydalanmışlardır. İŞKUR'un diğer hizmetlerinden faydalanma oranlarına göre sıralama yapıldığında yaş grupları arasında farklılık görülmektedir. Firmaların aldıkları hizmetler kendi içerisinde sıralandığında birinci sırada eleman talebi, ikinci sırada işveren danışmanlığı, üçüncü sırada ise mevzuat danışmanlığı yer almaktadır.

Araştırma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine bu hizmetlerden ne kadar süredir faydalandığı sorulmuştur.

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

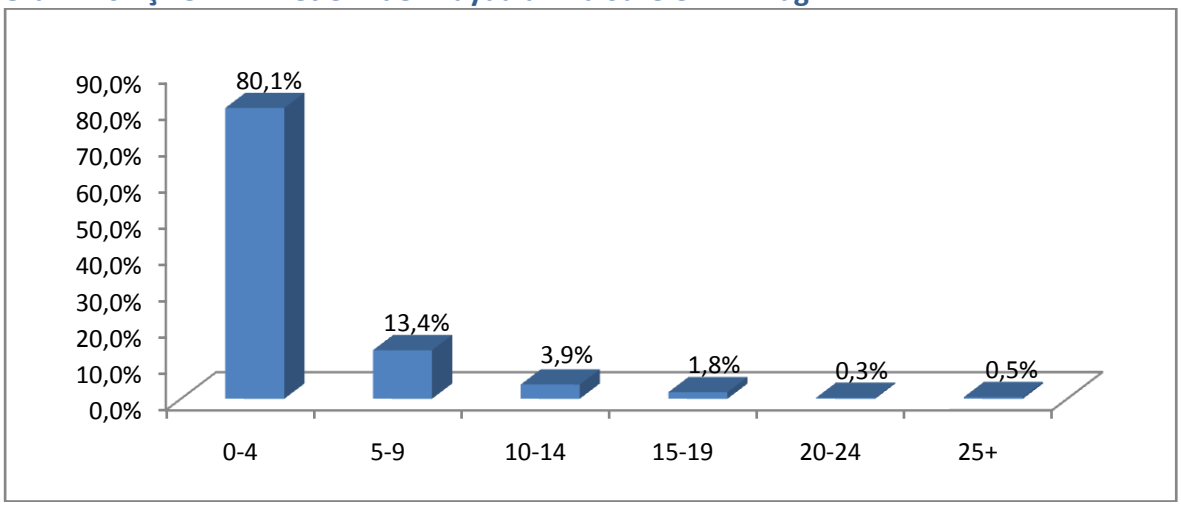

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 80,1'inin "0-4" yıl arasında bir süredir bu hizmetlerden yararlandığı tespit edilmiştir. En düşük oran ise "20-24" yıl arasıdır. İstanbul'da sektörel bazda firmaların İŞKUR hizmetlerinden faydalanması en çok son dört yılda olmuştur. İŞKUR son dört yıl içerisinde büyük bir atılım yapmıştır. İŞKUR'un personel sayısındaki artış, sunduğu hizmetlerdeki hem nitel hem de nicel iyileşme ile birlikte İŞKUR imajındaki değişim, İŞKUR'un değer olarak geliştiğinin göstergesidir.

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet türlerine ilişkin verilere Tablo 19'da yer verilmiştir. İstanbul'da hemen hemen bütün sektörlerde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti eleman talebi olmuştur. İşveren danışmanlığı hizmetinde ise "Madencilik ve taş ocakçılığı", "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı", "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" ile "İnşaat" sektörleri ön planda olmuştur. "Kısa Çalışma Ödeneği" hizmeti en az faydalanılan hizmet türü olmuştur. Kısa Çalışma Ödeneği, genel ekonomik, sektörel, bölgesel kriz veya zorlayıcı sebep durumlarında verilmektedir.

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	70,8%	0,0%	70,8%	0,0%	0,0%	8,3%
İmalat	1,7%	90,9%	5,7%	48,7%	1,1%	1,1%	21,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	58,8%	11,8%	58,8%	0,0%	0,0%	17,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2,2%	87,0%	2,2%	52,2%	0,0%	2,2%	26,1%
İnşaat	0,0%	82,8%	2,5%	52,5%	0,0%	0,8%	19,7%
Toptan ve perakende ticaret	0,0%	91,2%	7,3%	44,2%	0,0%	0,8%	23,1%
Ulaştırma ve depolama	1,6%	90,3%	3,2%	32,3%	0,0%	4,8%	24,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1,1%	91,4%	6,5%	35,5%	0,0%	0,0%	16,1%
Bilgi ve iletişim	2,4%	95,1%	2,4%	26,8%	0,0%	2,4%	9,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	4,2%	79,2%	8,3%	29,2%	0,0%	8,3%	12,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	94,3%	2,9%	48,6%	0,0%	2,9%	28,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1,6%	76,2%	6,3%	47,6%	0,0%	0,0%	20,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1,6%	93,8%	4,7%	37,5%	0,0%	1,6%	17,2%
Eğitim	0,0%	88,6%	5,7%	40,0%	0,0%	0,0%	17,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,2%	95,7%	4,3%	50,0%	2,2%	4,3%	23,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2,6%	73,7%	7,9%	42,1%	5,3%	2,6%	15,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	88,9%	0,0%	25,9%	0,0%	0,0%	7,4%
Toplam	1,1%	89,5%	5,4%	44,8%	0,5%	1,3%	20,5%

Kaynak: 2015 İPA

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan bütün işyerlerinin işveren ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıp sunulan diğer hizmetler hakkında bilgi alması İŞKUR'un etkinliği açısından dikkate değer bir durumdur.

İstanbul'da part-time çalışanı olan, vardiyalı çalışma yapılan ve ihracat yapan işyerleri İŞKUR hizmetlerinin hepsinden faydalanmışlardır. Part-time çalışanı olan işyerleri, vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ve ihracat yapan işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları benzerlik göstermektedir. İstanbul'da part-time çalışanı olan işyerleri, vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ve ihracat yapan işyerlerinin en fazla yararlandıkları hizmet eleman talebidir ve bu durum Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. İstanbul'da "eleman talebi" hizmetinin ardından "işveren danışmanlığı", "mevzuat danışmanlığı", "işbaşı eğitim programı", "kurs hizmetleri", "çalışanlara yönelik eğitim" ve "kısa çalışma ödeneği" yer alırken, Türkiye genelinde de aynı sıralama söz konusudur.

AÇIK İŞLER

Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır.

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda İstanbul'da 62 bin 171 işyerinde 36 bin 882 açık iş olduğu, Türkiye genelinde ise 186 bin 037 işyerinde 112.422 açık iş olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen açık işlerin yüzde 32,8'i İstanbul'dadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

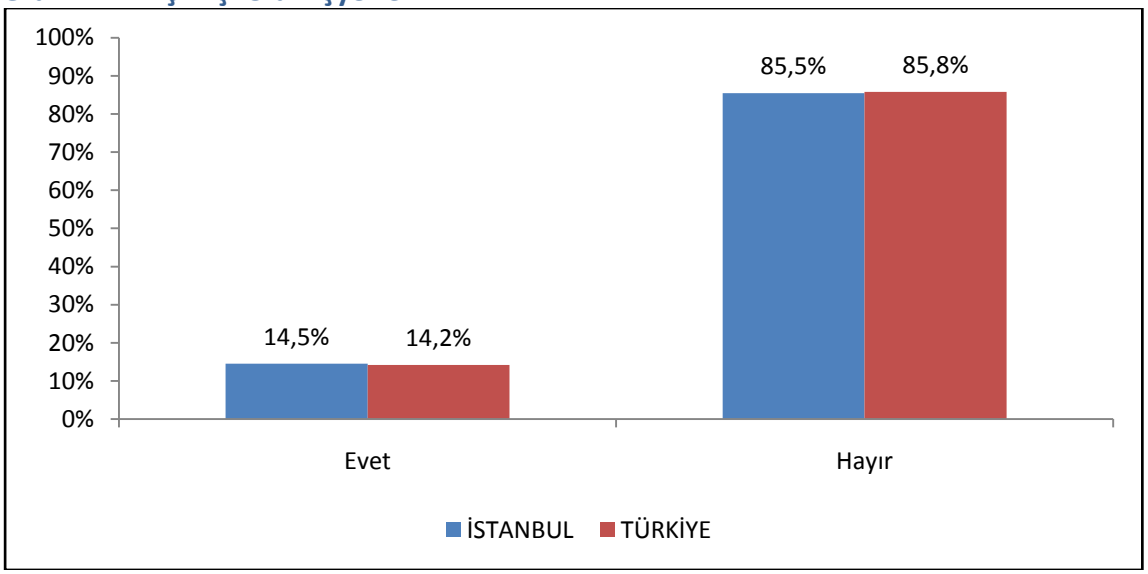

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'daki işyerlerinin yüzde 14,5'i açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. İstanbul'da açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden yüksektir. Ancak 2014 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında İstanbul'da açık işi olan işyeri oranı yüzde 20,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu yıl çalışmanın yapıldığı dönemin de (Mart-Nisan) etkisiyle oran düşük çıkmıştır.

İstanbul'da 9.016 işyerinde toplam 36 bin 882 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu açık işlerin sektörel dağılımı ve sektörlere göre açık iş oranı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

	İstanbul			Türkiye	
Sektör	**Açık İş**	**Açık İş Dağılımı**	**Açık İş Oranı**	**Açık İş Dağılımı**	**Açık İş Oranı**
Madencilik ve taş ocakçılığı	65	0,2%	1,5%	0,6%	1,0%
İmalat	15.217	41,3%	2,0%	44,6%	2,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	26	0,1%	0,7%	0,2%	0,4%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20	0,1%	0,2%	0,1%	0,4%
İnşaat	2.437	6,6%	1,3%	7,8%	1,4%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	6.449	17,5%	1,6%	17,1%	1,8%
Ulaştırma ve depolama	1.883	5,1%	1,6%	3,7%	1,4%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2.423	6,6%	0,9%	8,8%	2,1%
Bilgi ve iletişim	537	1,5%	0,8%	1,0%	1,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	776	2,1%	0,3%	0,8%	0,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	421	1,1%	2,2%	0,6%	1,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2.266	6,1%	2,3%	3,4%	2,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1.976	5,4%	1,1%	6,1%	1,5%
Eğitim	380	1,0%	0,8%	1,1%	0,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	852	2,3%	1,1%	2,0%	1,1%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	57	0,2%	0,7%	0,3%	1,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	1.099	3,0%	4,5%	1,8%	2,7%
Toplam	36.882	100,0%	1,5%	100,0%	1,7%

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da en fazla açık iş oransal olarak yüzde 41,3 ile "İmalat" sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 17,5 ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörü, üçüncü olarak yüzde 6,6 ile "İnşaat" ve "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektörleri gelmektedir. "İmalat", "İnşaat" ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleri işyerlerinin yüzde 67'sini oluştururken açık işlerde yüzde 65 paya sahip olmuşlardır. "İmalat" sektörü açık işlerde ön plana çıkan sektör olmuştur. Bütün sektörlerde açık iş bulunmaktadır.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısı İstanbul ili ile benzer bir durum arz etmekte ve ilk sırayı yüzde 44,6 ile "İmalat" sektörü, ikinci sırayı 17,1 ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörü üçüncü sırayı ise yüzde 8,8 ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü almaktadır.

İstanbul'da açık iş oranı yüzde 1,5 ile Türkiye geneli açık iş oranının yaklaşık 0,2 puan gerisindedir. İstanbul'da sektörel bazda en yüksek açık iş oranı yüzde 4,5 ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri" sektöründedir. Bunu yüzde 2,3 ile "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler" ve yüzde 2,2 ile "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektörü takip etmektedir. On sektördeki açık iş oranı il geneli açık iş oranının altında kalmaktadır. Türkiye genelinde ise ilk sırada yüzde 2,7 ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri", ikinci sırada yüzde 2,1 ile "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler", üçüncü sırada ise yüzde 2 ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü yer almaktadır. "İmalat" sektöründe ise açık iş oranı yüzde 2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırmanın yapıldığı dönemde mevsim şartlarının henüz iyileşmemesi "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti" ile "İnşaat" sektörlerindeki açık iş oranının beklenenden düşük çıkmasına neden olmuştur. "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektöründe özellikle bankaların açık işleri merkezden ilan etmeleri nedeniyle yerelde açık işler tespit edilememiş ve bu sektörde de beklentilerin altında açık iş oranı ortaya çıkmıştır.

Açık işlerde cinsiyet tercihi sorulmuştur. Grafik 12'den açık işlerde cinsiyet bakımından farklılaşma olduğu görülmektedir.

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

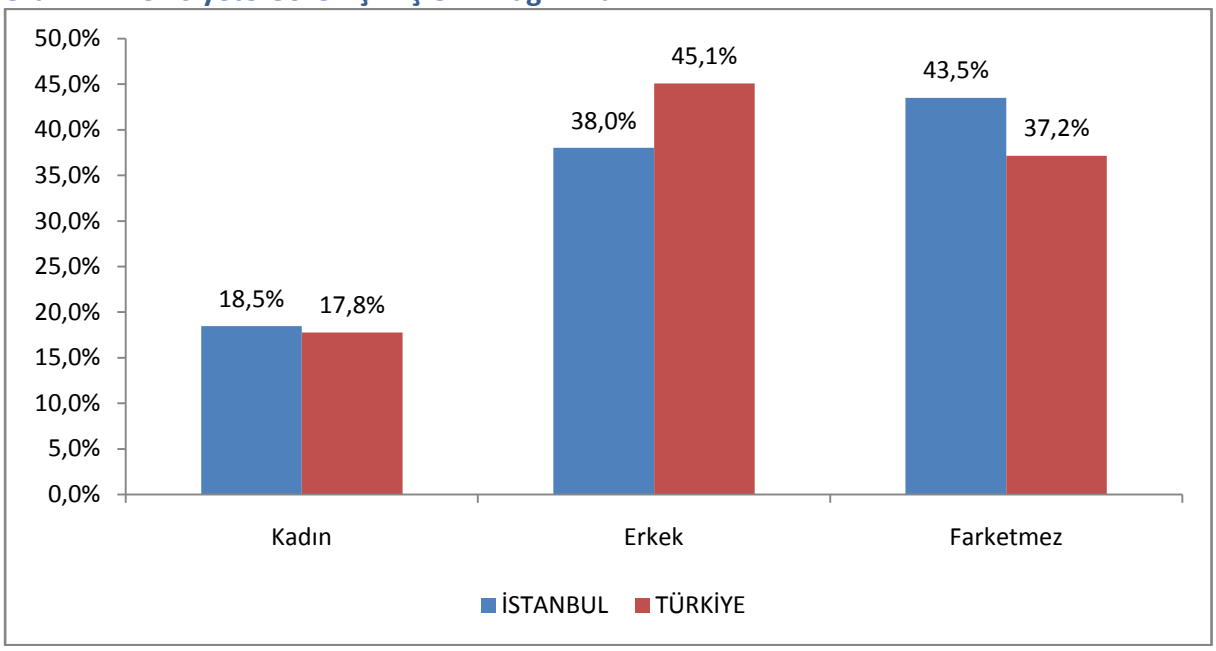

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da toplam açık işlerin yüzde 18,5'i için yalnızca kadınlar talep edilmiştir. Bu oran Türkiye genelinin üzerinde yer alsa da düşüktür. Erkeklerde açık iş talebi ise yüzde 38,0 ile Türkiye geneli erkekler açık iş talebinin altındadır.

Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 43,5 iken, Türkiye genelinde yüzde 37,2'dir. İstanbul'daki açık işlerin çoğu için farketmez seçilirken, Türkiye genelinde en çok erkek eleman talebi olmuştur. İstanbul'da da, Türkiye genelinde de açık işlerde cinsiyet farklılaşması görülmektedir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

Sektör	Açık İş verme Oranı
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	19,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18,8%
Gayrimenkul Faaliyetleri	17,9%
İmalat	16,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	15,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	14,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	13,2%
Eğitim	11,9%
Ulaştırma ve Depolama	10,9%
Bilgi ve İletişim	10,9%
İnşaat	10,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	9,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	8,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	7,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6,3%
Toplam	**14,50%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da toplamda açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 14,5 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul'da sektörel bazda en fazla açık iş verme oranı yüzde 21,5 ile "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektöründeyken, Türkiye'de yüzde 20 ile "İmalat" sektöründedir. İstanbul'da ikinci sırada yüzde 19,3 ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri" sektörü yer alırken, üçüncü sırada yüzde 18,8 ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü bulunmaktadır. Türkiye'de sektörel bazda ikinci sırada yüzde 19,7 ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 18,1 ile "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörü yer almaktadır.

İstanbul'da bütün sektörlerde açık iş talebi bulunmaktadır.

Tablo 22: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Sektör	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Genel Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2	5	-	2	5	2	16
İmalat	464	604	546	537	377	552	3.081
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6	2	4	-	-	-	11
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	3	4	3	-	11
İnşaat	298	149	166	83	83	83	862
Toptan ve Perakende Ticaret	61	595	366	412	381	259	2.073
Ulaştırma ve Depolama	136	75	60	30	45	15	362
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	129	330	100	86	43	43	731
Bilgi ve İletişim	48	48	48	24	-	-	167
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	17	17	25	8	8	25	100
Gayrimenkul Faaliyetleri	46	20	7	13	26		112
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	27	176	81	122	54	68	529
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	171	78	16	16	16	31	327
Eğitim	27	81	9	9	9	9	145
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	98	53	27	36	9	9	231
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	9	9	9	-	-	3	30
Diğer Hizmet Faaliyetleri	174	22	11	11	11	-	228
Toplam	**1.714**	**2.264**	**1.477**	**1.393**	**1.070**	**1.099**	**9.016**

Kaynak: İPA 2015

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla açık işi olan işyerlerinin “5-9” yaş arası grupta olduğunu görülmektedir. Daha sonra sırası “0-4” yaş grubuna sahip işyerleri, “10-14” yaş arası işyerleri ve “15-19” yaş arası işyerleri gelmektedir. Diğer yaş gruplarındaki işyerlerinin ise açık iş verme oranları birbirine yakındır.

İşyerlerinin yaşına göre açık iş verme oranı değerlendirildiğinde; yüzde 14,5 ortalamasına göre (-1,1) – (+1,6) puan fark ettiği, dolayısıyla açık iş vermem oranında işyerinin yaşına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımında İstanbul'da açık işlerde erkeklerin daha fazla talep edildiği görülmektedir.

Tablo 23: Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Kadın	Erkek	Fark etmez
Madencilik ve taş ocakçılığı	7,1%	75,0%	17,9%
İmalat	15,5%	42,6%	41,9%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	7,1%	92,9%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6,3%	50,0%	43,8%
İnşaat	9,5%	63,3%	27,2%
Toptan ve perakende ticaret	27,4%	40,7%	31,9%
Ulaştırma ve depolama	2,4%	75,2%	22,4%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	12,4%	30,2%	57,4%
Bilgi ve iletişim	4,4%	4,4%	91,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	15,1%	84,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	7,8%	20,3%	71,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10,2%	7,8%	82,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	49,6%	20,5%	29,9%
Eğitim	50,0%	2,4%	47,6%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	41,7%	3,1%	55,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	31,6%	21,1%	47,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	23,8%	28,7%	47,5%
Genel Toplam	15,5%	68,4%	16,2%

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin sektörlere ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" ve "Bilgi ve iletişim" sektörlerindeki açık işlerde yüzde doksanın üzerinde cinsiyet fark edilmediği belirtilmiştir. "Finans ve sigorta faaliyetleri" ve "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" sektöründe de yüzde 80 oranında cinsiyetin fark etmediği görülmektedir. En fazla erkek eleman yüzde 75,2 ile "Ulaştırma ve Depolama" ve yüzde 75 ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörlerinde talep edilmiştir. "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" ve "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektörlerinde kadın eleman talebi olmamıştır. Fizik gücünün çok fazla talep edildiği sektörlerde erkekler için açık iş oranlarının daha fazla belirginleştiği görülmektedir.

Açık İş meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında, yüzde 1,3 ile "Yöneticiler" ve yüzde 0,5 ile "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grupları dışında dağılımlarım birbirlerinden çok uzak olmadığı gözükmektedir. İstanbul'da tarım, orman alanının azlığından dolayı bu ürünleri işleyecek tesis sayısı fazla bulunmamaktadır. "Yöneticiler" meslek grubu ise bu meslek grubunun çalışanlarının az sayıda olmasından dolayı düşük bir orana sahiptir.

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grup	İstanbul			Türkiye	
	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4.004	10,9%	1,0%	7,5%	1,1%
Hizmet ve Satış Elemanları	5.586	15,1%	1,6%	16,7%	2,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6.149	16,7%	1,4%	14,9%	1,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	168	0,5%	4,1%	0,4%	1,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	3.991	10,8%	1,3%	7,8%	1,3%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	5.221	14,2%	1,7%	21,5%	2,2%
Teknisyen, Tekniker. ve Yard. Profes. Mes. Mensup.	3.369	9,1%	1,3%	8,1%	1,5%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	7.899	21,4%	2,4%	22,4%	2,1%
Yöneticiler	496	1,3%	0,4%	0,6%	0,3%
Genel Toplam	**36.882**	**100%**	**1,46%**	**100%**	**1,70%**

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubundadır. İstanbul'da üretime yönelik birçok kobi ve sanayi kuruluşu bulunmaktadır. İkinci sırada "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubu yer almaktadır. İstanbul'da turizm potansiyeli yüksek olduğu için bu durum normal karşılanmaktadır.

Türkiye'de de İstanbul'da olduğu gibi açık iş dağılımında birinci sırada "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu yer almaktadır. İkinci sırada "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada yine İstanbul'da olduğu gibi "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubu yer almaktadır.

Açık iş oranı sıralamasında açık iş dağılımından farklı bir durum söz konusudur. İstanbul'da son sırada yer alan "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" açık iş oranında birinci sırada yer almaktadır. Açık iş dağılımında birinci sırada yer alan "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslekler grubu ise açık iş oranında yüzde 2,4 ile ikinci sırada yer almaktadır. "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubu ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'de ise açık iş dağılımındaki ilk üç meslek grubu kendi aralarında yer değiştirerek sırasıyla "Hizmet ve satış elemanları", "Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar" ve "Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar" olarak sıralanmıştır.

Açık iş oranının en düşük olduğu meslek grubu İstanbul'da olduğu gibi Türkiye'de de "Yöneticiler" meslek grubundaki açık iş oranın en az paya sahip olduğu görülmektedir. Açık iş oranının düşük olmasının nedeni olarak referans dönemde İşyeri Bilgi Formu uygulanan işyerlerinde yönetici pozisyonunda eleman ihtiyacının bulunmaması ve bu pozisyonlarda çok fazla sirkülasyon olmaması gösterilebilir.

Tablo 25: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grup	İstanbul			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	19,4%	27,0%	53,6%	25,5%	25,0%	49,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	32,4%	20,8%	46,8%	21,3%	27,5%	51,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	28,0%	32,6%	39,4%	23,7%	41,7%	34,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	72,8%	27,2%	18,6%	61,3%	20,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	13,6%	15,8%	70,6%	17,6%	19,3%	63,2%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	8,4%	75,2%	16,4%	11,0%	73,9%	15,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10,4%	43,1%	46,5%	12,6%	51,1%	36,3%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	13,7%	45,1%	41,3%	17,0%	46,5%	36,4%
Yöneticiler	17,6%	16,9%	65,5%	16,7%	22,3%	61,0%
Toplam	**18,5%**	**38,0%**	**43,5%**	**17,8%**	**45,1%**	**37,2%**

Kaynak: İPA 2015

Açık iş taleplerinde İstanbul'da işyerlerinin yüzde 43,5'i herhangi cinsiyet talep etmemekte, yüzde 18,5'i kadın, yüzde 38'i erkek çalışan talep etmektedir. Farketmez ve kadın oranları beraber değerlendirildiğinde açık işlerin yüzde 62'sinde kadın çalışanlar değerlendirilmektedir. Türkiye ortalamasına göre değerlendirildiğinde İstanbul' da kadınların daha fazla çalışma alanı bulmaktadır.

Açık işlerin meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımında, kadınların en fazla talep edildiği meslek grubu "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubudur. Türkiye genelinde de kadınların en fazla talep edildiği meslek grubu "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubudur. "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grubu ile "Yöneticiler" meslek grubunda kadın talebi, erkek talebinden fazladır. Türkiye genelinde ise "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" meslek grubunda kadınların talebi erkeklerin talebinden fazladır. Erkek talebi ile kadın talebi arasındaki en fazla farkın olduğu meslek grupları ise ne en yakın olduğu meslek grupları "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları"

ve “Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar” meslek gruplarıdır. “Profesyonel Meslek Mensupları” ve “Yöneticiler” meslek gruplarında erkek ve kadın eleman talebi birbirine yakındır.

Hem İstanbul’da hem de Türkiye’de eleman talebinde fark etmez seçeneği en fazla olan meslek grupları “Profesyonel Meslek Mensupları” ve “Yöneticilerdir”. Bedensel güce dayanmayan meslek gruplarında, fark etmez seçeneğinin daha çok tercih edildiği görülmektedir.

2015 ve 2014 yılı sonuçlarına göre en fazla açık iş olan mesleklerin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Makineci (Dikiş)	6,5%	Makineci (Dikiş)	6,8%
2	Satış Danışmanı	5,3%	Beden İşçisi (Genel)	4,4%
3	Beden İşçisi (Genel)	3,1%	Satış Danışmanı	3,8%
4	Garson (Servis Elemanı)	2,3%	Depo Hamalı	3,5%
5	Temizlik Görevlisi	2,2%	Şoför-Yük Taşıma	3,1%
6	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	2,0%	Garson (Servis Elemanı)	2,8%
7	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1,8%	Temizlik Görevlisi	2,8%
8	Kurye	1,6%	Çağrı Merkezi Görevlisi	2,2%
9	İnşaat Mühendisi	1,6%	Plastik Enjeksiyon Üretim Elm.	1,8%
10	Paketleme İşçisi (El İle)	1,5%	Güvenlik Görevlisi	1,7%
11	Güvenlik Görevlisi	1,2%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,7%
12	Muhasebeci	1,2%	Ütücü	1,6%
13	Pazarlamacı	1,1%	Bulaşıkçı (Stevard)	1,5%
14	Müşteri Temsilcisi	1,1%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,4%
15	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,1%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,3%
16	Kalite Kontrolcü-Tekstil	1,1%	Ambalajcı (El İle)	1,3%
17	Ütücü	1,1%	Müşteri Temsilcisi	1,2%
18	Şoför-Yük Taşıma	1,0%	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	1,1%
19	Ön Muhasebeci	1,0%	Aşçı Yardımcısı	1,0%
20	Satış Temsilcisi / Plasiyer	0,9%	Kredi Kartı Pazarlama Elemanı	1,0%
21	Diğer Meslekler	61,2%	Diğer	54,1%
Toplam		100%	Toplam	100%

Kaynak: İPA 2015

İstanbul işgücü piyasası araştırması sonuçlarına göre 2015 yılında geçen seneye göre açık işlerde ilk üç meslek değişmese de sıralamaları değişmiştir. Birinci sırada “Makineci (Dikiş)”, ikinci sırada “Satış Danışmanı” ve üçüncü sırada “Beden İşçisi (Genel)” meslekleri bulunmaktadır. Geçen sene ilk yirmi mesleğin ağırlığı yüzde 45,9 iken, bu sene yüzde 38,8’e gerilemiştir.

Geçen senenin sonuçlarına göre açık işler bakımından ilk yirmi meslek içerisinde yer alan mesleklerden sekiz tanesi (Ambalajcı (El İle), Aşçı Yardımcısı, Bulaşıkçı (Stevard), Çağrı Merkezi Görevlisi, Depo Hamalı, Komi (Garson Yardımcısı), Kredi Kartı Pazarlama Elemanı, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)) bu sene ilk yirmi meslek içerisinde yer almamaktadır.

Türkiye genelinde açık iş sıralamasında birinci sırada İstanbul'da olduğu gibi "Makineci (Dikiş)" mesleği yer almaktadır. İkinci sırada İstanbul'da üçüncü sırada bulunan "Beden İşçisi (Genel)" mesleği ve üçüncü sırada İstanbul'da dördüncü sırada yer alan "Garson (Servis Elemanı)" yer almaktadır. Türkiye'de açık iş sıralamasında İstanbul'dan farklı olarak ilk yirmi meslek içerisinde beş farklı meslek (CNC Torna Tezgâhı Operatörü, Elektrikçi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı, Kasiyer, Servis Komisi) yer almıştır.

Tablo 27: Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın	Erkek	Fark etmez
Satış Danışmanı	Kurye	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Garson (Servis Elemanı)
Beden İşçisi (Genel)	Şoför-Yük Taşıma	İnşaat Mühendisi
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Lojistik Elemanı	Satış Danışmanı
Paketleme İşçisi (El İle)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Depo Sorumlusu	Temizlik Görevlisi
Ön Muhasebeci	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Müşteri Temsilcisi
Sekreter	Tır-Çekici Şoförü	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Paketleme İşçisi (Gıda)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Ütücü	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı
Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü	Güvenlik Görevlisi	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Sevkiyat Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Garson (Servis Elemanı)	Elektrikçi (Genel)	Muhasebeci

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da kadınlarda açık iş sıralamasında ilk üç meslek "Satış Danışmanı", "Makineci (Dikiş)" ve "Beden İşçisi (Genel)" iken, erkeklerde "Kurye", "Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı" ve "Şoför – Yük Taşıma" yer almaktadır. Açık işlerde fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek "Makineci (Dikiş)"," Garson (Servis Elemanı)" ve "İnşaat Mühendisi"dir. Türkiye genelinde ise farklılıklar görülmektedir. Türkiye genelinde kadınlarda ilk üç meslek İstanbul'la aynı olmakla birlikte, sıralamalar farklıdır. Açık iş talebinin ilk üç sırasında "Makineci (Dikiş)", "Satış Danışmanı" ve "Beden İşçisi (Genel)" yer almaktadır. Türkiye genelinde erkeklerde "Beden İşçisi (Genel)", "Gaz Altı Kaynakçısı" ve İstanbul'da da üçüncü sırada bulunan "Şoför-Yük Taşıma" yer almaktadır. Açık işlerde Fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek "Makineci (Dikiş)", "Garson (Servis Elemanı)" ve İstanbul'da dördüncü sırada bulunan "Satış Danışmanı"dır.

Grafik 13: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

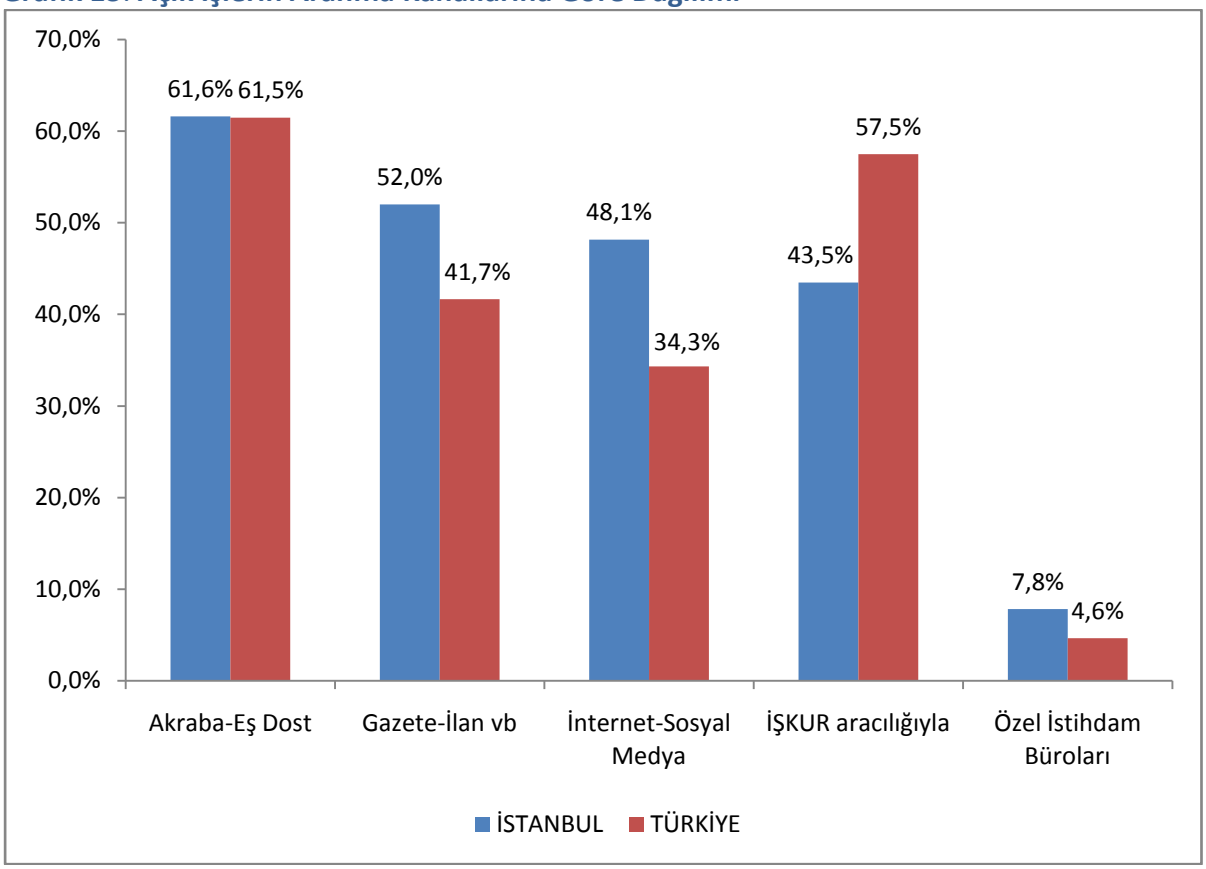

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında[3] Türkiye genelinde ve İstanbul'da farklı bir tablo ortaya çıkmıştır. İstanbul'da arama kanalı olarak birinci sırada "Akraba-Eş Dost" yer alırken bunu sırasıyla "Gazete-İlan vb.", "İnternet-Sosyal Medya", "İŞKUR" ve "Özel İstihdam Büroları" takip etmektedir.

Geçen sene yüzde 52 oran ile ilk sırada yer alan "İŞKUR aracılığıyla" eleman arama bu yıl dördüncü sıraya gerilemiştir. İstanbul'da "Akraba-Eş Dost" ve "Gazete-İlan vb." aracılığıyla eleman aramanın ilk iki sırada yer alması, araştırma kapsamındaki işyerlerinin 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda profesyonel olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih etmeye devam ettiklerini göstermektedir. Yüzde 48,1 ile "İnternet-Sosyal Medya" üçüncü sırada yer alırken, yüzde 7,8 ile "Özel İstihdam Büroları" son sırada yer almaktadır.

Türkiye'de ise sıralama "Akraba-Eş Dost", "İŞKUR aracılığıyla", "Gazete-İlan vb.", "İnternet-Sosyal Medya" ve "Özel İstihdam Büroları" şeklindedir.

[3] İşyerleri birden fazla arama kanalı tercih edebileceğinden toplamın %100'ü geçmesi olağandır.

Tablo 28: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve taş ocakçılığı	21,4%	75,0%	28,6%	7,1%	10,7%
İmalat	72,0%	60,5%	41,2%	45,2%	2,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	78,6%	28,6%	42,9%	7,1%	14,3%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	25,0%	62,5%	75,0%	31,3%	18,8%
İnşaat	72,1%	49,7%	35,4%	40,8%	2,7%
Toptan ve perakende ticaret	57,0%	48,0%	38,5%	29,3%	13,7%
Ulaştırma ve depolama	73,6%	18,4%	57,6%	65,6%	1,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	65,7%	46,2%	52,1%	59,2%	13,0%
Bilgi ve iletişim	66,7%	22,2%	86,7%	13,3%	64,4%
Finans ve sigorta faaliyetleri	14,0%	30,1%	83,9%	28,0%	24,7%
Gayrimenkul faaliyetleri	34,4%	51,6%	64,1%	54,7%	4,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	22,2%	59,3%	79,0%	41,3%	14,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	35,4%	58,3%	73,2%	67,7%	4,7%
Eğitim	42,9%	14,3%	52,4%	33,3%	21,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	51,0%	43,8%	71,9%	42,7%	14,6%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	42,1%	36,8%	26,3%	52,6%	36,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	80,2%	57,4%	27,7%	25,7%	3,0%
Genel Toplam	**61,6%**	**52,0%**	**48,1%**	**43,5%**	**7,8%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da en çok yüzde 67,7 ile "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" sektörü ve yüzde 65,6 ile "Ulaştırma ve Depolama" sektörü İŞKUR aracılığıyla eleman talep etmektedir. "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" ve "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörleri yüzde 7,1'lik oranla diğer sektörlere oranla eleman ararken İŞKUR'u daha az tercih etmişlerdir. Akraba-Eş Dost kanalıyla en çok eleman "Diğer Hizmet Faaliyetleri", Gazete-İlan vb. kanalıyla en çok eleman "Madencilik ve Taş Ocakçılığı", İnternet-Sosyal Medya kanalıyla en çok eleman "Bilgi ve İletişim", Özel İstihdam Büroları kanalıyla en çok eleman "Bilgi ve İletişim" sektörlerinde aranmıştır.

Tablo 29: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grup	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	71,2%	63,0%	32,1%	37,0%	1,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	74,1%	46,3%	36,4%	56,4%	2,6%
Hizmet ve Satış Elemanları	50,7%	52,2%	59,4%	47,8%	12,9%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	69,7%	59,9%	34,5%	44,7%	2,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	55,4%	42,8%	72,2%	43,7%	4,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	41,2%	51,1%	71,6%	32,6%	19,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	52,7%	36,5%	49,7%	41,9%	20,7%
Yöneticiler	54,3%	49,4%	79,5%	24,5%	29,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	55,0%	27,2%	36,3%	0,0%
Genel Toplam	**61,6%**	**52,0%**	**48,1%**	**43,5%**	**7,8%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanallarına bakıldığında,

İstanbul'da açık iş taleplerini karşılarken İŞKUR, en fazla yüzde 56,4 oran ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek grubunda ki açık iş taleplerinde tercih edilmektedir. Yüzde 24,5 oranla "Yöneticiler" meslek grubunda İŞKUR'un en az tercih edildiği görülmektedir. Akraba-Eş Dost vasıtasıyla en çok "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grubu eleman aramaktadır.

Gazete-İlan vb. yoluyla eleman arayan meslek gruplarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

İnternet-sosyal Medya yoluyla eleman arayan meslek gruplarında ise, "Yöneticiler", "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" ve "Profesyonel Meslek Mensupları" gibi beyaz yakalıların ağırlıkta olduğu meslek gruplarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Özel İstihdam Bürolarını ise "Yöneticiler", "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları" ve "Profesyonel Meslek Mensupları" ağırlıklı olarak kullanmaktadır.

Tablo 30: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

MESLEKLER	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Makineci (Dikiş)	80,3%	64,6%	24,2%	15,3%	0,0%
Satış Danışmanı	41,2%	58,0%	71,4%	50,6%	9,1%
Beden İşçisi (Genel)	74,8%	58,8%	43,4%	71,5%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	78,4%	59,5%	49,7%	48,1%	13,6%
Temizlik Görevlisi	56,2%	59,9%	40,8%	75,9%	2,9%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	100,0%	55,9%	23,6%	0,0%	0,0%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	80,5%	51,9%	19,2%	81,1%	0,0%
Kurye	92,4%	11,7%	4,0%	90,9%	0,0%
İnşaat Mühendisi	12,8%	95,5%	79,8%	73,1%	2,3%
Paketleme İşçisi (El İle)	80,9%	55,0%	35,2%	72,2%	0,0%
Diğer	58,9%	49,5%	50,9%	41,1%	9,6%
Toplam	**61,6%**	**52,0%**	**48,1%**	**43,5%**	**7,8%**

Kaynak: İPA 2015

İlk on meslekte, kurye mesleğinde eleman aranırken İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanılma oranı yüzde 90,9 olmuştur. "Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı" mesleğinde de İŞKUR'u kullanma yüzde 81,1 olarak gerçekleşmiştir. "Ortacı/Ayakçı (Tekstil)" Mesleği'nde Akraba-Eş Dost kanalını yüzde 100,0 oranında kullanmaktadır. Gazete-İlan vb. ve İnternet-Sosyal Medya yoluyla "İnşaat Mühendisi", Özel İstihdam Büroları yoluyla ise en fazla "Garson (Servis Elemanı)" aranmıştır.

İşgücü piyasasında yer alan mesleklerde arama kanalı olarak Özel İstihdam Büroları fazla tercih edilmemektedir.

Tablo 31: İşyeri Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
Akraba-Eş Dost	23,2%	19,8%	15,4%	15,3%	11,6%	14,7%
Gazete-İlan vb	19,9%	22,7%	16,9%	13,8%	11,6%	15,1%
İnternet-Sosyal Medya	27,4%	19,7%	12,9%	12,8%	9,8%	17,3%
İŞKUR aracılığıyla	21,9%	19,0%	14,9%	15,4%	10,3%	18,5%
Özel İstihdam Büroları	10,1%	23,9%	26,0%	19,0%	3,6%	17,4%
Genel Toplam	**21,8%**	**20,4%**	**15,6%**	**15,6%**	**11,7%**	**14,8%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u öncelikli olarak tercih eden firmaların yaş gruplarına baktığımızda ilk sırada "0-4" yaştaki firmalar, ikinci sırada "5-9" yaş arası firmalar yer almaktadır. Türkiye genelinde ise açık işlerini İŞKUR'dan arayan firmalar içerisinde en fazla "5-9", ikinci sırada "0-4" yaş arası firmalar yer almaktadır.

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş Dost'u tercih eden firmalar arasında en yüksek oran "0-4" yaş arası firmalar, Gazete-İlan vb.yi tercih eden firmalar arasında en yüksek oran "5-9" yaş arası, İnternet-Sosyal Medya'yı tercih eden firmalar arasında en yüksek oran "0-4" yaş arası firmalar, Özel istihdam Bürolarını tercih eden firmalar arasında en yüksek oran "10-14" yaş arası firmalardadır.

Tablo 32. Açık İşlerin Aranma Süresine Göre Arama Kanalları

Arama Kanalı	İstanbul			Türkiye		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	53,4%	15,8%	30,7%	65,2%	13,3%	21,5%
Gazete-İlan vb.	56,7%	12,5%	30,8%	63,1%	12,3%	24,6%
İnternet-Sosyal Medya	61,6%	17,4%	21,0%	65,4%	15,1%	19,5%
İŞKUR aracılığıyla	62,6%	14,8%	22,6%	70,4%	12,3%	17,3%
Özel İstihdam Büroları	57,1%	20,5%	22,4%	56,7%	21,6%	21,7%
Toplam	**58,7%**	**14,0%**	**27,3%**	**67,5%**	**12,5%**	**19,9%**

Kaynak: İPA 2015

Arama kanalına göre açık işlerin aranma süresinde Türkiye ve İstanbul ili benzerlik göstermektedir. Hem Türkiye genelinde hem de İstanbul'da arama kanallarının tamamında 0-30 gün arası sürede aranan açık işler ilk sırada yer almaktadır. İŞKUR'un Türkiye genelinde 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerdeki oranı diğer arama kanallarına göre daha düşüktür. İŞKUR'a intikal eden açık iş taleplerinin diğer arama kanallarına göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 33: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	İstanbul			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	19,0%	42,3%	38,7%	19,1%	46,4%	34,4%
Gazete-İlan vb.	16,2%	35,3%	48,6%	16,0%	44,0%	40,0%
İnternet-Sosyal Medya	17,5%	31,0%	51,5%	14,6%	38,6%	46,8%
İŞKUR	18,4%	43,8%	37,9%	16,5%	48,1%	35,4%
Özel İstihdam Büroları	13,9%	17,9%	68,2%	13,4%	28,2%	58,4%
Toplam	**18,5%**	**38,0%**	**43,5%**	**17,8%**	**45,1%**	**37,2%**

Kaynak: İPA 2015

Açık iş arama kanalı olarak "Akraba-Eş Dost" arama kanalı ile hem İstanbul'da hem de Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. "Gazete-İlan vb." arama kanalı ile aranan açık işlerde İstanbul'da Fark etmez ağırlıkta olmakla birlikte, Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. "İnternet-Sosyal Medya" aracılığı ile aranan açık işlerde hem İstanbul'da hem de Türkiye'de en fazla cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir. "İŞKUR" arama kanalı ile İstanbul ve Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. "Özel İstihdam Büroları" kullanılarak aranan açık işlerde İstanbul ve Türkiye'de en fazla cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir.

İstanbul'daki açık işlerin yüzde 32,6'sı vardiyalı çalışma yapılan işyerlerindedir. İşyerlerinin 19'unda vardiyalı çalışma yapılırken, açık işlerin yaklaşık üçte biri bu işyerlerindedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; İstanbul genelinden farklı olarak en fazla İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 34: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Dağılımı

	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	52,2%	70,2%	55,7%	61,3%
Gazete-İlan vb	70,1%	46,6%	55,3%	54,4%
İnternet-Sosyal Medya	55,7%	45,5%	50,3%	49,3%
İŞKUR aracılığıyla	68,6%	66,5%	52,7%	61,7%
Özel İstihdam Büroları	1,1%	2,0%	8,0%	4,1%

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; açık işlerin yüzde 61,7'lik kısmının "İŞKUR aracılığıyla" arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 61,3 ile "Akraba-Eş Dost" arama kanalı takip etmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerinin yüzde 43,1'inde cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 19,2'sinde kadın eleman arandığı, yüzde 37,5'inde ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde "İŞKUR vasıtasıyla" en çok Kadın eleman aranmaktadır. Kadın eleman aranırken en fazla tercih edilen arama kanalı ise yüzde 70,1'lik oranıyla "Gazete-İlan vb."dir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde; genel toplamda, fark etmez seçeneği işaretleyenlerde ve sadece kadın veya erkek talep edilen açık işlerde en fazla kullanılan arama kanalı "Akraba Eş Dost"tur.

İstanbul'da vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini arama kanalları İstanbul geneli açık işlerin aranma kanalları ile farklılaşmaktadır.

İstanbul'daki açık işlerin yüzde 22,8'i part-time çalışanı olan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 10,4'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; İstanbul genelinde açık iş arama kanalları ile farklılık göstererek en fazla "İnternet-Sosyal Medya" arama kanalının tercih edildiğini görmekteyiz.

Tablo 35: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Dağılımı

	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	46,8%	76,2%	43,5%	50,5%
Gazete-İlan vb	54,6%	42,1%	64,7%	57,9%
İnternet-Sosyal Medya	67,3%	39,2%	64,0%	60,1%
İŞKUR aracılığıyla	66,4%	40,9%	42,9%	48,3%
Özel İstihdam Büroları	10,7%	9,4%	11,5%	10,9%

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 60,1'lik kısmının "İnternet-Sosyal Medya" arama kanalıyla arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 57,9 ile "Gazete-İlan vb." takip etmektedir. Daha sonra sırasıyla "Akraba-Eş Dost", "İŞKUR" ve "Özel İstihdam Büroları" gelmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 19,0'unda cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 24,4'ünde kadın eleman, yüzde 56,6'sında ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. En fazla kadın eleman "İnternet-Sosyal Medya" ve "İŞKUR" vasıtası ile aranırken, Erkek eleman ise "Akraba-Eş Dost" vasıtası ile aranmaktadır. Türkiye genelinde part-time çalışanı olan işyerleri açık işleri için ağırlıklı olarak "Akraba Eş Dost" arama kanalını kullanırken, diğer arama kanalları birbirine yakın oranda seyretmektedir.

İstanbul'daki açık işlerin yüzde 35'i İhracat yapan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 24,5'i ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığı incelediğinde; İstanbul genelinde açık iş arama kanalları ile benzerlik göstererek en fazla "Akraba Eş Dost" arama kanalının tercih edildiği görülmektedir. İkinci sırada ise "Gazete-İlan vb." gelmektedir. Açık işlerin aranma kanalına göre dağılımda dördüncü sırada olan "İŞKUR" İhracat yapan işyerlerinde üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 36: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	81,3%	55,4%	60,3%	61,2%
Gazete-İlan vb	33,9%	57,9%	63,9%	57,2%
İnternet-Sosyal Medya	42,9%	44,6%	51,2%	47,3%
İŞKUR aracılığıyla	48,7%	56,4%	41,1%	48,5%
Özel İstihdam Büroları	2,7%	4,1%	8,1%	5,7%

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 41,6'sında cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 14,2'sinde kadın eleman aranmakta iken, yüzde 44,2'si için ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir.

Kadınların tercih edildiği açık işlerde yüzde 81,3'lük bir oranda "Akraba-Eş Dost" vasıtasıyla eleman aranmaktadır. Bunu yüzde 48,7 ile "İŞKUR" arama kanalı takip etmektedir.

Erkek eleman aranma yolunda ise yüzde 57,9'luk bir oranda "Gazete-İlan vb." tercih edilmektedir. Cinsiyet bazında fark etmez olarak tercih yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 63,9'luk bir oranı "Gazete-İlan vb." arama kanalını tercih etmiştir. Türkiye genelinde, ihracat yapan işyerlerinde arama kanalı olarak ilk iki sırayı "Akraba Eş Dost" ve "İŞKUR" almıştır.

İstanbul'daki açık işlerin yüzde 59'u daha önce İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış işyerlerindedir. İŞKUR Hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin açık işlerdeki arama kanalına göre cinsiyet ayrımlı dağılımını içeren Tablo 37'yi değerlendirilirken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 37: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan				Hizmetlerden Faydalanmayan			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Ortalama	Kadın	Erkek	Fark etmez	Ortalama
Akraba-Eş Dost	47,8%	65,5%	48,6%	55,2%	79,7%	73,5%	63,9%	70,8%
Gazete-İlan vb	50,5%	43,9%	56,8%	50,7%	40,4%	55,2%	59,8%	54,0%
İnternet-Sosyal Medya	56,6%	41,5%	61,8%	52,9%	34,0%	35,7%	49,9%	41,4%
İŞKUR aracılığıyla	81,5%	73,8%	61,0%	69,4%	3,1%	11,8%	3,9%	6,5%
Özel İstihdam Büroları	2,3%	3,5%	13,1%	7,5%	9,6%	4,0%	11,0%	8,3%

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR'un vermiş olduğu hizmetlerden faydalanan işyerleri ile faydalanmayan işyerlerini karşılaştırıldığında, hizmetlerden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak tercihi yüzde 69,4 ile "İŞKUR"dur. Hizmetlerden yararlanmayanlar ise açık işlerinin yüzde 70,8'inde "Akraba-Eş Dost" ve yüzde 6,5'inde "İŞKUR" arama kanalını tercih etmiştir. İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmaların ilk sırada İŞKUR'u tercih etmesi, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden memnun kalındığının bir göstergesidir.

Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlerden açık işlerde istedikleri becerileri önem sırasına göre ve her meslek için en fazla üç tane seçmesi istenmiştir.

İstanbul'da 36.882 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerisi sonrasında ise "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" gelmektedir. Daha sonra sırası ile "İletişim ve İfade Yeteneği", "Takım Çalışmasına Uyum", "Bilgisayar Kullanımı", "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme", "Satış ve Pazarlama", "Hesap Yapabilme", "Yabancı Dil" ile

“Proje Tabanlı Çalışma” gelmektedir. Türkiye genelinde ise “Fiziki ve Bedensel Yeterlilik”, “Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe”, “Takım Çalışmasına Uyum” ile “İletişim ve İfade Yeteneği” şeklinde sıralanmaktadır. En az tercih edilen beceri ise “Yabancı Dil” becerisidir.

Grafik 14. Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler

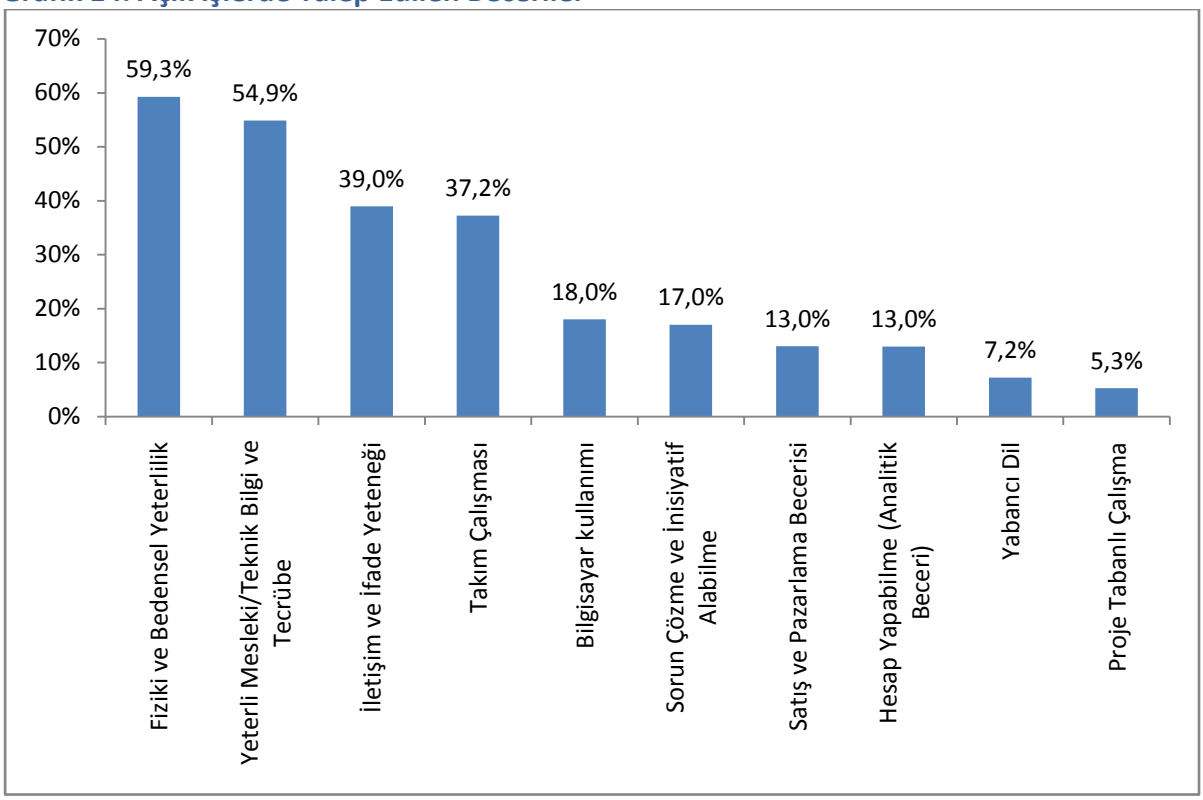

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; hem kadın hem erkek eleman taleplerinde de öncelikli beceri talebi “Fiziki ve Bedensel Yeterlilik” ve ikinci öncelikli beceri “Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe” iken fark etmez eleman talebinde bu öncelik değişmektedir. Fark etmez tercihindeki öncelik verilen beceride ilk sırada “Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe”, ikinci sırada “Fiziki ve Bedensel Yeterlilik” becerisi gelmektedir. Kadınlarda ilk tercih edilen becerinin “Fiziki ve Bedensel Yeterlilik” olması dikkat çekicidir. Kadınlarda Açık işlerin dağılımına bakıldığında, “Makineci (Dikiş)”, “Beden İşçisi (Genel)”, “Ortacı/Ayakçı (Tekstil)”, “Paketleme İşçisi (El İle)”, “Temizlik Görevlisi” vb. gibi mesleklerin ön plana çıktığı, bu mesleklerde de en fazla tercih edilen becerilerden biri de Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında “İmalat”, “İdari ve destek hizmet faaliyetleri”, “Ulaştırma ve depolama” ve “Diğer hizmet faaliyetleri” sektörlerinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik; “Toptan ve perakende ticaret”, “İnşaat”,” Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler”, “İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri”, “Gayrimenkul faaliyetleri”, “Madencilik ve taş

ocakçılığı", "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" ve "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörlerinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe; "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri", "Finans ve sigorta faaliyetleri", "Bilgi ve iletişim" ve "Eğitim" sektörlerinde İletişim ve İfade Yeteneği; "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründe ise Yabancı Dil yeteneği talep edilmektedir. Genel olarak sektörlere uygun yeteneklerin talep edildiği görülmektedir.

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde;

Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubundaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler sırasıyla "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" ve "Takım Çalışması"; Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde, "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Takım Çalışması" ve "İletişim ve İfade Yeteneği"; Hizmet ve Satış Elemanları'nda, "İletişim ve İfade Yeteneği", "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" ve "Satış ve Pazarlama Becerisi"; Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar'da , "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" ve "Takım Çalışması"; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar'da , "İletişim ve İfade Yeteneği", "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" ve "Bilgisayar kullanımı"; Profesyonel Meslek Mensupları'nda, "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", "Bilgisayar kullanımı ve Yabancı Dil"; Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları'nda "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe"," İletişim ve İfade Yeteneği" ve "Bilgisayar kullanımı"; Yöneticiler'de "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", "İletişim ve İfade Yeteneği" ve "Takım Çalışması"; Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları'nda "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme" ve "İletişim ve İfade Yeteneği" becerileri ilk sıralarda istenmektedir.

Açık İşlerde talep edilen becerilere bakıldığında, ilk sırada "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", ikinci sırada "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" ve üçüncü sırada "İletişim ve İfade Yeteneği"nin geldiği görülmektedir. Açık İşlerde en çok aranan mesleklere bakıldığında en çok aranan "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerisiyle orantılı meslekler olduğu gözükmektedir.

Açık işte en fazla eleman talep edilen 15 meslek incelendiğinde genel olarak öncelikli talep edilen beceri de "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik"tir. İlk on beş mesleğin 9'unda "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", ikisinde "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", Üçünde "Satış ve Pazarlama Becerisi", birinde ise "Bilgisayar Kullanımı" becerisi talep edilmiştir.

Arama kanalı ile beceriler karşılaştırıldığında İstanbul genelinde açık işlerde en fazla talep edilen beceri " Fiziki ve Bedensel Yeterlilik " ikinci sırada " Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe " ve üçüncü sırada "İletişim ve İfade Yeteneği"dir. Akraba-Eş Dost, İnternet-Sosyal Medya, İŞKUR

aracılığıyla aranan elemanların kendi içinde oransal sıralamasında ilk üç sıradaki beceriler " Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ", " Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ", "İletişim ve İfade Yeteneği"dir. Akraba-Eş Dost, Gazete-İlan vb ve İŞKUR aracılığıyla arama kanalında öne çıkan beceri "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" iken, İnternet-Sosyal Medya arama kanalında "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", Özel İstihdam Büroları arama kanalında ise "İletişim ve İfade Yeteneği" becerisidir.

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde 58,7'sinin 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. İstanbul'daki açık işlerin karşılanma süresi ile talep edilen beceriler arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. 0-30 günlük arama süresindeki becerilerde ilk beceri talebi "Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)" olurken, 31-89 günde "İletişim ve İfade Yeteneği" ve 90+ gündür aranan elemanlarda talep edilen becerilerdeki ilk tercih "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe"dir.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Meslekler için talep edilen genel beceriler tespit edilmekte, her meslek için o mesleğe özgü beceri tespiti yapılamamaktadır.

Açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Hem Türkiye genelinde hem de İstanbul'da açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmez olmuştur.

Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

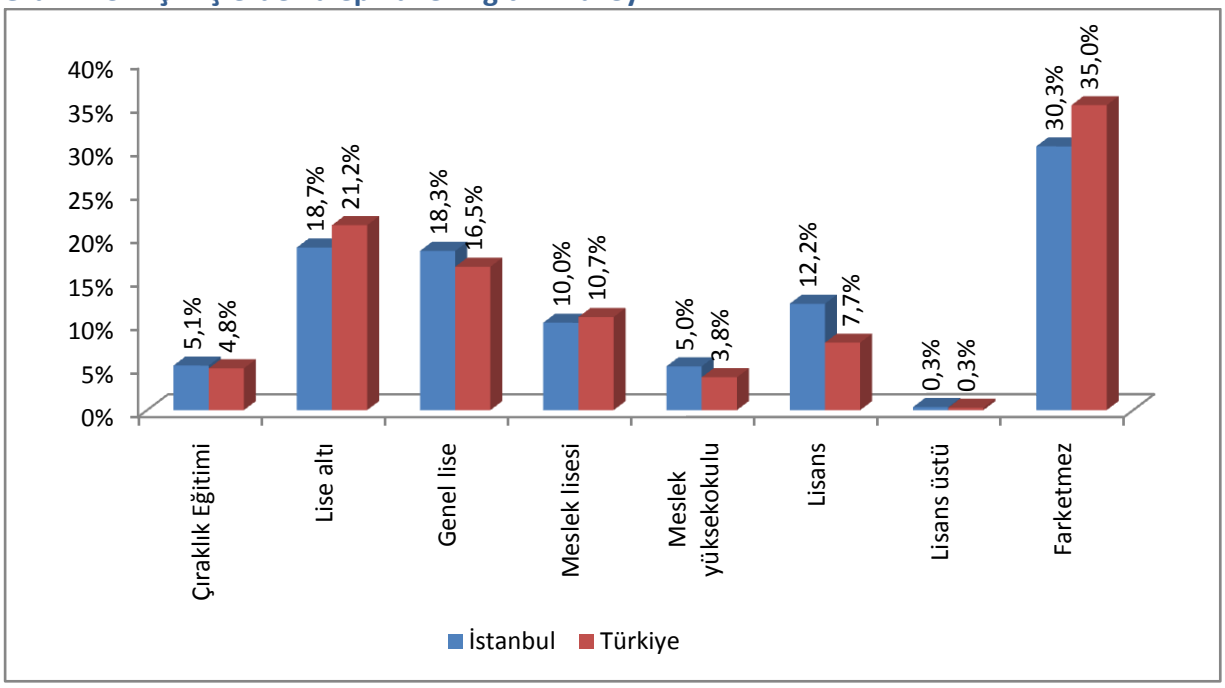

Kaynak: İPA 2015

İstanbul ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk üç eğitim düzeyi fark etmez, lise altı ve genel lise şeklinde aynıdır. Bu sıralamadan sonra farklılaşma olmaktadır. Türkiye genelinde "Meslek Lisesi", "Lisans", "Çıraklık Eğitimi" ve "MYO" şeklinde devam ederken İstanbul'da ise "Lisans", "Meslek Lisesi", "Çıraklık eğitimi", "MYO" ve "Lisansüstü" şeklinde gerçekleşmiştir. İstanbul'daki açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi Türkiye Geneli ile benzerlik göstermektedir.

Hem Türkiye genelinde hem de İstanbul'da en yüksek oranda fark etmez seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "biz işyerinde eğitiriz" mantığında olduklarını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Tablo 38: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Çıraklık Eğitimi	5,2%	7,2%	3,3%	5,1%
Lise altı	15,3%	27,4%	12,4%	18,7%
Genel lise	31,1%	11,6%	18,7%	18,3%
Meslek lisesi	4,0%	18,8%	4,9%	10,0%
Meslek yüksekokulu	5,4%	4,9%	5,0%	5,0%
Lisans	6,7%	3,6%	22,0%	12,2%
Lisans üstü	0,2%	0,5%	0,2%	0,3%
Fark etmez	32,1%	25,9%	33,3%	30,3%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da eğitim düzeyi ile açık işlerde talep edilen cinsiyet durumu incelendiğinde; en fazla açık iş cinsiyeti erkeklerde iken, eğitim düzeyi de fark etmezdir. Cinsiyet tercihi kadın olan açık işlerde en çok talep edilen eğitim düzeyi yüzde 32,1 ile fark etmez, bunu takiben yüzde 31,1 ile genel lise olmuştur. Cinsiyet tercihi erkek olan açık işlerde eğitim düzeyi 27,4 ile lise altı eğitimli ve bunu takiben yüzde 25,9 ile eğitim düzeyi fark etmeyen eleman talep edilmektedir. Kadınlarda talep edilen açık işlerde istenen eğitim düzeyi, erkeklerde istenen eğitim düzeyine göre daha yüksektir. Sadece kadın eleman talep edilen açık işlerde yüzde 47,4 lise altı ve fark etmez seçeneği talep edilirken, bu oran erkeklerde yüzde 53,3'tür.

Tablo 39: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Farketmez
İmalat	7,3%	24,5%	10,1%	13,0%	3,7%	5,2%	0,0%	36,2%
Toptan ve perakende ticaret	4,3%	11,3%	25,8%	14,9%	5,2%	8,3%	0,0%	30,3%
İnşaat	2,0%	10,2%	17,0%	8,2%	12,2%	19,7%	0,7%	29,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	10,1%	13,6%	19,5%	6,5%	3,0%	2,4%	0,0%	45,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	1,2%	19,8%	6,0%	5,4%	53,3%	0,6%	13,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,8%	18,9%	50,4%	0,8%	3,9%	7,9%	0,0%	17,3%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	62,4%	8,0%	0,0%	0,8%	9,6%	0,0%	19,2%
Diğer hizmet faaliyetleri	4,0%	18,8%	11,9%	8,9%	3,0%	2,0%	0,0%	51,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12,5%	2,1%	24,0%	12,5%	14,6%	28,1%	2,1%	4,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	48,4%	0,0%	10,8%	31,2%	9,7%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	2,2%	28,9%	0,0%	8,9%	60,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	9,4%	4,7%	12,5%	6,3%	4,7%	12,5%	0,0%	50,0%
Eğitim	0,0%	2,4%	33,3%	0,0%	16,7%	47,6%	0,0%	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	0,0%	3,6%	10,7%	3,6%	17,9%	0,0%	64,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	5,3%	15,8%	15,8%	5,3%	21,1%	0,0%	36,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	0,0%	14,3%	14,3%	64,3%	0,0%	7,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	12,5%	37,5%	6,3%	6,3%	0,0%	25,0%	0,0%	12,5%
Genel Toplam	**5,1%**	**18,7%**	**18,3%**	**10,0%**	**5,0%**	**12,2%**	**0,3%**	**30,3%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde sekiz sektörde en çok eğitim düzeyi fark etmez talep edilirken, beş sektörde Lisans, iki sektörde Genel lise ve iki sektörde Lise altı eğitim seviyesi en çok talep edilmektedir.

Tablo 40: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Farketmez
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	3,9%	23,1%	6,4%	10,3%	0,1%	0,0%	0,0%	56,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6,4%	43,2%	3,1%	1,9%	0,0%	0,2%	0,0%	45,1%
Hizmet ve Satış Elemanları	7,0%	8,2%	52,2%	1,5%	1,2%	4,3%	0,0%	25,5%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	12,6%	23,0%	6,0%	24,6%	2,2%	0,4%	0,0%	31,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1,7%	13,5%	46,4%	10,2%	7,0%	10,3%	0,0%	10,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,9%	0,5%	8,3%	5,3%	9,3%	72,0%	2,7%	1,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1,1%	0,7%	17,5%	23,2%	24,6%	21,3%	0,4%	11,1%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	8,8%	0,0%	38,2%	46,0%	0,9%	6,1%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	91,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,5%
Toplam	**5,1%**	**18,7%**	**18,3%**	**10,0%**	**5,0%**	**12,2%**	**0,3%**	**30,3%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi karşılaştırıldığında; "Tesis ve makine operatörü ve montajcılar", "Nitelik gerektirmeyen meslekler" ve "Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar" en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmezdir. "Hizmet ve satış elemanları" ve "Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar" meslek gruplarında talep edilen eğitim düzeyi ise genel lise olarak belirtilmiştir. "Profesyonel meslek mensupları" ve "Yöneticiler" meslek gruplarında ise Lisans mezunu talebi ön plandadır. "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grubunda Lise altı ve "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları" meslek grubunda Meslek yüksekokulu eğitim düzeyi en çok talep edilmiştir.

Tablo 41: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Fark etmez	73,7%	54,0%	35,0%	35,9%	2,9%
Lise altı	77,8%	57,3%	36,6%	57,7%	2,5%
Genel lise	45,2%	45,5%	62,3%	48,6%	12,8%
Lisans	34,2%	47,5%	75,8%	26,9%	21,8%
Meslek lisesi	66,1%	55,2%	49,0%	50,6%	5,1%
Çıraklık Eğitimi	50,7%	60,5%	30,6%	43,3%	8,9%
Meslek yüksekokulu	57,1%	39,6%	65,1%	46,4%	8,2%
Lisans üstü	63,0%	62,4%	87,0%	13,0%	23,0%
Toplam	**61,6%**	**52,0%**	**48,1%**	**43,5%**	**7,8%**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında söz konusu olan açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri itibariyle arama kanalları incelendiğinde eğitim düzeyinin fark etmediğinin belirtildiği açık işlerde işverenlerin ağırlıklı olarak akraba-eş-dost ve gazete-ilan arama kanallarını tercih ettiği görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak "Akraba-eş-dost", "İŞKUR" ve "Gazete-ilan vb." aracılığıyla aramaktadır. Genel lise, Lisans, Meslek Yüksekokulu ve lisans üstü eğitim düzeyinde "İnternet-Sosyal Medya", Meslek lisesinde "Akraba-eş-dost" ve Çıraklık eğitiminde "Gazete-İlan vb." ön plana çıkmaktadır. Genel toplamda ise sıralama Akraba-Eş Dost, "Gazete-İlan vb.", "İnternet-Sosyal Medya", "İŞKUR" ve "Özel İstihdam Büroları" şeklindedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi ile açık işlerin aranma süresi arasındaki ilişki ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 42: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30	31-89	90+
Farketmez	46,7%	8,7%	44,7%
Lise altı	53,4%	19,3%	27,3%
Genel lise	71,5%	14,0%	14,6%
Lisans	69,6%	15,3%	15,1%
Meslek lisesi	59,0%	17,2%	23,8%
Çıraklık Eğitimi	65,4%	15,6%	19,0%
Meslek yüksekokulu	68,7%	16,4%	14,9%
Lisansüstü	73,0%	0,0%	27,0%
Toplam	**58,7%**	**14,0%**	**27,3%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da eğitim düzeyine göre eleman talebi genel olarak 0-30 gün arasında karşılanırken, Eğitim seviyesi Fark Etmeyen açık işlerde 0-30 gün ve 90+ gün oranları birbirine yakındır.

Eğitim düzeyi arttıkça veya azaldıkça açık işin aranma süresi uzamaktadır veya kısalmaktadır şeklinde bir ifade kurulamayacaktır.

İstanbul ilinin genelinde sektörlerin önemli bir bölümü açık işini çok uzun vadede aramamaktadır. Kısa vadede eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Tablo 43: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün
Madencilik ve taş ocakçılığı	89,3%	7,1%	3,6%
İmalat	53,3%	12,0%	34,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	21,4%	71,4%	7,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	81,3%	18,8%	0,0%
İnşaat	57,1%	21,1%	21,8%
Toptan ve perakende ticaret	57,4%	11,8%	30,7%
Ulaştırma ve depolama	57,6%	36,8%	5,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	61,5%	18,9%	19,5%
Bilgi ve iletişim	60,0%	24,4%	15,6%
Finans ve sigorta faaliyetleri	75,3%	3,2%	21,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	42,2%	10,9%	46,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	79,0%	10,8%	10,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	76,4%	1,6%	22,0%
Eğitim	73,8%	19,0%	7,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	57,3%	18,8%	24,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	89,5%	10,5%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	52,5%	14,9%	32,7%
Toplam	**58,7%**	**14,0%**	**27,3%**

Kaynak: İPA 2015

"Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründe açık işlerin kapatılması diğer sektörlere göre daha uzun sürebilmektedir. Diğer sektörlerde ise açık işler 0-30 gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 44: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün
0-4	52,0%	18,8%	29,2%
5-9	57,7%	11,4%	30,8%
10-14	58,7%	10,6%	30,7%
15-19	54,2%	12,6%	33,2%
20-24	70,5%	12,0%	17,6%
25+	65,0%	17,2%	17,8%
Toplam	**58,7%**	**14,0%**	**27,3%**

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yaşı ile açık işlerin aranma süresi kıyaslandığında açık işlerin dengeli dağıldığı ve bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 58,7'sini 0-30, yüzde 14,0'ünü 31-89, yüzde 27,3'ünü 90+ gündür aradığı gözlemlenmiştir. İşyerlerinin açık işlerini doldurmakta zorlanmadığı ve sadece yüzde 27,3'lük bir kısmının 90+ gündür aramakta olduğu görülmüştür.

Tablo 45: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30	31-89	90+
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	63,6%	23,4%	13,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	66,7%	12,9%	20,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	56,0%	14,3%	29,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	72,9%	14,3%	12,8%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	52,1%	13,9%	34,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	62,0%	15,1%	22,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	47,4%	8,9%	43,7%
Yöneticiler	58,1%	24,6%	17,4%
Toplam	**58,7%**	**14,0%**	**27,3%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; açık işlerin çoğunluğunun 0-30 günlük bir arama süresi içinde olduğu ve 0-30 gün içinde aranan açık işlerin genelde dengeli dağıldığı görülmüştür.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra, karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır.

İstanbul'daki işyerlerinin yüzde 24'ü eleman bulmakta güçlük çekmektedir. İstanbul işgücü piyasasında işyerleri aradığı elemanı bulmakta oldukça sıkıntı çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde yüzde 27'dir.

Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

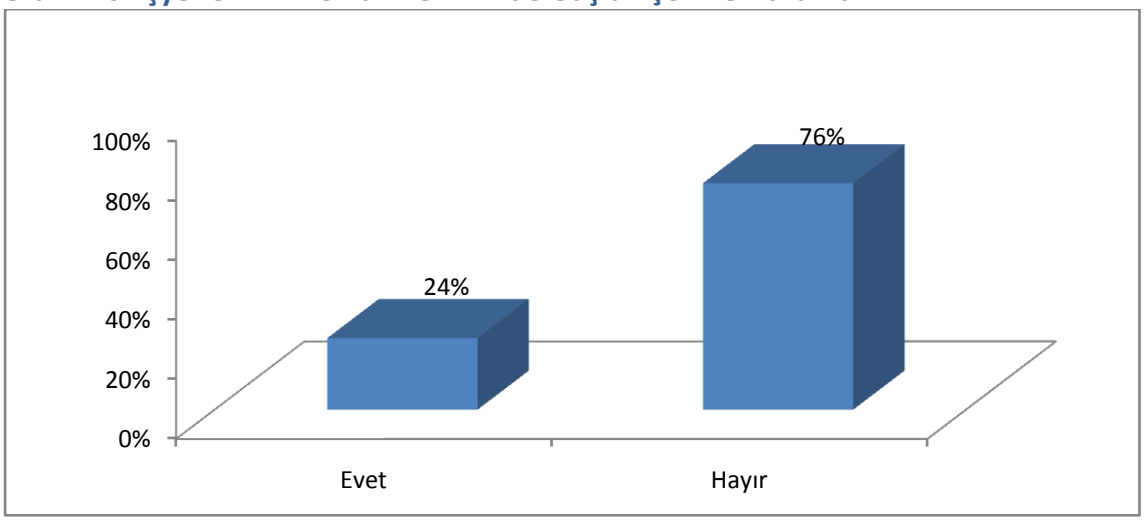

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yüzde 24'ünün aradığı elemanı bulmakta zorluk çekmesi İstanbul işgücü piyasasının arz ve talep yapısında bir uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. İşverenler istedikleri elemanı bulurken zorluk çekmektedirler. Temininde güçlük çekilen mesleklerde güçlük çekilme nedenine ilişkin bilgilere çalışmanın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

İstanbul'da sektörel olarak eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin durumu incelendiğinde; eleman temininde en fazla güçlük çeken işyerleri "İmalat" sektöründedir. Bu sektörü sırası ile "Toptan ve perakende ticaret", "İnşaat", "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri", Ulaştırma ve Depolama" sektörleri izlemektedir. Bu sektörler aynı zamanda işyeri sayısı en fazla olan sektörlerdir. Daha iyi bir analiz için sektördeki toplam işyerlerinin ne kadarının eleman temininde güçlük çektiğine bakmak gerekir. "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" alanında faaliyet gösteren işyerlerin yüzde 43'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu sektörü sırasıyla "Diğer hizmet faaliyetleri", "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri", "İmalat" sektörleri izlemektedir.

Tablo 46: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektör	2014 10+			2015 10+		
	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.133	575	50,8%	1.074	462	43,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	1.261	449	35,6%	1.186	435	36,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4.106	1.829	44,6%	3.885	1.290	33,2%
İmalat	19.746	8.259	41,8%	18.638	5.337	28,6%
Eğitim	1.290	416	32,2%	1.211	334	27,6%
Gayrimenkul faaliyetleri	678	215	31,7%	625	158	25,3%
Toptan ve perakende ticaret	15.368	5.171	33,6%	14.651	3.262	22,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2.770	877	31,7%	2.474	545	22,0%
Ulaştırma ve depolama	3.486	1.016	29,1%	3.314	693	20,9%
İnşaat	9.153	2.125	23,2%	8.105	1.442	17,8%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	151	35	23,0%	140	24	17,1%
Bilgi ve iletişim	1.634	420	25,7%	1.538	215	14,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	863	156	18,1%	668	92	13,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4.106	1.220	29,7%	3.961	529	13,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	322	81	25,0%	308	30	9,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	200	24	12,0%	177	15	8,3%
Toplam	**66.502**	**22.917**	**34,5%**	**62.171**	**14.879**	**23,9%**

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İPA çalışması kapsamında ziyaret edilerek cevap alınan 10 ve daha fazla çalışanı olan 62 bin 171 işyerinin 14 bin 879 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilmişti. 2014 yılı İPA çalışmasında cevap alınan işyeri sayısından 4 bin 331 işyeri eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bununla beraber söz konusu işyerlerinde temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında önemli oranda azalış gerçekleşmiştir. Geçen yıl işgücü temininde sıkıntı çektiğini belirten işyerlerinden olan 8 bin 38 işyeri bu yıl temininde güçlük çekme durumundan ayrılmıştır. Dolayısıyla geçen yıl eleman temininde güçlük çektiğini belirten her üç işyerinden bir tanesi işgücü bulmakta artık güçlük yaşamamaktadır.

2014 yılı İPA çalışmasında İstanbul'daki işyerlerinin yüzde 34,5'inin eleman temininde güçlük yaşadığı görülmüş, 2015 yılında ise bu oranın 10,6 puanlık bir azalışla yüzde 23,9 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle 2014 yılı İPA çalışmasında işverenlerin her üç işyerinden biri eleman temininde güçlük yaşamakta iken 2015 yılında her dört işyerinden biri eleman temininde güçlük yaşadığını belirtmiştir.

İşgücü temininde güçlük çeken işyerleri sektörel olarak geçtiğimiz yıl ile karşılaştırıldığında farklılaşmanın en çok "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren ve eleman temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinde 16,3 puanlık bir azalış gerçekleşmiş ve yüzde 13,4 işyeri eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Daha sonra sırayı "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" ve "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörü almaktadır. İmalat sektörün faaliyet gösteren ve temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinde 13,2 puanlık bir azalış gerçekleşmiş ve yüzde 28,6 işyeri eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. İmalat sektöründeki işyeri sayısının büyüklüğü dikkate alındığında eleman temininde güçlük çeken işyeri oranının azalmış olması önemlidir. Eleman temininde güçlük çekme oranının arttığı tek sektör "Diğer hizmet faaliyetleri" dir.

İstanbul'da 2015 yılı İPA çalışmasında son bir yıl içerisinde 54 bin 97 kişinin işgücünün temininde güçlük çekildiği görülmüştür.

Tablo 47: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	12.549	7.899
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	11.022	5.221
Hizmet ve Satış Elemanları	9.076	5.586
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6.857	6.149
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6.026	3.369
Profesyonel Meslek Mensupları	4.703	3.991
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.510	4.004
Yöneticiler	230	496
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	123	168
Toplam	**54.097**	**36.882**

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen kişiler meslek grupları bazında irdelendiğinde yüzde 23,2'lik pay ve 12 bin 549 kişi ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Daha sonra sırayı yüzde 20,4'lik pay ve 11 bin 22 kişi ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar", yüzde 16,8'lik pay ve 9 bin 76 kişi ile "Hizmet ve Satış Elemanları" meslek grupları takip etmektedir. Bu sıralama bir kez daha mesleki ve teknik eğitimin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Açık işler meslek grubu bazında incelendiğinde benzer bir sıralama söz konusudur. "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslekler grubu açık işlerde yüzde 21,4 pay ve 7 bin 899 kişi ile ilk sırada yer almıştır. Temininde güçlük çekilen kişilerde yüzde 12,7'lik pay ve 116 kişi ile dördüncü sırada yer alan "Nitelik gerektirmeyen meslekler" meslek grubu açık işlerde ikinci sırada yer almıştır.

“Nitelik Gerektirmeyen Meslekler “ in yoğun talep görmesi İstanbul’ da ağırlıklı olarak hizmet sektöründe istihdamın bulunması ve bu sektörde yoğun bir şekilde çalışılması söz konusu meslek grubuna olan ihtiyacı ve dolayısıyla açık işi arttırmaktadır.

İstanbul’daki temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek grubuna göre sıralaması Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir.

İstanbul’da meslek gruplarına göre açık iş oranları ile toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlandığı temininde güçlük çekilme oranı Grafik 17’de beraber değerlendirilmiştir.

Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

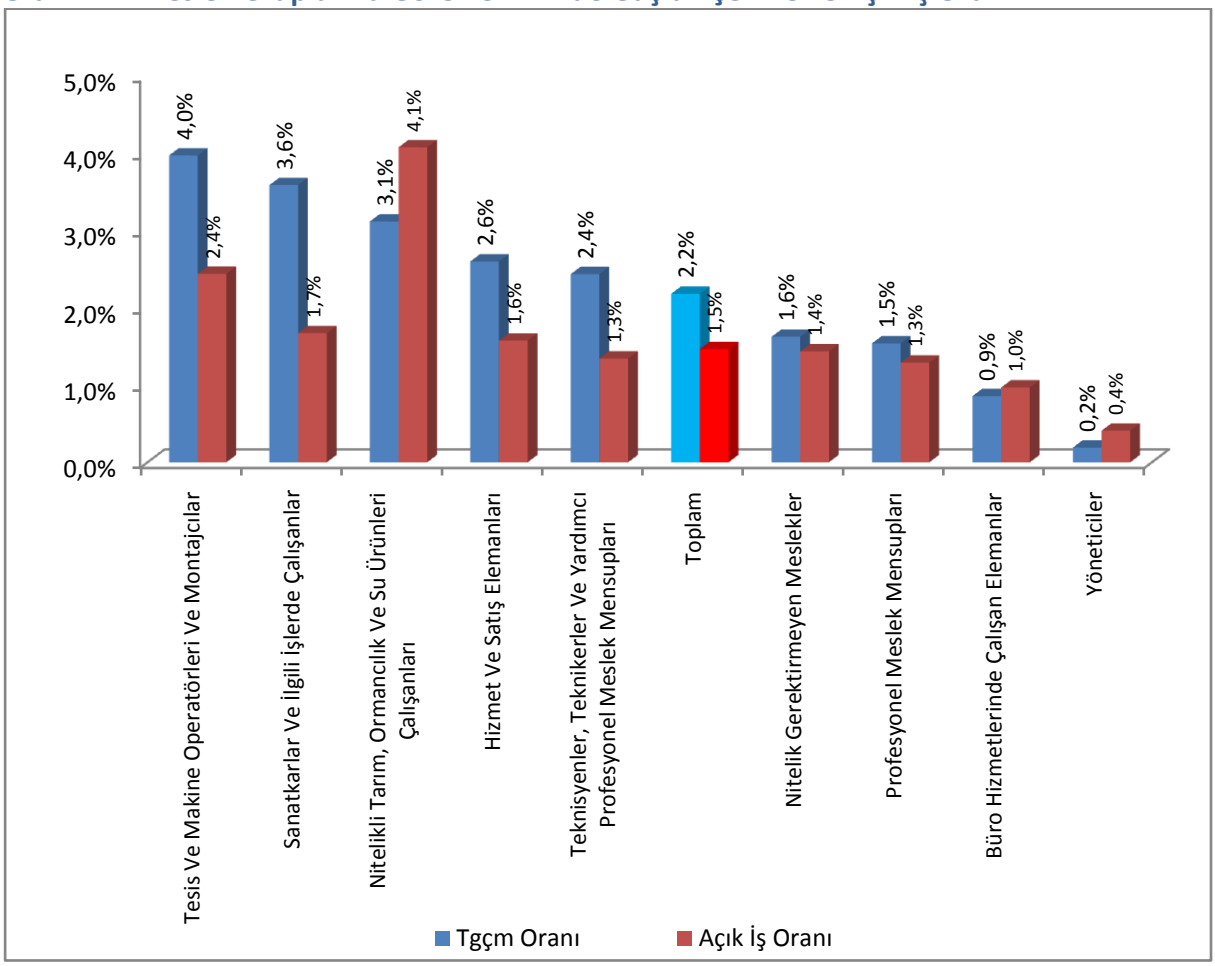

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması sonuçlarına göre İstanbul’da “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslekler grubunda temininde güçlük çekilme oranı yüzde 4 ile ilk sıradadır. Burada dikkat çekici olan durum yüzde 3,1 ile üçüncü sırada yer alan “Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su ürünleri Çalışanları” meslek grubu açık iş oranına göre ilk sırada yer almıştır.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında İstanbul'da eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 48: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Satış Danışmanı	5,6%
Makineci (Dikiş)	5,2%
Beden İşçisi (Genel)	2,8%
Garson (Servis Elemanı)	2,7%
Temizlik Görevlisi	2,6%
Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	2,1%
Müşteri Temsilcisi	2,0%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,7%
Güvenlik Görevlisi	1,3%
Diğer	74,0%
Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da eleman temininde en fazla güçlük "Satış Danışmanı" mesleğinde yaşanmaktadır. Bu meslekte her 100 kişiden 6'sında eleman temin edilirken güçlük çekildiği bildirilmiştir. En fazla açık iş olan ikinci meslek konumundadır. En fazla eleman temininde güçlük çekilen ikinci meslek olan "Makineci (Dikiş)" mesleğinde her 100 kişiden 5'i temin edilirken güçlük çekildiği bildirilmiştir. Bu meslek en fazla açık işi olan meslektir. Temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek ile en fazla açık iş olan ilk 10 mesleğin altı tanesi ortaktır. Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), Garson, Temizlik Görevlisi meslekleri her iki grupta da ilk 10 mesleğin içerisindedir. Bu meslekler İstanbul işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Özellikle bu mesleklere yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

Temininde güçlük çekilme nedenleri eleman temininde güçlük çekilen mesleklerde teşhisi doğru koyabilmemizi sağlamaktadır.

2015 İPA çalışmasında işverenlere temininde güçlük çektikleri işgücü için;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

nedenlerinden kendilerine uygun olanlarını seçmeleri istenmiştir. 2014 ve 2015 yılı İPA çalışmasının talep tarafını oluşturan işverenler tarafından doldurulan nedenler Grafik 18'de karşılaştırılmıştır.

Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

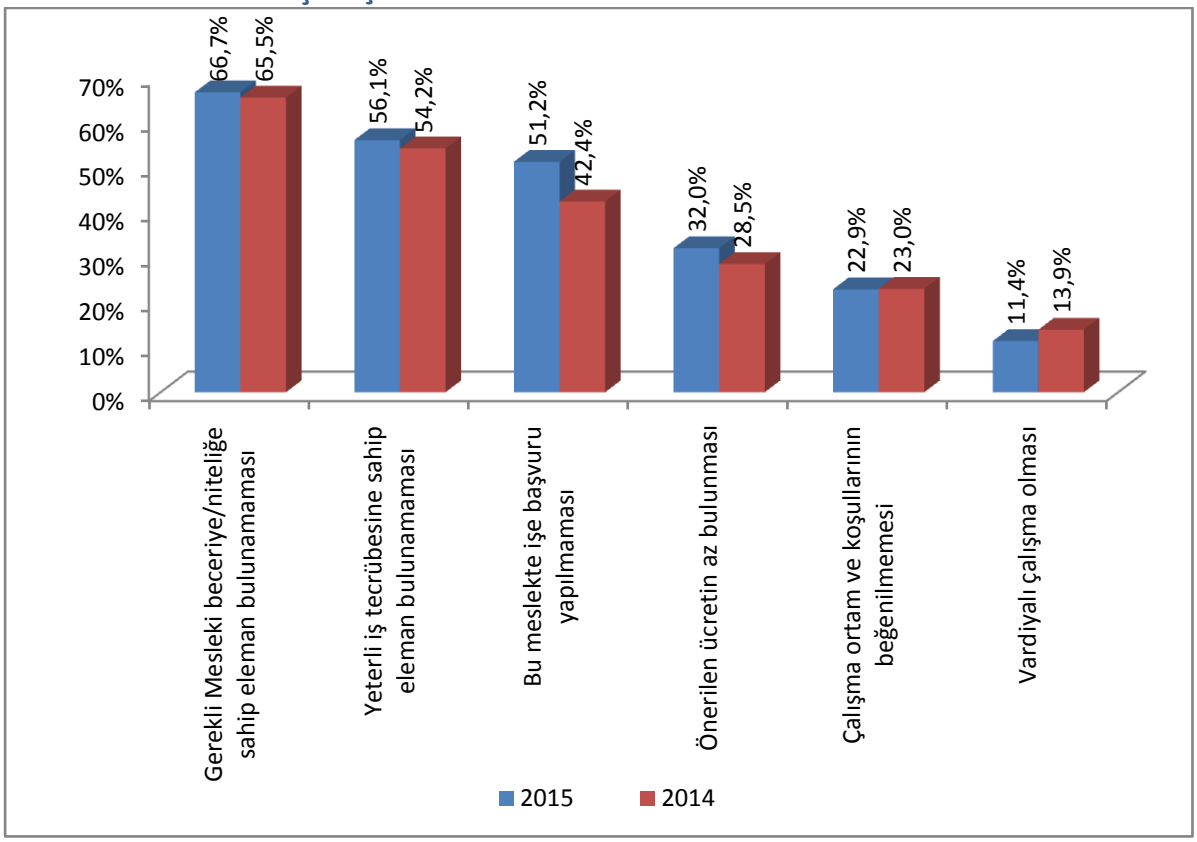

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen mesleklerdeki elemanların neden temininde güçlük çekildiğiyle ilgili nedenlere bakıldığında, ilk sırada %66,7 oran ile "Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması", ikinci sırada %56,1 oranla "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" ve üçüncü sırada %51,2 oranla "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" sebepleri yer almaktadır. Temininde güçlük çekilme sebebi ile ilgili olarak son sırada "Vardiyalı çalışma olması" yer almaktadır[4]. Buna göre 2014 yılına benzer bir sonuç çıkmıştır. Farklılaşmanın en çok olduğu neden "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" 8,8 puanlık bir artışla işverenlerin yüzde 51,2'si tarafından işaretlenmiştir.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında yüz yüze görüşülerek doldurulan işyeri bilgi formlarına verilen cevaplara göre, temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Nedenlerin sadece işveren görüşlerini yansıttığı düşünüldüğünde bu sonuçlar normal olarak değerlendirilebilir.

[4] Temininde güçlük çekilme nedeni birden fazla tercih edilebilmektedir, Bu nedenle grafikte nedenlerin toplamı yüzde yüzün üzerinde olması doğaldır.

Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

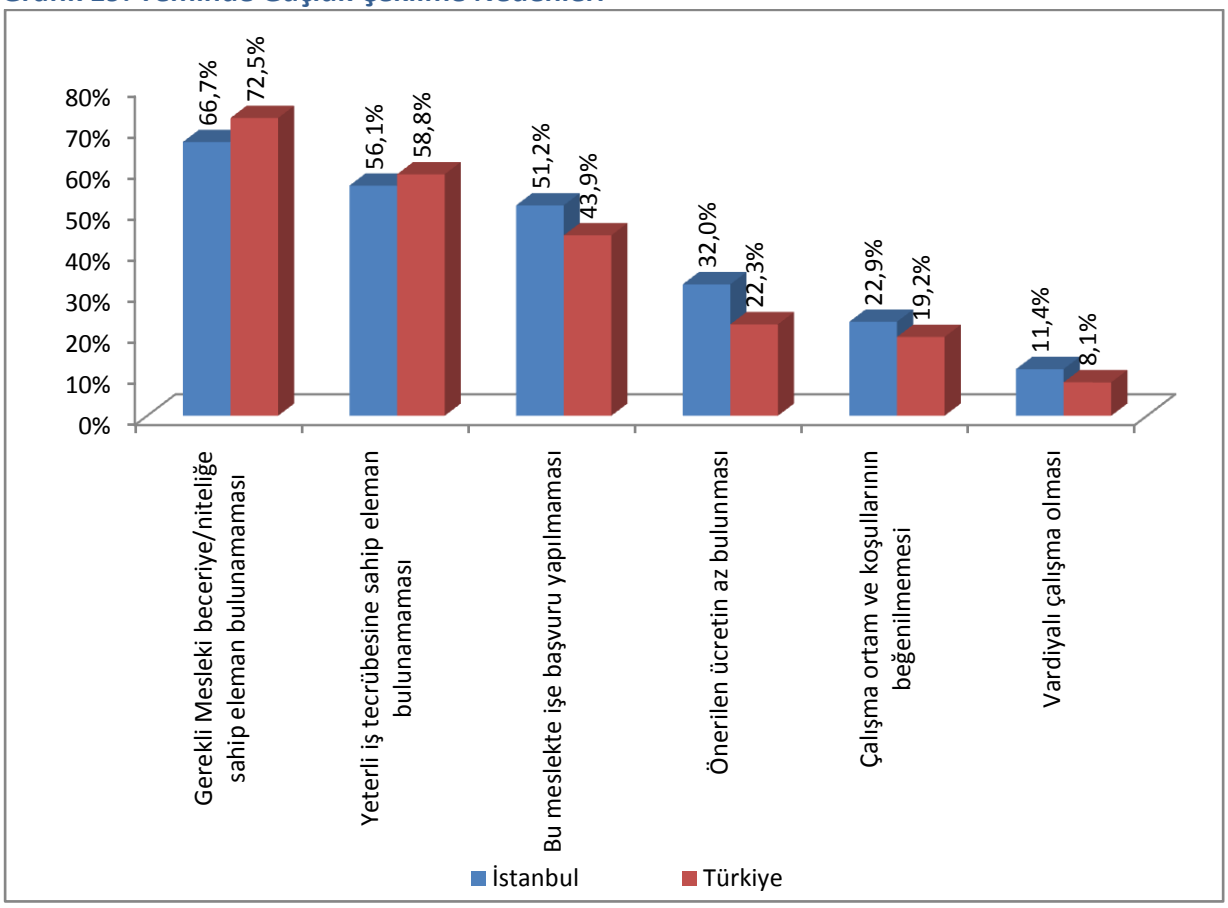

Kaynak: İPA 2015

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri İstanbul ve Türkiye genelinde değerlendirildiğinde neden sıralamasının aynı olduğu görülmektedir.

Bununla beraber İstanbul'da işverenlerin Türkiye geneli işverenlerinden daha düşük oranlarla "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması", "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ve nedenlerini işaretlediği görülmektedir. "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması", "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi", "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenleri ise Türkiye geneline göre daha çok işaretlenmiştir.

İstanbul'u Türkiye geneli sıralamasından ayıran nedenler irdelendiğinde, İstanbul işgücünün daha nitelikli ve kalifiye olduğu, ayrıca işgücünün işverenden beklentisinin daha yüksek olduğu ve daha fazla ücret talep ettiği görülmektedir.

Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

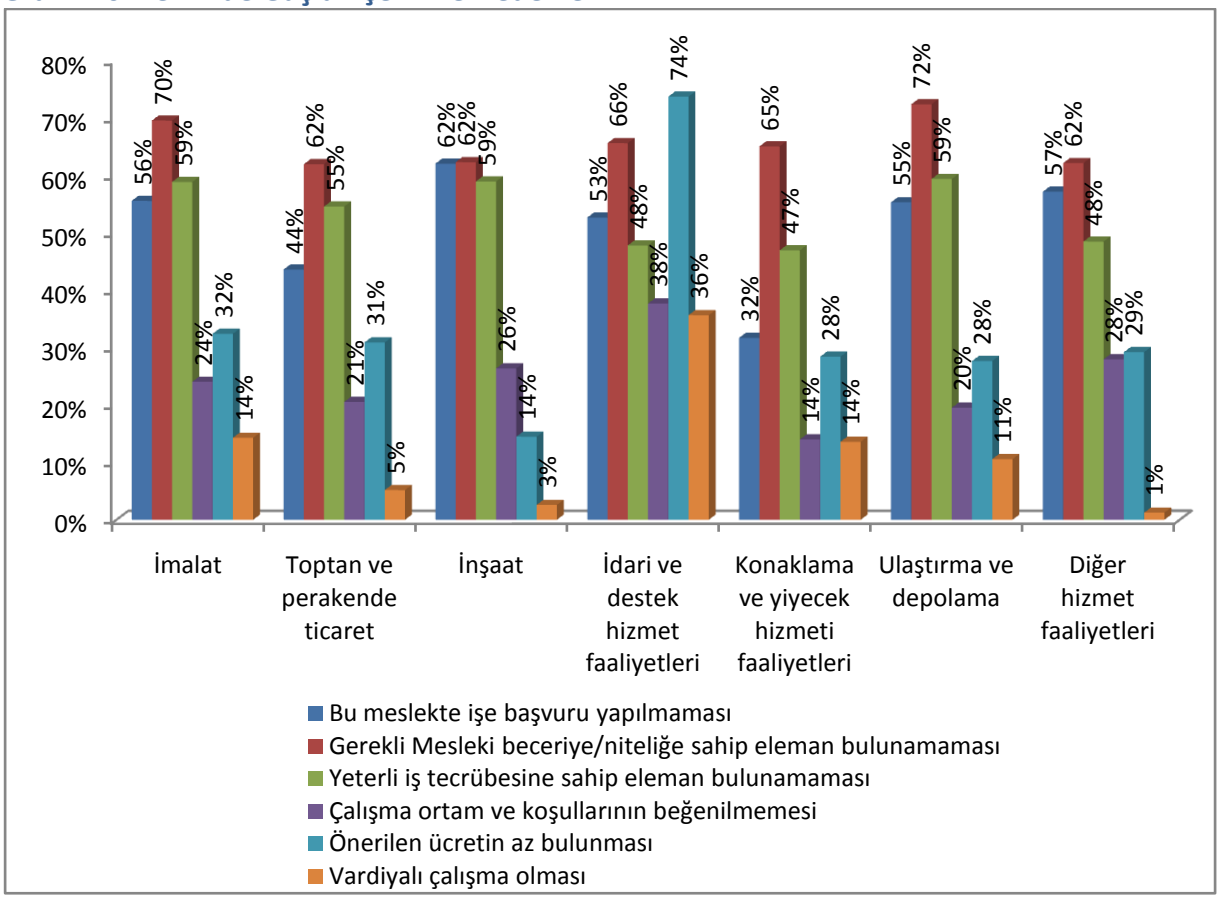

Kaynak: İPA 2015

*Grafikte Sektörler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Temininde güçlük çekme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; imalat, toptan ve perakende ticaret, inşaat, konaklama ve yiyecek hizmetleri , ulaştırma ve depolama ve diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedeni ilk sırada yer almaktadır. Bu sektörlerde de sırayı "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleri takip etmektedir. İdari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektöründe ise işgücü temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada"Önerilen ücretin az bulunması" yer almaktadır.

Nedenler özelinde sektörler incelendiğinde; "Vardiyalı Çalışma Olması" nedeni İnşaat, Toptan ve perakende ticaret, diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren işverenler tarafından daha az işaretlenmiştir. "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedeni özellikle İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenler açısından işgücü temininde bir engel olarak görülmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunlarla beraber "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" nedeni ise tüm sektörlerde faaliyet gösteren işyerlerinde birbirine yakın oranlarda işgücü temininde bir güçlük nedeni olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 49: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Satış Danışmanı	37%	66%	82%	30%	61%	28%
Makineci (Dikiş)	45%	60%	52%	19%	22%	1%
Beden İşçisi (Genel)	53%	47%	14%	18%	62%	50%
Garson (Servis Elemanı)	28%	60%	55%	9%	33%	10%
Temizlik Görevlisi	30%	47%	42%	28%	73%	21%
Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Müşteri Temsilcisi	88%	99%	92%	70%	76%	70%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	92%	22%	24%	24%	37%	0%
Güvenlik Görevlisi	49%	68%	42%	3%	63%	3%
Paketleme İşçisi (El İle)	47%	3%	4%	52%	68%	21%
Pazarlamacı	24%	77%	76%	18%	18%	0%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	28%	98%	92%	43%	15%	15%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	80%	26%	11%	6%	48%	34%
Muhasebeci	16%	93%	64%	14%	18%	6%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	30%	61%	55%	50%	50%	0%
Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü	82%	100%	67%	0%	0%	0%
CNC Torna Tezgahı Operatörü	55%	86%	61%	8%	25%	5%
Ütücü	82%	56%	48%	44%	45%	0%
Elektrik Teknikeri	62%	97%	74%	61%	74%	0%
Şoför-Yük Taşıma	33%	69%	71%	19%	28%	0%

Kaynak: İPA 2015

*Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Tabloda da görüldüğü gibi temininde güçlük yaşanan mesleklerin başında yer alan Satış Danışmanı mesleğinde teminde güçlük yaşanmasının sebebi ise "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" olarak yansımıştır. Bununla beraber Beden İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi mesleklerinde temininde güçlük çekilmesi arz kaynaklı sorunlara bağlanmıştır. Prefabrik yapı montaj işçisi, Müşteri temsilcisi, Ortacı, Ütücü mesleklerinde eleman temininde güçlük çektiğini bildiren işverenlerin neredeyse tamamı neden olarak "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" olarak belirtmiştir. Müşteri temsilcisi, Plastik enjeksiyon üretim elemanı, Muhasebeci, Remayöz Makinesi Operatörü , CNC Torna Tezgahı Operatörü, Elektrik Teknikeri mesleklerinde işverenlerin tamamına yakını "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" sebebiyle bu mesleklerde eleman temininde güçlük çektiğini belirtmişlerdir. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi veya bu mesleklerde olan işgücünün yeterliliklerinin geliştirilmesi ve tecrübe edinmesini sağlayacak mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programları karşılanamama sorununu hafifletebilecektir.

Tablo 50: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri
Eleman Talebi	95%	87%
İşveren Danışmanlığı	43%	46%
Mevzuat Danışmanlığı	19%	21%
İEP	6%	5%
Kurs	1%	1%
Çalışanlara Yönelik Eğitim	2%	1%
KÇÖ	0%	1%

Kaynak: İPA 2015

Raporun bu kısmında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre incelenmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre; eleman talebi, işbaşı eğitim programları, çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalandığı görülmektedir. Bu durum işverenlerin çeşitli nedenlerle bulmakta güçlük çektikleri işgücünün, İŞKUR tarafından temin edilmesi ve işi başında öğrenme imkânının sunulması anlamına gelmektedir.

Bununla beraber her iki işyeri durumu için Kurs hizmetinden faydalanma konusunda fark olmamakla birlikte, işgücü temininde güçlük çekmeyen işyerleri mevzuat danışmanlığı, KÇÖ (Kısa Çalışma Ödeneği) eleman temini hizmetinde 1-2 puanlık farkla daha fazla faydalanmaktadır.

İstanbul'da işyerlerinin yüzde 24'ü eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 15'inde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin ise yüzde 39'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde de yüzde 39'dur.

Tablo 51: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
İmalat	1.295	2.056	3.351
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	788	1.075	1.864
Toptan ve perakende ticaret	686	1.021	1.707
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	202	342	545
İnşaat	199	249	448
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	169	169	337
Ulaştırma ve depolama	90	226	316
Gayrimenkul faaliyetleri	79	132	211
Diğer hizmet faaliyetleri	65	54	120
Bilgi ve iletişim	12	107	119
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14	95	109
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	15	63	78
Finans ve sigorta faaliyetleri	17	50	67
Madencilik ve taş ocakçılığı	7	30	37
Eğitim	9	27	36
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	28	29
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6	21	28
Toplam	**3.655**	**5.745**	**9.401**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan her iki işyerinden biri eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelediğimizde ise; "Diğer hizmet faaliyetleri" ve "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektörlerinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin yarısı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran "İnşaat" sektöründe yüzde 44, "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektöründe yüzde 42'dir. "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler", "Bilgi ve iletişim ", "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı "sektörlerinde de ise vardiyalı çalışma yapılmasına rağmen eleman temininde çok az güçlük çekilmemektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 21'de sunulmuştur.

Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

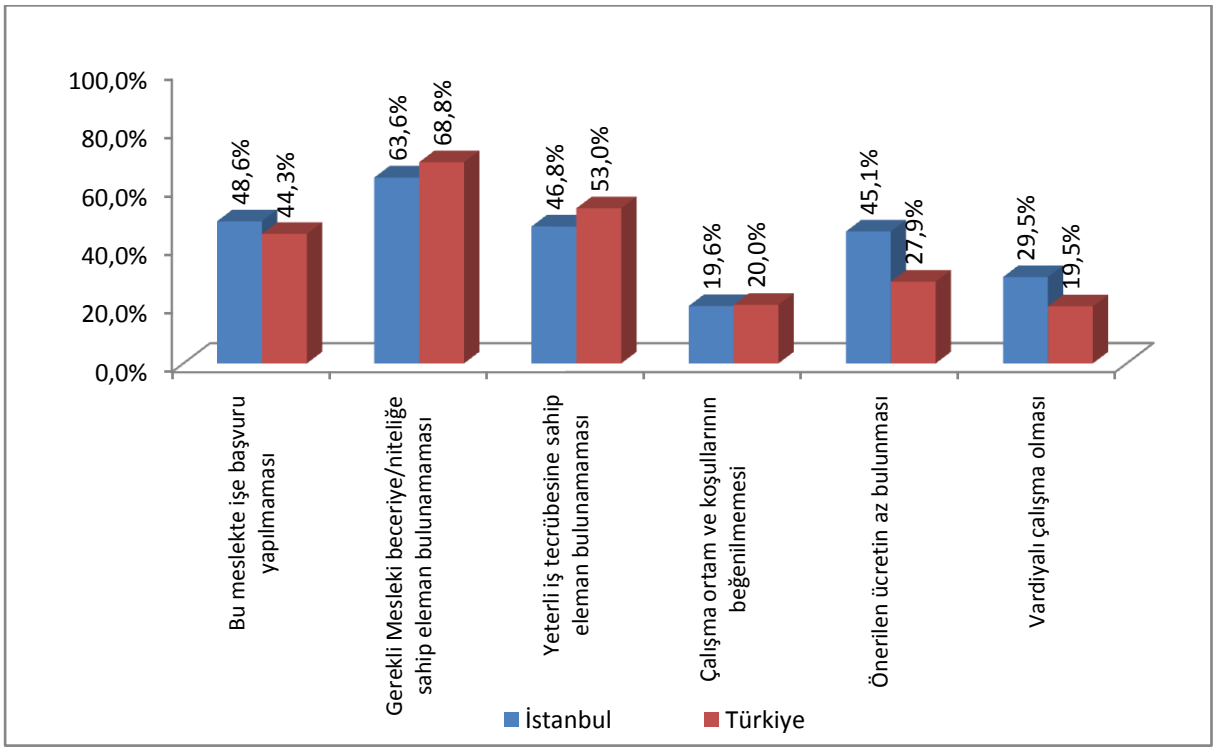

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ağırlıklı olarak "Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedeniyle eleman temininde güçlük çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile "Bu meslekte başvuru yapılmaması", "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" gelmiştir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekmelerinin en düşük oranlı nedenlerinden birinin "Vardiyalı Çalışma olması" dikkat çekicidir. Dolayısıyla Vardiyalı Çalışma yapmanın eleman temininde güçlük çekme konusunda ön planda olan bir neden olmadığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde de istenilen elemanın temininde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamamasının en büyük güçlük nedeni olduğu görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapma konusunda İstanbul ile Türkiye geneli ayrılmaktadır. Türkiye genelinde en düşük orana vardiyalı çalışma sahipken, İstanbul'da 10 puan daha yüksektir.

İstanbul'da işyerlerinin yüzde 24'ü eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 24,5'i ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. İhracat yapan işyerlerinin ise yüzde 28,4'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde 35'tir.

Tablo 52: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	TGÇM Toplam
İmalat	2.898	6.062	8.960
Toptan ve perakende ticaret	991	3.354	4.345
Ulaştırma ve depolama	121	4 52	572
İnşaat	166	332	497
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14	258	271
Bilgi ve iletişim	12	119	131
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14	72	86
Madencilik ve taş ocakçılığı	12	70	81
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	16	62	78
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	9	9	18
Su temini; kanalizasyon,atık yön. ve iyileştirme faal.	6	11	18
Finans ve sigorta faaliyetleri	8	8	17
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3	12	15
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	11	11
Eğitim	0	9	9
Genel Toplam	**4.323**	**10.895**	**15.219**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da işyerlerinin yüzde 24'ü eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 24,5'i ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. İhracat yapan işyerlerinin ise yüzde 28,4'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde 35'tir.

İstanbul'da ihracat yapan ve eleman temininde güçlük çektiğini belirten işyerleri yüzde 59'u "İmalat", yüzde 29'u "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründeki işyerleridir. "Eğitim" ve "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörlerinde bulunanlar eleman temininde güçlük çekmez iken ihracat yapılan diğer sektörlerde az da eleman temininde güçlük çekilmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 22'de sunulmuştur.

Grafik 22: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

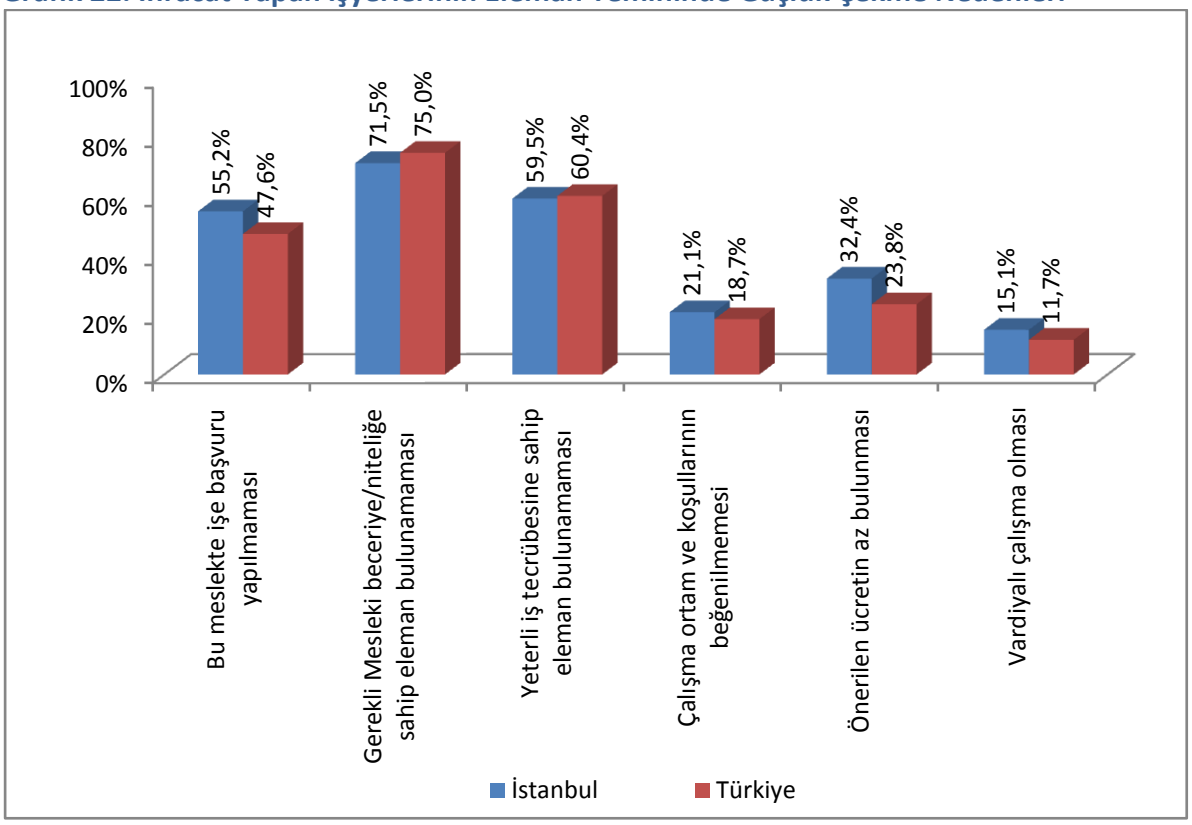

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak "Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin ihracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin Türkiye geneli sıralaması ile İstanbul sıralaması birbirine yakındır.

İstanbul'da ihracat yapan ve eleman temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinin neredeyse tamamı "İmalat" ve "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründe faaliyet gösterdiğinden, bu iki sektördeki eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakıldığında, işyerlerinin tamamına yakını "Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması", "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması " ve "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenlerini belirttiği görülmüştür.

İstanbul'da işyerlerinin yüzde 24'ü eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 10'unun part-time çalışanı bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Part-time çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 29,7'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,4'tür.

Tablo 53: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
İmalat	437	860	1.297
Toptan ve perakende ticaret	305	701	1.006
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	81	624	705
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	272	387	659
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	171	467	638
İnşaat	66	381	448
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	160	257	417
Eğitim	136	235	371
Ulaştırma ve depolama	136	196	331
Bilgi ve iletişim	36	191	227
Finans ve sigorta faaliyetleri	17	75	92
Diğer hizmet faaliyetleri	54	33	87
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	15	60	75
Gayrimenkul faaliyetleri	26	26	53
Su temini; kanalizasyon, atık yön. ve iyileştirme faal.	0	14	14
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağ.	0	13	13
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	5	7
Toplam	**1.915**	**4.525**	**6.440**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da "Su temini; kanalizasyon, atık yön. ve iyileştirme faal." ve "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörleri dışında kalan part-time çalışana sahip olan işyerleri eleman temininde güçlük çekmektedir.

Part-time çalışanı olan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 23'de sunulmuştur.

Grafik 23: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

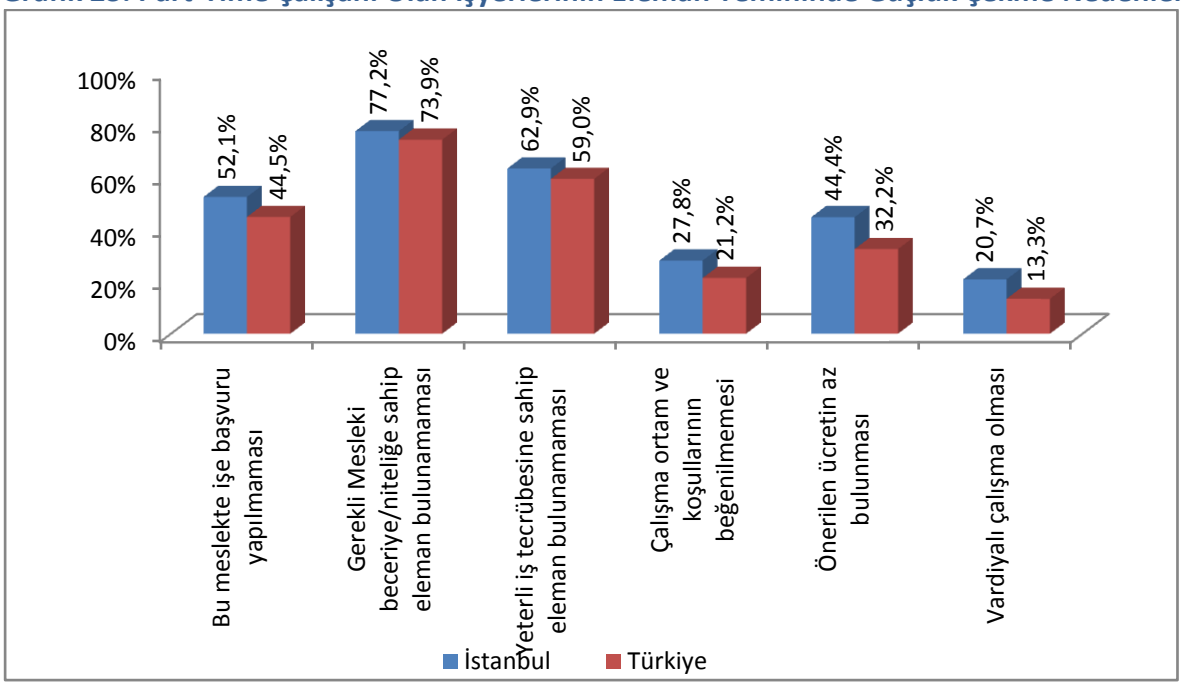

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin İstanbul ile Türkiye geneli sıralaması birbirine yakındır.

Sonuç olarak; İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında yüz yüze görüşülerek doldurulan işyeri bilgi formlarına verilen cevaplara göre tüm işyerlerinde olduğu gibi, ihracat yapan, vardiyalı çalışma yapan, part time çalışma yapan işyerlerinde de temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ("Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması", "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ile "İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması") ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Nedenlerin sadece işveren görüşlerini yansıttığı düşünüldüğünde bu sonuçlar normal olarak değerlendirilebilir.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinin İstanbul ile Türkiye sıralamasından ayıran nedenler irdelendiğinde, İstanbul işgücünün Türkiye ortalamasına göre daha nitelikli ve kalifiye olduğu, ayrıca işgücünün işverenden beklentisinin daha yüksek olduğu daha fazla ücret talep ettiği görülmektedir.

Çıkan bu sonuçlara göre temininde güçlük çekilen meslekler ve sektörler dikkate alınarak bunlara yönelik işgücünün meslek edindirme ve geliştirme, tecrübe edinmelerine yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

İSTİHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTİSİ

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 2016 yılı Mart-Nisan döneminin öngören istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

İşyerlerinin çalışma biçimlerine göre diğer bir anlamda özelliklerine göre net istihdam değişim oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 54 : İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları (NİDO)

İşyerinin Çalışma Biçimi	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	3,1%
İhracat Yapan İşyerleri	1,8%
Part-time Çalışanı Olan İşyerleri	2,2%
Genel	**2,7%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul genelinde istihdam artış beklentisi yüzde 2,7'dir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 3,1 oranında mevcut istihdamın artacağı beklenmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam artışı yüzde 2,3 , part-time çalışanı olan işyerlerinde ise yüzde 2,2 oranında istihdam artışı beklenmektedir. Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine baktığımızda istihdam artış beklentisi yüzde 3,4'dür. NİDO, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 2,9 , İhracat yapan işyerlerinde yüzde 2,8 ve part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 2,6'dır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde İstanbul, Türkiye ortalamasının üstünde iken diğer göstergelerde ortalamanın altındadır. Başka bir deyişle İstanbul'da istihdam artış beklentisi Türkiye ortalamasından düşüktür. Gelişmekte olan şehirlerde girişimcilere uygulanan/verilen yatırım ve istihdam teşvikleri neticesinde bu sonucun çıktığı düşünülebilinir

2016 yılının Mart-Nisan aylarında çalışmanın yapıldığı döneme göre İstanbul' da istihdam artışı beklenmektedir. Bu istihdam artışı beklentisi doğru okunmalı ve ona göre tedbirler alınmalıdır. İPA çalışmasında İstanbul, işverenlerin aradıkları elemanı bulmada zorlandıkları dikkate alındığında, istihdam artışı beklenen alanlarda işgücü piyasasının aradığı niteliklerde eleman yetiştirilmeye ve gerekli diğer tedbirleri almaya hemen başlanmalıdır. Gerekli tedbirleri almak ve istihdam politikalarını oluşturmak için sektörlere ve mesleklere göre net istihdam değişimleri incelenmelidir.

Sektörlere göre Net İstihdam Değişimine bakıldığında, geneldeki artış beklentisine rağmen sadece "Eğitim" sektöründe istihdam azalışı beklenmektedir. Aynı tabloyu Türkiye geneli için incelediğimizde yine sadece eğitim sektöründe istihdam artışı beklenmediği ancak diğer sektörlerde ise istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 55: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
İnşaat	15.946	8,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	1.480	6,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10.766	5,8%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	431	5,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4.735	4,9%
Ulaştırma ve depolama	5.258	4,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı	156	3,7%
Gayrimenkul faaliyetleri	593	3,1%
Bilgi ve iletişim	1.717	2,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.838	2,4%
İmalat	14.266	1,9%
Toptan ve perakende ticaret	7.729	1,9%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	75	0,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.519	0,6%
Finans ve sigorta faaliyetleri	960	0,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	0,0%
Eğitim	642	-1,4%
Toplam	**66.825**	**2,7%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da "İnşaat" sektöründe yüzde 8,5 oranında artarak istihdamda 15 bin 946 kişilik artış beklenerek sektörler arasında en yüksek oranda artış beklenen sektör olmuştur. Bu sektörü yüzde 6,4 ile "Diğer hizmet faaliyetleri" ve yüzde 5,8 oran ile "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörleri takip etmektedir. "İmalat" sektöründe artış yüzde 1,9 oran ile 11.sırada yer almasına rağmen 14 bin 266 kişilik istihdam artışı beklenerek bu sektörde istihdam hacminin daha da genişleyecek olduğunu göstermektedir. "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründe herhangi bir değişiklik beklememektedir.

Türkiye genelinde de istihdam artışı beklenenlerde ilk sırada İnşaat sektörü bulunurken daha sonra Bilgi ve İletişim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri gelmektedir. Meslek gruplarına göre net istihdam değişimlerine baktığımızda istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 56: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam	Net İstihdam Değişim
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13.455	4,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek	8.775	3,5%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	11.076	3,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	11.866	2,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	8.999	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	6.583	2,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5.843	1,4%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	30	0,8%
Yöneticiler	198	0,2%
Toplam	**66.825**	**2,7%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul'da meslek gruplarına göre net istihdam artışını değerlendirdiğimizde 13 bin 455 kişilik istihdam artışı beklentisiyle "Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar" meslek grubu ilk sırada yerini almıştır. Bu meslek grubunu sırasıyla "Nitelik gerektirmeyen meslekler", "Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar" meslek grupları takip etmektedir.

Meslek gruplarına, net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda yine "Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar" meslek grubunun yüzde 4,4 oranında ilk sırada olduğu görülmektedir. Bunu takip eden meslek gruplarında sırasıyla şu oranlarda belirlenmiştir; yüzde 3,5 ile "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları" ve "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar", yüzde 2,8 oran ile "Nitelik gerektirmeyen" meslek gruplarında net istihdam oranında değişiklik beklenmekte, diğer bir anlamda bu ölçüde bir mevcut istihdam artışı beklenmektedir.

En düşük artışlar, "Yöneticiler" ve "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlar" meslek grubunda beklenmektedir.

Türkiye genelinde de en yüksek oranda sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. Daha sonra tesis ve makine operatörleri ile hizmet ve satış elemanları gelmektedir.

Bu sonuçlar göz önüne alındığında, istihdam artışının ara eleman diye tanımlanan mesleklerde olacağı öngörülmektedir. Bu meslek gruplarına yönelik meslek edindirme ve geliştirme gibi istihdam politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması gereklidir.

Tablo 57: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 20 Meslek

Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Düz Dikiş Makineci
İnşaat Ustası	Kanal ve Izgara İşçisi
Şoför (Yolcu Taşıma)	İnşaat Boyacısı/Boyacı
Satış Danışmanı	Diğer Öğretmenler
Beden İşçisi (İnşaat)	Kalite Kontrolcü
Beden İşçisi (Genel)	Depo Hamalı
Garson (Servis Elemanı)	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Ambar/Depo Görevlisi	İlköğretim Matematik Öğretmeni
Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	Deri Eşya Montajcısı
Güvenlik Görevlisi	Soğuk Demirci
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Gemi Onarım İşçisi
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	El ve Makine Nakışçısı
Kurye	Regulacı
Aşçı Yardımcısı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Bulaşıkçı (Stevard)	Baskı Operatörü – Tekstil
Müşteri Temsilcisi	Örme Operatörü (Nezaretçi/Ustabaşı)
Beden İşçisi-Bina İnşaatı	Satış Elemanı (Perakende)
Pazarlamacı	Çanta İmalatçısı ve Saraciyeci
Konfeksiyon İşçisi	Boyama-Yıkama Makinesi Operatörü (Kumaş)
İnşaat Mühendisi	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)
Elektrik Mühendisi	Kablo Montaj İşçisi
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi Teknikeri	Türkçe Öğretmeni
Şoför-Yük Taşıma	Alüminyum Doğramacı
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	Deri İşçisi
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	Otomotiv Mekanikçisi

Kaynak: İPA 2015

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Hangi mesleklerin istihdamında artış yada azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası istihdam ve aktif işgücü hizmetleri politikalarının belirlenmesi ve düzenlenmesine kaynak oluşturmaktadır. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır.

İstanbul'da 543 farklı meslekte 73 bin 151 kişilik istihdam artışı beklenirken, 113 farklı meslekte de 6 bin 327 kişilik istihdam azalışı beklenmektedir. Ayrıca 2 bin 190 meslekte değişimi beklenmemektedir.

İstanbul'da en fazla istihdam artışı veya azalışının olacağın mesleklere bakıldığında, en fazla istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde İnşaat sektörüne ait meslekler öne çıkmaktadır. En İstihdam azalışı beklenen mesleklerin ise çoğunlukla Tekstil sektöründe olduğu görülmektedir.

Tablo 58: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler

Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	İhracat Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler
Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi
Ambar/Depo Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Ambar/Depo Görevlisi
Garson (Servis Elemanı)	Konfeksiyon İşçisi	Satış Danışmanı
Beden İşçisi (Genel)	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Aşçı Yardımcısı
Satış Danışmanı	Müşteri Temsilcisi	İnşaat Ustası
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Satış Danışmanı	Garson (Servis Elemanı)
Bulaşıkçı (Stevard)	Sıhhi Tesisatçı(Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı)	Bulaşıkçı (Stevard)
Aşçı Yardımcısı	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Müşteri Temsilcisi
Sıhhi Tesisatçı(Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı)	Pazarlamacı	Konfeksiyon İşçisi
Kimya Mühendisi	Paketleme İşçisi (El İle)	Kimya Mühendisi
Kimya Teknikeri	Elektrik Mühendisi	Kimya Teknikeri
Kimya Teknolojisi Teknisyeni	Mobilyacı	Kimya Teknolojisi Teknisyeni
Kurye	Makine Montajcısı	Kurye
Paketleme İşçisi (El İle)	Elektro-Mekanik Montaj Ustası	İnşaat Mühendisi
Plastik Mamuller İmal İşçisi	Fleks Hortum-Boru Makinesi Opr.	Turizm ve Otelcilik Elemanı

Kaynak: İPA 2015

Net istihdam artışı beklenen ilk meslek Temizlik Görevlisi olsa da istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekler işyerlerinin özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

Örneğin tüm işyerlerinde en fazla istihdam artışı beklenen ilk meslekler Temizlik Görevlisi, İnşaat Ustası, Şoför (Yolcu Taşıma), Satış Danışmanı, Beden İşçisi (İnşaat), Beden İşçisi (Genel) olarak sıralanırken, Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Temizlik Görevlisi, Ambar/Depo Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı olarak, İhracat Yapan İşyerlerinde Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Konfeksiyon İşçisi, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı, Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı olarak, Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde ise Temizlik Görevlisi, Ambar/Depo Görevlisi, Satış Danışmanı, Aşçı Yardımcısı, İnşaat Ustası, Garson (Servis Elemanı) olarak sıralanmıştır.

Benzer şekilde net istihdam azalışı olan tüm meslekleri işyerleri özelliklerine göre sıralandığında vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu, El ve

Makine Nakışçısı mesleklerinde, ihracat yapan işyerlerinde Kalite Kontrolcü, Kalite Kontrolcü-Tekstil, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), part-time çalışanı olan işyerlerinde ise Diğer Öğretmenler, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Makineci (Dikiş) Meslekleri azalış beklenen mesleklerdir.

Bu çalışma bize işyerlerinin özelliklerine göre ihtiyaçları doğrultusunda istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin değişebileceğini diğer bir deyişle ihtiyacın mesleğe yansıyacağını göstermektedir.

İstihdam artış/azalış beklentisi bölümünde buraya kadar istihdam artış/azalış beklenen kişi sayısına ve özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloda ise istihdam artışı/azalışı bekleyen veya fikri olmayan işyerlerine ilişkin verilere yer verilecektir.

Tablo 59: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı	İstihdam Azalışı	İstihdam Değişmeyecek	Fikrim Yok
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	25%	2%	36%	37%
İnşaat	17%	3%	43%	37%
Diğer hizmet faaliyetleri	17%	0%	34%	50%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	16%	2%	38%	44%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	16%	3%	37%	44%
İmalat	16%	4%	45%	35%
Bilgi ve iletişim	16%	4%	41%	40%
Toptan ve perakende ticaret	15%	3%	40%	43%
Gayrimenkul faaliyetleri	15%	2%	32%	52%
Ulaştırma ve depolama	15%	4%	42%	40%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14%	3%	34%	49%
Finans ve sigorta faaliyetleri	14%	1%	34%	51%
Eğitim	11%	9%	35%	45%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	11%	0%	35%	54%
Madencilik ve taş ocakçılığı	10%	1%	38%	52%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	8%	2%	39%	51%
Toplam	**24,8%**	**4,2%**	**35,5%**	**35,5%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre İstanbul'da ki işverenlerin istihdam artışı-azalışı beklediği ya da değişiklik olmayacağını belirttiği ya da fikrim yok diye bahsettiği işyeri oranları Tablo 59'da görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren İstanbul' da ki işyerlerinin yaklaşık yüzde 35,5' inin geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yaklaşık yüzde 42'dir.

İşyerlerinin yaklaşık yüzde 35,5'i istihdamının değişmeyeceğini belirtirken bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,6'dır. İstanbul'da her dört işyerlerinden biri geleceğe pozitif şekilde bakarak istihdamlarının artacağını tahmin ederken sadece yüzde 4,2'si istihdamlarında azalış beklentisi içindedir. Türkiye genelinde ise yüzde 16,4'ü istihdam artışı beklerken, yüzde 3,2'si istihdam azalışı beklemektedir. İstanbul'daki işverenler geleceğe daha umutla bakmakta, istihdamlarını artıracağını düşünmektedir.

Sektörel olarak bakıldığında ise; İstanbul'da en yüksek oranda istihdam artışı bekleyen sektör yüzde 25 ile "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörü iken en çok azalış yüzde 9 ile "Eğitim" sektörüdür. İşyerlerin en az yüzde 8'i istihdam artışı beklemektedir. Eğitim sektörü haricindeki sektörlerde işyerlerinin sadece yüzde 1-4'ü istihdam azalışı beklemektedir.

Tablo 60'da İstanbul'daki işyerlerinin özelliklerine göre istihdam beklentileri değerlendirilmiştir.

Tablo 60: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşyeri Özellikleri	İstihdam Artışı	İstihdam Azalışı	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İhracat Yapan İşyeri	18,5%	3,5%	35%	43%
Vardiya Yapan İşyeri	20,6%	2,9%	36,6%	39,9%
Kısmi Çalışanı Olan İşyeri	22,1%	3,4%	39,4%	35,2%
Toplam İşyeri	**24,8%**	**4,2%**	**35,5%**	**35,5%**

Kaynak: İPA 2015

İstanbul' da ki işyerlerinden belirli özelliğe sahip olanların istihdam beklentilerine bakıldığında hepsinin birbirine yakın oranlarda beklentide olduğu görülmektedir. Türkiye genelindeki işyeri özelliklerine göre istihdam beklentilerine bakıldığında da İstanbul oranlarına çok yakın olarak benzerlik göstermektedir.

Hangi sektör ya da mesleklerde istihdamında artış yada azalış olacağını ve değişim ne oranda olacağının tahmin edilmesi istihdam ve aktif işgücü hizmetleri politikalarının belirlenmesi ve düzenlenmesine kaynak oluşturmaktadır. Ancak işyerlerinin üçte biri bir yıl sonrası için öngörüde bulunamadığı görülmektedir. Araştırmadan çıkan diğer bir sonuç ise tüm sektörlerdeki işyerleri istihdam artışı beklemektedir. İşyerlerinin yüzde 24,8'i istihdam artışı beklerken sadece yüzde 4,2'si istihdam azalış beklemektedir. İstihdam azalışı bekleyen işyerlerinin oranı çok düşüktür. Bunun yanı sıra işyerlerinin üçte biri geleceği ile ilgili fikir beyan edilmediğine dair sonuç ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

İstanbul İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2015 yılında İstanbul' da gerçekleştirilmiş olan Talep Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizlikleri gidermeye, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca Talep Araştırması kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının bir diğer adımı olan eğitim programları ve kursların düzenlenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasası birçok açıdan henüz tam anlamıyla analiz edilememiştir. Bunun nedeni olarak işgücü piyasasını arz yönüyle ele aldığımızda il düzeyinde veri eksikliği mevcuttur. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılından beri tüm iller bazında işgücü talebi ve açık işler üzerine veri derlemek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü Piyasası Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Türkiye İstatistik Kurumunun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre 2014 yılında İstanbul'da istihdam edilenlerin sayısında önceki yıla göre işgücüne katılım oranı 0,9 puan artmış, işsizlik oranı 0,7 puan artarak yüzde 11,9'a yükselmiş istihdam oranı ise aynı kalmıştır.

16 Mart – 30 Nisan 2015 döneminde alan çalışması gerçekleştirilen "Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması" kapsamında elde edilen sonuçlara göre; İstanbul'da ki işyerlerinde çalışanların yüzde 34,2'si kadın, yüzde 65,8'i erkektir. İşyeri sayısı ve çalışanın en fazla olduğu sektör "İmalat" sektörüdür. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla çalışılan sektör, "İmalat" ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleridir. "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler" ve "Eğitim" sektörlerinde çalışan kadın sayısı aynı sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. İşyerlerinde ortalama 40 kişi çalışmaktadır.

İstanbul' da referans dönemi içerisinde açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 14,5'dir. Bu işyerlerinde 36 bin 882 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık iş "İmalat" sektöründe bulunmaktadır. "İmalat" sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu sektör "Toptan ve Perakende Ticaret" 'dir.

EUROSTAT ise "Açık İş/ İstihdam+Açık iş*100" formülünü kullanarak açık iş oranını hesaplamaktadır. Bu formül ile hesapladığında açık iş oranının İstanbul'da yüzde 1,5 olduğu görülmektedir. Sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör

“Diğer hizmet faaliyetleri” sektörüdür. Açık iş Oranının en düşük olduğu sektör ise “Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme” sektörüdür.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında en fazla çalışan sayısına sahip ilk üç meslek grubunda açık işlerin dağılımının paralellik gösterdiği görülmektedir. Açık işlerin dağılımın en fazla görüldüğü ilk üç sıradaki “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar”, “Nitelik Gerektirmeyen Meslekler” ve “Hizmet ve Satış Elemanları” meslek grupları açık işlerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grupları sırasıyla “Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları “ ve “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubudur.

En fazla açık iş “Makineci (Dikiş)” mesleğindedir. İstanbul’da “Makineci (Dikiş)” mesleğinden sonra en fazla açık iş “Satış Danışmanı”, “Beden İşçisi” ve “Garson (Servis Elemanı)” mesleklerinde görülmektedir.

Söz konusu açık işler için işyerleri tarafından en fazla talep edilen asgari eğitim düzeyi yüzde 30,3 oranı ile “Farketmez” ve yüzde 18,7 oranı ile “Lise Altı” seçeneğidir. Başka bir deyişle, işyeri sahipleri açık iş bulunduğunu belirttikleri mesleklerin yaklaşık olarak üçte birinde herhangi bir eğitim düzeyi aramadıklarını belirtmektedirler. İşverenlerin açık işlerde talep edilen becerilerde ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi sonrasında ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir.

Açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında en fazla Akraba-Eş Dost arama kanalının kullanıldığı görülmektedir.

2015 yılı içerisinde 14 bin 879 işyerinde 54 bin 97 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmüştür. Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıralarda Satış danışmanı, Makineci (dikiş), Beden işçisi, Garson bulunmaktadır.

İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bunun nedenin işyeri bilgi formunda soruların işveren tarafından cevaplanması gösterilebilir.

İstanbul’da işverenler tarafından güçlük çekilme nedeni olarak “Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması” , “Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması” ve “Bu meslekte işe başvuru yapılmaması” yer almaktadır.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda istihdam artışı beklenmektedir. 2016 Mart-Nisan tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak "İnşaat", "Diğer hizmet faaliyetleri", "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörlerinde en fazla istihdam artışı beklenmektedir. Temizlik görevlisi, inşaat ustası, şoför, satış danışmanı meslekleri ilk sıralarda görülmektedir.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

İşyeri Piyasası Talep Araştırması sonucunda işverenlerin istihdam beklentilerinin olumlu olması, işverenlerin gelecek dönemlerde işgücüne ihtiyaç duyacağını göstermektedir. İşverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücü talebinin ve elimizde bulunan işgücü arzının eşleştirilmesinde olumlu sonuçlar alınabilmesi, hazırlanan rapor, yapılan analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda il düzeyinde işgücünün yetiştirilmesi için gerçekleştirilecek faaliyetler ve kurum düzeyinde oluşturulacak olan aktif istihdam politikaları ile mümkün olabilecektir.

İşgücü piyasasında kadınların ve genç işsizlerin istihdama katılım oranlarını artırmak için, aktif işgücü piyasası politikalarında kadınlara önem verilerek teşvik paylarının artırılması, genç ve kadın işsizlerin mesleki eğitim programlarıyla daha nitelikli hale gelmesini sağlayarak işgücü piyasası koşullarına hazır hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

İŞKUR, 2015 İşgücü Piyasası Araştırması

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :

Tarih ..... : ..... Telefonu :

E-Posta ..... : ..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

2

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık İşiniz için aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ ➡ Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	253	15	268
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767
ELAZIĞ	1.310	38	1.348
ERZİNCAN	393	11	404
ERZURUM	1.199	40	1.239
ESKİŞEHİR	2.068	115	2.183
GAZİANTEP	3.435	207	3.642
GİRESUN	842	26	868
GÜMÜŞHANE	192	3	195
HAKKARİ	201	8	209
HATAY	2.208	128	2.336
IĞDIR	238	6	244
ISPARTA	675	54	729
KAHRAMANMARAŞ	1.805	59	1.864
KARABÜK	458	26	484
KARAMAN	486	26	512
KARS	279	14	293
KASTAMONU	701	36	737
KAYSERİ	3.307	153	3.460
KIRIKKALE	405	32	437
KIRKLARELİ	658	47	705
KIRŞEHİR	377	13	390
KİLİS	172	5	177
KONYA	4.466	200	4.666
KÜTAHYA	1.106	46	1.152
MALATYA	1.431	52	1.483

MANİSA	2.331	125	2.456
MARDİN	1.333	21	1.354
MERSİN	3.638	180	3.818
MUĞLA	2.537	231	2.768
MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	918	32	950
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157
UŞAK	889	35	924
VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	**88.722**	**4.090**	**92.812**
Örnekleme Yapılan İller	**10+ Örneklem İşyeri Sayısı**	**2-9 İşyeri Sayısı**	**Toplam**
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026
KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	**33.101**	**6.121**	**39.222**
Genel Toplam	**121.823**	**10.211**	**132.034**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete

ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oran\text{ı} = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\text{ü}c\text{ü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 16 Mart - 30 Nisan tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Kat\text{ı}lım\ Oran\text{ı} = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arz\text{ı}\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oran\text{ı} = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oran\text{ı} = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arz\text{ı}(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtd\text{ışı}\ \text{İ}stihdam\ Oran\text{ı} = \frac{Kayıtd\text{ışı}\ \text{İ}stihdam}{Toplam\ \text{İ}stihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya}\text{ş }\boldsymbol{Ba}\text{ğı}\boldsymbol{mlı}\text{lı}\boldsymbol{k\ Oran}\text{ı} = \frac{0 - 14\ Yaş\ Nüfus + 65\ Yaş\ ve\ üstü\ Nüfus}{15 - 64\ Yaş\ Nüfus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Ek 4- Ek Tablolar

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI - 2015							
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**30 Nisan 2016 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Nisan 2016**
Bilgi ve iletişim	1.538	63.489	537	906	1.717	0,8%	2,7%
Diğer hizmet faaliyetleri	1.186	23.283	1.099	1.752	1.480	4,5%	6,4%
Eğitim	1.211	44.713	380	678	-642	0,8%	-1,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	177	3.637	26	52	0	0,7%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	668	231.541	776	250	960	0,3%	0,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	625	18.994	421	474	593	2,2%	3,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2.474	184.107	1.976	3.843	10.766	1,1%	5,8%
İmalat	18.638	743.255	15.217	21.963	14.266	2,0%	1,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.074	75.748	852	1.350	1.838	1,1%	2,4%
İnşaat	8.105	186.672	2.437	6.415	15.946	1,3%	8,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3.885	268.560	2.423	3.483	1.519	0,9%	0,6%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	308	8.533	57	90	431	0,7%	5,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	216	4.183	65	23	156	1,5%	3,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3.961	96.522	2.266	1.194	4.735	2,3%	4,9%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	140	9.871	20	45	75	0,2%	0,8%
Toptan ve perakende ticaret	14.651	405.046	6.449	9.726	7.729	1,6%	1,9%
Ulaştırma ve depolama	3.314	113.437	1.883	1.853	5.258	1,6%	4,6%
Toplam	**62.171**	**2.481.591**	**36.882**	**54.097**	**66.825**	**1,5%**	**2,7%**

EK:5- 2 ile 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri (İSTANBUL)

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yanında 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri de ziyaret edilmiştir.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için hem Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmektedir. Söz konusu işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmemiştir. Bu nedenle raporun bu bölümüne kadar 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerinin verileri kullanılmamıştır. Bu bölümde ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine ilişkin veriler paylaşılacaktır.

2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan soru kâğıdı uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde çalışma kapsamında toplam 10 bin 211 adet 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinin 6 bin 512 tanesine soru kağıdı uygulanırken 3 bin 699 tanesinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda İstanbul'da 3 bin 311 işyeri ziyaret edilmiş olup, söz konusu işyerlerinin bin 867 tanesi için soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu bölümde bin 867 işyerinden elde edilen veriler üzerinde durulacaktır. Söz konusu veriler ham veriler olup, genelleştirme katsayısı Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde verildiği için genelleştirilmiş verilerin il düzeyinde bilgi veren bir çalışmada kullanılmasının uygun olmayacağı düşünülmüştür.

Ayrıca 2 ile 9 kişi arası işyerlerine ait veriler ili genellemediği için 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin verileri ile karşılaştırma yapılmamıştır.

Çalışma kapsamında İstanbul'da 2 ile 9 kişi arası istihdamlı bin 867 işyerine soru kağıdı uygulanmış olup bu işyerlerinin 405 tanesi Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Tablo 1: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	İşyeri	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan ve perakende ticaret	405	1.036	336	1.372
İmalat	252	921	269	1.190
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	130	249	211	460
Bilgi ve iletişim	104	292	152	444
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	95	253	151	404
Diğer hizmet faaliyetleri	94	192	176	368
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	91	360	193	553
Finans ve sigorta faaliyetleri	86	205	153	358
Gayrimenkul faaliyetleri	86	223	73	296
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	83	232	68	300
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	80	84	166	250
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	68	136	42	178
Eğitim	66	139	256	395
İnşaat	66	345	61	406
Ulaştırma ve depolama	62	172	35	207
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	50	183	31	214
Madencilik ve taş ocakçılığı	49	197	34	231
Toplam	**1.867**	**5.219**	**2.407**	**7.626**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 17 sektörde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir.

Söz konusu işyerlerinde toplam 7 bin 626 kişi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde çalışanların yüzde 32'si kadın, yüzde 68'i erkektir. En fazla işyeri ve en fazla çalışan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Bin 867 işyerinden 143 tanesinde 303 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık işi olan meslekler ise Makineci (Dikiş) (26 kişi), Satış Danışmanı (13 kişi) ve Kuyu Kazıcı (12 kişi) şeklindedir.

Toplamda 557 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. En fazla temininde güçlük çekilen meslekler Makineci (Dikiş) (23 kişi), Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı (15 kişi) şeklindedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenine bakıldığında yüzde 76 oranında gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamamasından, yüzde 64 oranında yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasından, yüzde 35 oranında ilgili meslekte işe başvuru yapılmamasından dolayı eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir.

İstanbul'da çalışma kapsamında ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdam eden işyerlerinde istihdamın bir yıl sonra toplamda artacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın yüzde 8,2 oranında artacağı öngörülmüştür.

Tablo 2: İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
Meslek	**Sayı**	**Meslek**	**Sayı**
Güvenlik Görevlisi	59	Büro İşçisi	2
Makineci (Dikiş)	28	Ön Muhasebeci	2
Satış Danışmanı	22	Sorumlu Müdür (Basın Yayın Kuruluşu)	2
Diğer Elektrik Teknisyenleri	21		
Garson (Servis Elemanı)	16		

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen Makineci (Dikiş) mesleğinde aynı zamanda açık iş ve istihdam artış beklentisi vardır.

TÜRKİYE İŞ KURUMU

İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

Adres: Hacı Mimi Mah. Lüleciler Cad. No:4 Tophane-Beyoğlu/ İSTANBUL

Tel: 212 249 29 87 / 88 / 89

www.iskur.gov.tr